

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EN JYDSK DRENGS DAGBOG

EJNAR MUNKSGAARD

EN JYDSK DRENDS
DAGBOG
1824-1835

EN JYDSK DRENGS DAGBOG

1824-1835

SEVERIN WEIERSØES OPTEGNELSER FRA
DRENGE- OG UNGDOMSAARENE

UDGIVET AF
OLAF CARLSEN

EJNAR MUNKSGAARD
KØBENHAVN - 1943

OMSLAGSTEGNING AF
GRETE RASMUSSEN

COPYRIGHT 1943
BY
EJNAR MUNKSGAARD
COPENHAGEN

PRINTED IN DENMARK
A. RASMUSSENS BOGTRYKKERI
RINGKJØBING

INDHOLD

Udgiverens Indledning	7
Dagbøger 1824-1835	11
Noter og Oplysninger	155

INDLEDNING

Severin Jensen Weiersøe blev født 11. September 1814 i Trabjerg, Borbjerg Sogn ved Holstebro. Faderen, Jens Olesen, ejede et Boelsted i Øster Trabjerg eller Trabjerg Mark; Stedet havde sit eget Navn og kaldtes Stemmelborg. Ved Siden af Landbruget drev Jens Olesen ogsaa Haandværk som Tømrer og Snedker. Han døde 1827 i en Alder af 55 Aar. Moderen hed Maren Jensdatter og stammede fra Annekssognet Ryde; hun døde i 1851 over 80 Aar gammel.

Severin var den yngste af en Børneflokk paa 6; hans Søskende var: Anders (f. 1797), Jens (f. 1799), Ane Cathrine (f. 1801), Ole (f. 1804) og Johanne Marie (f. 1806); mellem hende og Severin var der saa et Spring paa 8 Aar.

Efter i 1835 at have taget Lærereksamen var Weiersøe en Tid Privatlærer i Fregerslev ved Skanderborg, indtil han i Marts 1837 blev Lærer i Skanderborg Ladegaarde.¹⁾ I Maj 1840 fik han Embede i Hjortsvang, Linnerup Sogn; her giftede han sig samme Aar med sin Forgængers Enke, Christiane Petrea Rasmussen, f. Kaarup, der var betydeligt ældre end han selv. Hun døde 1848.²⁾ To Aar efter, i Maj 1850, forflyttedes Weiersøe til Storning, hvor han forblev, til han i 1878 tog sin Afsked af Skolens Tjeneste. Han tog derefter Ophold i Aarhus, og her døde han 1897. Weiersøe ligger begravet i Storning ved Siden af sin anden Hustru,

Ida Birgitte Weiersøe, f. Hansdatter (1817—1895), som han havde ægtet i 1861.

Da Weiersøe fyldte 80, indeholdt »Aarhus Stiftstidende« for 16. September 1894 en Artikel om »Gamle Veiersøe«.³) Han betegnes heri som en i flere Henseender ejendommelig Personlighed; især omtales hans Lyst til at sysle med Pennen, selv om han, som det hedder, ikke har udfoldet egentlig litterær Virksomhed; »men hans Kendskab og Kærlighed til Litteraturen er vel kendt og har givet sig Udslag i de store Samlinger af egne Optegnelser, som findes i hans, for en Skolelærer enestaaende store og værdifulde Bogsamling«.

Resultatet af denne flittige Brug af Pennen blev en Række haandskrevne Bøger, hvori Weiersøe indførte Afskrifter af de Ting, der under hans omfattende Læsning i særlig Grad fangede hans Interesse. Han tog sine Afskrifter baade fra Digtværker og historiske Arbejder, især Biografier og Brevsamlinger, og fra Tidsskrifter og Dagblade. Ofte har han til Afskrifterne føjet nogle supplerende Bemærkninger, der giver oplysende Meddelelser, hentet fra hans egne Oplevelser eller Indtryk af den omhandlede Person eller Begivenhed. I disse Tilføjelser kan man af og til finde noget af Interesse, og hans Afskrivervirksomhed er saaledes ikke helt uden Værdi for Eftertiden.⁴⁾ Noget af det bedste, nemlig Optegnelserne om »Slavekrigen«, fik H. V. Rasmussen som Formand for Udvalget for Folkeoplysningens Fremme trykt i Serien »Folkelæsning«.⁵)

Weiersøe holdt meget af disse sine »Skindbøger«, som han kaldte dem. Evald Tang Kristensen fortæller saaledes fra et Besøg, han aflagde hos Weiersøe i Aarhus, at denne var »ikke saa lidt stor« af at vise Skindbøgerne frem. Tang Kristensen fik ved samme Lejlighed at vide, at Weiersøe

havde testamenteret ham 4 af Bøgerne, som han ogsaa fik efter Weiersøes Død.⁶⁾ De øvrige kom tillige med Weiersøes Brevsamlinger⁷⁾ tilbage til Storning Skole som Gave til Weiersøes Efterfølger, Lærer O. P. Schou. Denne lod siden, efter at have forladt Storning, i Anledning af en Flytning til Skanderborg Samlingerne atter faa deres gamle Plads i Storning Skole, hvor de stadig findes.

Blandt de faa Ting, Lærer Schou beholdt, var ogsaa de her udgivne Dagbøger; det var Lærer Schous Svigersøn, Hr. Proprietær Oscar Petersen, Skanderborg, der en Dag sendte mig Dagbøgerne til Gennemsyn og derefter venligst overlod mig dem til Udgivelse.

De omfatter Tiden fra 1824, da Severin endnu ikke var fyldt 10 Aar, og til han i 1835 forlod Seminariet i Lyngby paa Djursland. Dagbøgerne rummer talrige historiske Oplysninger af forskellig Art, og psykologisk giver de et menneskeligt værdifuldt Indblik i den opvakte Bondedrengs Udvikling og i hans sejge Stræben efter at naa sit Maal. Denne Landsbydrengs Dagbøger vil indtage en Særstilling i vor biografiske Litteratur.

Ved Udgivelsen har jeg intet ændret ved Ortografien, men bibeholdt den med alle dens Inkonsekvenser, fordi Stavemaaden hører med i Billedet af den unge Bondeknøs, der saa tidligt blev sat til at undervise andre. Kun afgjorte Fejlskrivninger er rettede, f. Eks. Bred for Brød, værer for været, Colund for Colind. Tegnsætningen er derimod overalt moderniseret. Ord eller Bogstav, der er glemt, er tilføjet i [].

Sølyst, Skanderborg i Juni 1943.

OLAF CARLSEN,
Dr. phil.

Traberg, den 7de Februar 1824.

Det er allerede godt af min Alder; jeg er først i mit 10de Aar, og jeg kan dog skrive Sammen-skrift og er ved »Brøken« i Regnebogen. Jens Søndergaard,¹⁾ der er lige gammel med mig, har endnu ikke lært de fire Specier.

Jeg skrev ogsaa et Brev igaar til min Morbroder ved Ryde Kirke,²⁾ hvori jeg fortalte ham det. Jeg vil nu holde en Dagbog og skrive i den, hvorvidt jeg kommer i min Lærdom og andet Vigtigt, hvad der passerer. Min Fader har ogsaa en Bog og skriver saadan Noget i. Men han maa ikke faae det at vide, for saa siger han, jeg spilder Papiret. I Vinter har jeg [det] godt. Jeg gaaer til Degnen.³⁾ Det er ogsaa bedre, for Peder Wistesensiger,⁴⁾ at han ikke kan lære mig ret meget mere; jeg gaaer snart om ham, siger han. Min Fader holder stærkt Huus med mig, at jeg skal stræbe, jeg kan blive den bedste. Jeg skal altid høre, jeg er down, — men jeg har heller ingen Lyst til Regningen, naar han staaer ved mig, for jeg faaer tidt en Ørefigen, og saa bliver jeg leed deraf. Der er dog ikke

uden fem oven for mig i Skolen, og jeg er dog den yngste i den store Classe. Om et Par andre Aar maaske jeg er allerøverst.

Traberg, den 24de April 1824.

Det var rart at gaae i den »Kirkeskole«, naar de andre store Drengene ikke vare saa slemme efter mig. De kunne ikke lide, jeg gaaer for ved dem med mange Ting. Naar jeg skal lege med dem om Middagen, saa vil de slaa mig og gjøre Nar af mig, og jeg kan heller ikke godt gaa hjem for dem om Aftenen, naar jeg ikke vil regne deres Stykker for dem om Dagen. Men jeg er dog kommen ud af det med dem, og en anden Vinter bliver jeg større, saa gaaer det nok bedre. Igaar var der Examen, og jeg blev flyttet 2 op. Nu er der kun 3 oven for mig. Jeg læste indenad for Præsten,^{o)} og han roste mig derfor. Han sagde, jeg kunde blive en dygtig Dreng, naar jeg vilde saadan stræbe. Min Fader blev ordentlig glad derved.

Traberg, den 7de Mai 1824.

Nu skal jeg hen at tjene. Igaar, da jeg var med min Moder oppe ved de øvre Agerender at flytte vore Køer, kom der Een ridende og vilde have en Dreng fæstet til at passe Faar i Sommer. Det var Forvalter Røigaard fra Rydhauge.^{o)} Han vilde godt give en Dreng en Specie mere, end han var værd, naar han kunde faae den strax. Min Moder turde ikke love, at han kunde faa mig, førend hun

fik snakket med min Fader om det. Da han kom hjem, syntes han, det var godt, for Føden var saa dyr til saadan stor Knægt, og min Moder sagde, hun havde slet ingen Nytte af mig, da jeg vilde rende saameget ved de andre Drengene. Saa gik min Fader idag til Rydhauge og har nu faaet mig henfæstet; jeg skal have 3 Specier i Løn til Mikkelsdag. Nu faar jeg [det] vist rigtig godt; jeg kan være paa Rydhauge hver Dag. Før har jeg ikke maattet komme der uden engang om Aaret. Det var, naar vi havde faaet Kornet ind, og jeg havde skudt godt paa den bitte Vogn, som min Fader trækkede vores Korn hjem paa. Jeg maatte da komme der og faae et Fjerdingskar Æbler. Det ventede jeg altid efter mere end 14ten Dage. Jeg vil dog vist længes efter min Moder og de Søndergaard Drengene, naar jeg nu kommer derved og skal være der bestandig. Men jeg kan vel ogsaa løbe hjem engang imellem. Veien er da ikke mere end en Miil.

Rydhauge, den 27de Juni 1824.

Jeg har næsten reent glemt at skrive. Da jeg var hjemme, var jeg meget kjed af det, og nu har jeg endda faaet Lyst dertil. Jeg laante en Blækkrukke af Forvalteren igaar, og han har lovet mig, at jeg maa laane den siden igjen, naar jeg bærer den snart hjem. Jeg kan godt sidde her i Rygtekamermvinduerne og skrive. Forvalteren og alle de andre Folk ere ret gode ved mig, men jeg skal op hver Morgen Kl: 3, iseng Kl: 10 eller halv elleve

og sove 2 Timer om Middagen; men jeg vil hellere skrive i denne Tid og læse i den Geographie, min Fader har givet mig. Jeg var hjemme sidste Søndag, men vore Vinduer og vore Døre forekom mig at være saa smaae, nu jeg er vant til at see de store Vinduer her nede i Borggaarden.

Det er en sær Skik her, Pigerne ligge tit oppe i Staldkammeret ved Karlene; Pigen følger med sin Karl, naar hun gaaer ad Bye, og de sidde altid sammen, naar de spise Mellemmad. Den anden Dag, da jeg læste i min Geographi, og Pigerne var oppe at malke Køerne, sagde Ane Marie fra Brødbek i Borberg, at hun havde aldrig hørt saadan en Dreng til at læse indenad; det var vist en Lovbog, jeg læste i, sagde hun. Hun vil tage mig en Gang imellem og kysse mig, men jeg tykkes, jeg er bange for det og løber altid af Veien; men jeg kan ellers godt lide hende; det er den kjønneste her paa Gaarden næst efter Stuepigen, Trine, som Røigaard har hentet langt øster ude i Levringegen, hvor han selv er kommen fra.

Rydhaug, den 25de Aug: 1824.

Det er baade Synd og Skam, at Østergaard skal saaledes brækkes ned.⁷⁾ Nu staaer der ikke andet af Salsen end de bare Skorsteen, og disse kan falde om og slaae baade Folk og Creature ihjel.

Den anden Dag, jeg var hjemme, sagde min Moder, at min Søster Ane Cathrine, som for 2 Aar siden blev gift og fik Jens Noes i Meirup, havde faaet et Barn, der kun havde een Haand. Hun

græd, da hun fortalte det. Det er en Pige, det er det værste, for den kan hverken spinde eller saadan noget; havde det endda været en Dreng, saa kunde den have lært at skrive og kommet paa et Contoir.

Jeg har en meget daarlig Fod i denne Tid; jeg kan næsten hverken gaae eller løbe. Faarene have reen Magten over mig og løber af et Fald^o) Korn og i et andet; jeg bag efter dem. For nogle Dage siden kunde jeg snart have bleven heel ulykkelig. Jeg var falden i Søvn næsten heel oppe ved Nørreøsterskov Mark, og alle Faarene gik ovre i Peder Lassens Havre. Men jeg var saa heldig, at Peder Lassen ikke var hjemme og kom ikke, før end jeg vaagnede og fik dem hentet; ellers havde de blevet tagen ihuus allesammen. — Jeg kan aldrig tælle dem med nogen Sikkerhed; men naar Bracht eller Husbond^o) kommer ridende med sine Brillen paa og siger: »Nu Severin! hvormange har Du af hvert Slags idag?« saa siger jeg altid »100 Faar og 80 Lam«.

Jeg har ialt kjøbt Stikkelsbær for 24 Sk., men jeg skylder Peder Gartner de 12 endnu; men dem betaler min Fader nok for mig, da jeg tjener saa stor en Løn til ham.

Rydhaug, den 11te September 1824.

Iaften Kl: 10^{1/2} bliver jeg akkurat 10 Aar gammel; men den anden Dag fik jeg den slemmeste Kjevop eller Ørefigen, jeg har faaet endnu. Jens Hyller havde bildt Røigaard ind, at Faarene vare

ovre paa Peder Lassens Mark. Han stod nede ved Gaarden og viste ham Havrenegene, som vare høstede men ikke slæbt sammen; han troede, det var Faarene, og jeg fik da Hug for Uret. Jeg gav godt fra mig af Munden, og Avlskarlen Peder Bøge skjeldte Jens Hyller godt ud for hans Løgn og hans Sladder. Det er godt, at alle Karlene holde med mig.

Røigaard og Trine ere vist godevenner. De følges altid ad om Søndag Aftenen, og han sidder næsten altid i hendes Kammer om Middagen. Nogle sige, at han har været gift før i Østeregnet og skilt fra Konen; men det er vist ikke sandt, for saa vilde den deilige Trine ikke have noget med ham at bestille. Niels Møller, der tjener her for *Riverdreng*, har ogsaa stor Lyst til hende. Der maa være kjønne Qvindfolk i Østeregnet, da hun er kommen derfra.

Nu begynder jeg ellers snart at længes efter at komme hjem.

Traberg, den 7de November 1824.

Jeg længtes meget efter Rydhauge de første fjorten Dage, efter jeg var kommen her hjem; men saa kom jeg til at gaae i Skole, og der har jeg om Middagen saadanne rare Bøger. Der er en Bog med 107 Dyr i, og Degnen har ogsaa laant mig en Bog, jeg kan lære at skrive Breve efter; den læser jeg ogsaa i her hjemme.¹⁰⁾ Jeg læser for det meste om Middagen, naar de andre spøger, og hjælper dem siden med deres Regnestykker, og jeg er go-

devenner med dem næsten allesammen. Jeg kan ikke komme saa mange Dage til Skole, som jeg vil; thi min Moder siger, hun har Intet at give mig i Madkurven; men jeg siger, jeg vil godt undvære Melmad, naar jeg maa komme hen. Jeg faaer tidt Utak for mit Skrift af min Fader. Degnen han siger aldrig et ondt Ord til mig.

Traberg, den 28. Apr: 1825.

Nu er denne Vinter forbi. Jeg kom hverken op eller ned, da der var Examen i Skolen. Jeg er ildefaren, jeg kan slet ikke synge. Min Fader vil endeligen, jeg skal lære at synge, at jeg kan blive Degn. Det vilde jeg ogsaa gjerne være; men det kan jeg ikke blive, for saa skulde jeg paa et Seminarium, og min Fader har ingen Penge dertil, og det vil koste meget. Jeg bliver nok Soldat i det Sted.¹¹⁾

Traberg, den 30te Mai 1825.

Sidste Vinter havde jeg tjent saa mange Knap-penaale med at gjøre Stykker for andre, at jeg har faaet 8 Sk. for dem. Derfor kjøbte jeg 80 Ark godt Papiir, syede en Bog af dem og vilde der tegne Dyr efter Naturhistorien. Jeg havde begyndt sidste Søndag, da der var Ingen hjemme, og lagt Bogen op paa Hylden bag ved de andre Bøger, for min Fader maatte ikke se det; men han fandt den alligevel. Jeg blev bange; men jeg fik hverken Hug eller Utak; han var ret godt fornøiet med

dem, jeg havde tegnet; hjalp mig til at faa alle-slags Blæk, og jeg maa tegne saameget jeg vil, naar jeg blot kunde gjøre ham det tilmaade.

Traberg, den 15de Juli 1825.

Nu har jeg lært at prente. Det har jeg lært mig selv efter Bøgerne. Jeg har prentet Testament¹²⁾ og Gravskrift til den unge Jens Nygaard og Jens Hansen i Traberg. Det fik jeg godt betalt, over 1 Mark for hver Testament. Min Moder flytter Kø-erne, og jeg tegner Dyr og har begyndt paa et Navnebrev til at sye efter. Jeg har laant et af Kirsten Meldgaard i Traberg¹³⁾ at see efter. — Regne-bogen kan jeg snart komme heel igjennem, for Peder Wistesens har laant mig sin Zifrebog,¹⁴⁾ og der kan jeg skrive Stykkerne heel op efter, naar jeg ikke selv kan gjøre dem.

Traberg, den 18de October 1825.

Nu er min Broder Ole tagen til Soldat. Han blev indskreven ved sidste Session i Holstebro. Min Moder har sørget over det i 3 Dage; men min Fader siger, nu vil Nøden nok lære ham til at blive noget mere sammenholden. Han har ikke regnet noget paa det, han har sagt ham, naar han spillede sin Løn hen i Skau Kroer[et].¹⁵⁾ Nu har han ellers lært godt at smedde, men nu skal han jo fra det og reise til næste St: Hansdag. Jeg har ellers holdt meest af ham af alle mine Sødskende; han har gi-

vet mig meest Legetøi. Maaskee det kan blive en stor Mand over i Kjøbenhavn.

Jeg leger nu meest med Knud Nygaard; han er mindre end jeg, og han vil alligevel drille mig; men hans Moder giver mig ogsaa mangan god Melmad, for at jeg skal være god imod ham, naar vi lege.

Traberg, den 7de Febr. 1826.

Alle Folk, baade min Fader og min Moder og Jens Noes, siger, at min Broder Anders er en Nar, at han vil have den Mariane. Hun fik først et Barn, det er den lille Maren, mine Forældre have taget til sig; han fik da Skyld for det, og de bleve ved at holde af hverandre. Men saa kommer hun til at tjene i Store Rydemølle; der fik hun igjen et Barn; men det skylder hun En for, der hedder Jens Wiborg, der tjente i Møllen. Nu vil min Broder alligevel have hende. Baade hun og han var her den anden Dag. Min Fader og Moder sagde, at de aldrig gav deres Minde til, at han tog hende; saa græd de begge to. Anders sagde, han tog aldrig andre i hans Dage. Han er saa forlibt i hende; der af kommer det, hører jeg mange sige. Det maa vist være noget besynderlig, saadan at være forlibt.

Traberg, den 30te April 1826.

Nu er jeg rigtig nok bleven den øverste i Skolen. Baade Holger og Jens Damgaard maatte neden for mig. Dengang Povel Bisgaard kom af Sko-

len, saa var det ingen Sag; men han var ogsaa en forfærdelig Dreng i Regningen, og hans Broder Niels Christian, der gaaer til Christen Dam, er endnu bedre.¹⁰⁾

I Vinter, da vi skulde skrive Breve i Skolen, vare mange forlegne; men jeg kunde dog for det meste hjælpe 4re foruden mig selv; Præsten roser altid mit Skrift, og Degnen ligeledes; men min Fader skjender tidt paa mig baade for det og Regningen. Han tykkes, det gaaer for langsomt, og derfor har jeg heller ingen Lyst til nogen af Delene, naar han seer det.

Traberg, den 4de Juni 1826.

Jeg forstaaer ikke, hvordan Folk saadan kan faae Ordene til at falde i Riim, naar de vil gjøre Vers; min Fader vil bestandig, at jeg skal lægge mig efter det; men jeg kan slet ikke. Den anden Dag tænkte han paa, hvorledes han vilde begynde, naar han skulde skrive Liigvers over den Gamle i Nygaard, om han skulde snart døe. Han vilde ogsaa, jeg skulde finde paa noget. Saa begyndte han:

»Her staae vi ved en Oldings Grav,

Som døde mæt af Dage;

Han har nedlagt sin Vandringsstav«; — —

længere kom han ikke, og jeg var saa lykkelig, at jeg gjorde een Strophe, og den var saaledes:

»Det monne Gud behage«.

Han var endda godt fornøiet med det, og han sagde, jeg skulde tænke godt derpaa, saa kunde jeg

maaskee ogsaa lære det. Jeg troer ogsaa, at jeg faaer stor Lyst til at lære at digte; dersom jeg blot kunde, saa vilde jeg rigtig nok digte en Vise.

Traberg, den 12te Juli 1826.

Nu er min Broder Ole i Kjøbenhavn; han skulde være inde den 9de i denne Maaned. Han fik 10 Rd. i Penge og en god Madpose med sig. De havde givet ham en Ost eller en Faarelaar eller saadan Noget allesammen heromkring, for de kan godt lide ham. Min Moder var meget forknytt, dengang han reiste. Min Fader fulgte med og hjalp ham at bære hans Madpose til Skaue; jeg fulgte ogsaa med. Dengang han saa skiltes fra os, sagde vor Fader til ham: »Ja, lad mig nu see, Du skikker Dig godt! Tag Vorherre med Dig! Jeg seer Dig nok ikke mere i denne Verden«. Det kom mig saa sær for, da han sagde disse Ord. Ole var slet ikke forknytt.

Traberg, den 20de Aug: 1826.

Det er slemt, nu faae vi ingen Aviser. Nu kunde jeg vel nok læse dem. Der var engang saadan en kjøn Vise i dem; den kan min Fader noget af uden ad; men han siger, jeg ikke kan forstaae noget af den, og derfor læser han den heller aldrig for mig; men jeg har tidt hørt, han har læst noget af den, naar han har staaet ved Høvlebænken. Det første af den er saaledes:

»Hvad er dog Storhed her i Skyggers Land,
Hvor Alt i evig Cirkelgang omskiftes;

Hver Borg og Hytte hviler kun paa Sand,
 Og Træet som sit lette Løv bortviftes.
 Hvad er din Stolthed, svage Søn af Jord!« —

Mere kan jeg ikke huske paa dette Sted; men et
 andet Sted skal der staae:

»Blæs Storm! Dit Hyl kan ei forfærde mig;
 Den er Musik som Foraarsvindens Hvislen.«¹⁷⁾

Disse Ord har min Fader tidt sagt, naar det blæste stærkt om Foraaret. Jeg var bange, jeg skulde glemme dem, derfor skrev jeg dem her ind i min Bog; jeg lærer nok siden at forstaae det bedre, naar jeg bliver ældre og klogere.

Traberg, den 29de September 1826.

Iaar har min Fader rigtignok givet mig 8 Sk. til Æbler; men jeg har ogsaa trækket alt Kornet hjem paa den lille Vogn. Jeg var ogsaa paa Rydhauge den anden Dag og fik dem sat til. Det seer saa deilig ud deromkring ved, synes jeg; mere end det har gjort før, naar jeg kommer oppe paa den høie Bakke paa min Morbroders Mark vesten for Ryde Kirke og seer Taarnet paa Borgegaarden og de øverste Tagsteen af det høie Huus og den hvide Ende af den store Lade; det ligger altsammen dernede i Lavningen, ovenover igjen den store Skov og Haven, og ovenover igjen Enge en halv Miil heel ud til Fjorden. Naar jeg pludselig kommer op og faaer dette at see og seer Fjorden der langt ude, naar den er ligesom sortblaae, er det ligesom

jeg halv ordentlig blev bange, og det bliver jeg dog ikke; thi jeg har intet at være bange for.

Min Fader driver bestandig paa, at jeg skal lære Geographie, og jeg kan næsten ogsaa den halve Deel af een, der er udgiven af en Mand i Kjøbenhavn, der hedder Rahbek.¹⁸⁾ I Regningen kan han nu ikke gjøre mig noget; mit Skrift er han sjelden fornøiet med.

Traberg, den 12te November 1826.

Gudskelov! Min Broder Ole lever godt i Kjøbenhavn; han har faaet godt Ende paa Skolen, og det er nok den strængeste. Min Fader sendte et Brev over til ham; det havde nok endda bevæget ham; det sagde Morten Smed i Tinkedahl,¹⁹⁾ som nu er kommen hjem. Jeg vilde give mange Penge til, at jeg kunde sætte et Brev saadan sammen som min Fader; saa kunde Christen Dam vist ikke gjøre det ret meget bedre.

Traberg, den 12te Januar 1827.

Det er een af de rareste Dage i Julen, naar min Morbroder og gl. Søren Smed ved Ryde Kirke komme op til Christen Dam, og de saa komme her om til os, for saa sidde de bestandig og snakke om, hvordan det seer ud i andre Lande, og om Jorden staaer stille, eller den dreier sig. Søren Smed og min Morbroder paastaaer, Jorden er grundfæstet; men Christen Dam siger, han kan bevise, at den gaaer rundt, og det maa vistnok være sandt,

for det staaer næsten allerførst i Geographien.²⁰⁾

Min Fader fik min Bog at see sidste Søndag. Han var ved at lede efter noget paa Hylden. Jeg var bange for Utak; men jeg fik dog ingen. Han forbød mig at skrive noget, som Andre ikke maatte vide; det lovede jeg ham ogsaa.

Traberg, den 6te Martz 1827.

I Vinter har jeg rigtignok prentet en god Deel Himmelbreve og andre med gudelig Læsning paa til at sætte op i Stuer. De have faaet af mig allesammen heromkring. Jeg har næsten tjent 2 Mark derved, naar jeg regner Blæk og Papiir fra. Min Bog med Dyrene i har jeg faaet Ende paa; min Zifferbog ligeledes. Degnen og min Fader snakke tidt om, hvad jeg skal til, naar jeg bliver konfirmeret. Jeg skal nok paa Contoir, for min Fader har ingen Penge at sætte mig paa Seminariet for, og jeg kan heller ikke synge saameget, at jeg kan blive Degn. Jeg kan kuns een Psalmetone; det er den »Kom Gud Skaber«. ²¹⁾ Den har jeg lært om Aftenen, naar min Fader synger, og vi holde Bøn.

Traberg, den 14de Mai 1827.

Min Fader har nu igjen tinget en nye Dragkiste hen til en Pige i Præstegaarden. Min Moder har før trukket i den store Sauge, naar han har sauget Fjel; men nu da jeg er bleven saa stor, skal jeg gjøre det af for hende. Den første Gang var det galt, for Saugen havde nær gaaet ud af den ene

Side af Fjelen; den var da kommet langt uden for Strægen. Jeg havde nær faaet Hug; men saa be-sindede min Fader sig endda; jeg gjorde det jo heller ikke med Villie. Nu da vi have skilt nogle Fjel ad, gaaer det bedre. Jeg tænker nok, jeg skal lære at være Snedker, om han lever med mig. Det var rigtignok rarere, om jeg kunde spørge noget med mine Kammerater. Det maa jeg nu aldrig faae Tid til.

Traberg, den 10de Juli 1827.

Jeg blev jo længere jo mere keed af Saugningen. Nu er jeg glad, naar min Moder vil løse mig af. Skrivning og Regning vilde jeg ogsaa gjerne være fri for. Der er ingen Ting, jeg vil hellere end lære at svømme. Derfor trækker jeg næsten hver Dag af mine Klæder om Middagen og vælter mig herude i vor Dam rundt om i Vandet. Min Fader kom en Middag og saa det; saa sagde han, jeg skulde for Alting passe paa, jeg ikke kom for nær til det Dybe. Han vidste nok, hvor sorgfuld han var, dengang han gik en heel Eftermiddag i Dammen lige til hans Hals og fiskede eller ledte efter mig, da jeg var lille, og jeg var bleven henne, og de ingensteds kunde finde mig. Min Moder har ogsaa tidt fortalt, hvor angst hun var dengang; men de bleve ogsaa glade, da de fandte mig heroppe i Bygraden om Aftenen; der havde jeg gaaet op og ligget og sovet den hele Eftermiddag, og de troede aldrig, de skulde have fundet mig mere. Jeg var nok imellem 2 og

3 Aar dengang. Nu kan jeg aldrig huske det Mindste om det. Det er ellers underlig nok saadan at glemme det reent ud. Men jeg var da heller ikke ret stor dengang. Jeg faar det tidt at høre, for at jeg skal skjønne paa, hvormegen Omsorg mine Forældre have haft for mig.

Traberg, den 5te September 1827.

Iaar kan min Fader ikke selv høste Kornet op. Den anden Dag maatte han have Johannes Ladefoged herover at hjælpe sig at høste det Havre, der var saa meget Senegræs i. Det vilde han godt, for han er nu lidt i Familieskabet med os. Min Moder er Moster til ham. Hun kunde ikke følge med ham at binde op saadan som med min Fader. Det skulde nok ellers være en god Karl, der skulde gaae fra hende med Høeleen, dengang hun gjorde Hovarbeide som Pige paa Rydhauge. Det var, da hun var hjemme ved Ryde Kirke. Hun har tidt fortalt, at de kunde ikke faae deres eget Arbeide gjort for at gaae til Hove. Der kom tidt Bud om Aftenen, naar de vare i seng, at de skulle komme næste Dag. Det kan jeg ikke forstaae, hvordan det kunde gaae til; nu er det da ikke saadan; men det var dengang, Kammerherren eiede Rydhauge. Han er nu død for længe siden, og alle hans store Gaarde ere solgte. Kammerherreinden flyttede fra Rydhauge den Sommer, jeg tjente der.²²⁾

Min Fader maa tidt ligge i Sengen. Sommetider er han snavs tilpas hele Dagen igjennem. Dragkisten har han ikke saa nær færdig endnu.

Traberg, den 2den October 1827.

Det bliver jo længere jo være med min Faders Sygdom. Han fik først ondt i Benene; de bleve saa tykke; siden trak det op i Laarene og saa i hele Kroppen. Nu ligger han bestandig. Degnen Schou havde skrevet et Brev til Doctoren i Holstebro den anden Dag, og den handlede derom. Jeg var ude med det og fik noget paa Apotheket til ham; men det har ikke hjulpet. Doctoren havde skrevet til Schou, at Sygdommen var sandsynlig Gigt, og mueligen forbunden med Vattersot. Der er nu bedet for ham 2 Søndage i Kirken. De tænke allesammen, at han ikke lever ret længe.

Traberg, den 28de October 1827.

Der er nu vaaget over min Fader hver Nat næsten i 3 Uger, og han bliver bestandig ringere. Hver Søndag bliver der bedet for ham i Kirken. Præsten det er saadan en rar Mand, og han har altid holdt meget af ham; han gjorde ogsaa en deilig Bøn for ham den sidste Søndag. Han omtalte deri, at han havde altid gaaet saa flittig i Kirke og sjunget saa herlig mange Gange, naar han forrettede Tjenesten for Degnen, og altid holdt sig til Vorherre, og han vilde derfor ogsaa styrke ham i hans Lidelser, sagde han. Det fortalte Kirsten Nyegaard, da hun kom hjem fra Kirke. Min Moder vilde rigtignok nødig, han skulde døe fra hende saa tidlig, for han er ikke saa gammel; han er kun lidt over 55 Aar. Men nu da der ikke er andet end

Døden forhaanden, saa ønsker hun ogsaa, at vor Herre i Himlen snart vilde løse op for ham, for han kan være vis paa hans Sag, naar han skal her fra; det sige de Alle, som komme her for at see til ham, og han længes ogsaa selv meget efter det i den sidste Tid.

Traberg, den 4de November 1827.

Jeg venter hver Dag, at min Fader skal døe. Nu har han ikke fortæret Noget i mange Dage. Naar han nu er død, saa faae vi en god Begravelse, og saa kan jeg rigtig faae gode Dage. Jeg tænker nok, at min Moder sidder hen med mig; for naar jeg nu et andet Aar bliver confirmeret, saa kan jeg nok gjøre det meste af det Arbeide, der er her til Stedet.

Dragkisten maatte der en Snedker fra Skau herop at gjøre færdig. Der var megen Banken derved. Han satte Bunden i Skufferne og slog Laasen for. Min Moder siger, at hun nu kan forstaae, hvorfor denne Dragkiste har givet saadanne Skrald, siden den er bleven samlet baade Dag og Nat, naar der Ingen ere komne til den. Hun troer bestemt, det har været Advarsel for den fremmede Snedker, som skulde gjøre den istand.

Traberg, den 8de November 1827.

Iaftes, da Kl: var 9, rakte min Fader sin Haand ud af Sengen, saae paa min Moder, som stod der-

ved, og sagde »Farvel og Tak«. Derpaa lukte han sine Øine, som om han faldt i Søvn; men han vaagnede ikke igjen; han var virkelig død. Han blev taget af Sengen og lagt paa Langhalm.

Min Moder og min Søster Johanne Marie, som nu er kommet hjem fra Meirup, hvor hun har tjent i mange Aar, de skulde da til og iseng. De kunne gjerne have noget Søvn behov, efter at de havde vaaget i saamange Nætter. Men idag sagde de, at de kunde slet ikke sove. Det var kuns engang imellem, at deres Øine kunde falde sammen, og de kunde slumme lidt. Jeg synes, som det kom mig næsten aldrig ved. Folk sige rigtig, jeg vil savne ham, naar jeg bliver ældre. Det tænker jeg ikke paa nu.

Traberg, den 13de November 1827.

Paa Søndag skal min Fader begrades, og der skal prædiket over ham. Det koster 1 Specie til Præsten og $\frac{1}{2}$ til Degnen. Else Ulsøe, der er kommen ude fra Hammerum Herred²³⁾ og er hos Peder Wistesens, hun kommer tidt herom og trøster min Moder, for det er saadan en kjøn gudfrygtig Pige. Det var jo Guds Villie, at min Fader skulde døe saa tidlig; det trøster de dem med Allesammen, og de finde dem ret godt i Skjebnen. Kogekonen, der boer ovre i Meirup, er her nu og laver Begravelsen til, og nu skal han lægges i Kiste imorgen.

Der ere mange, som ere bange for døde Folk; men det er jeg ikke. Jeg tør godt gaae om Afte-

nen i Mørkningen ud i Loen, hvor den Døde nu ligger, og gaae op paa Loftet. Døde Folk, veed jeg da, gjøre os ingen Fortred.

Traberg, den 20. November 1827.

Nu ere alle de Fremmede borte, som vare her til Begravelse. Her vare mange. Begge vore Stuer vare propfulde. Vi vare ialt 11 Vogne til Kirken i Liigfølgen. Begge mine Søstre, min Moder, min Broder Anders og jeg stode ved den ene Ende af Graven, da der blev sjunget over ham, og der blev kastet Jord paa ham. De græde Alle saa nær som jeg; jeg kunde ikke komme til det. Der vare ogsaa mange, som sagde bag efter, at jeg var en grumme haard Dreng. Præsten, N. Gjølbye, prædikede længere end en Time over ham. Jeg frøs i Kirken, for det varede ogsaa over 3 Timer, inden Alting fik Ende der. Schou havde gjort kjøen Gravskrift og Testament over ham. Men der var ingen Riim i Gravskriftet; det var ellers sandt alt, hvad der stod der. Det var akkurat saaledes:

»Du arbeidede, medens det var Dag; thi Du vidste, Natten vilde komme, da Ingen kan see at arbejde. Du hviler med Fred; Du var flittig i Dit Kald; taalmodig i Lidelser og Trængsler; haabede paa Guds Barmhertighed og Naade for Jesu Christi Skyld«.

Da vi kom hjem fra Kirken, levede vi godt hele Natten og anden Dagen med. Vi fik ialt 7 Retter Mad og saamegen Kaffe, som vi kunne drikke. Det maa være deilig at være Præst eller Degn,

saa kunde man næsten komme til Begravelse eller Bryllup eller Barsel engang hver Uge, om det var i saadan et stort Sogn som her Borberg. Det var slemt, min Broder Ole kunde ikke komme hjem til Begravelse; jeg skrev ham strax til i vor Moders Navn, da vor Fader var død.

Traberg, den 26de November 1827.

Jeg begynder nu rigtig at blive bange for, at min Moder ogsaa skal døe. Hun er syg og har lagt i flere Dage. Døer hun, saa er jeg vis paa, jeg kommer til at græde ved hendes Grav, om jeg ikke græd ved min Faders. Hvad skal jeg saa blive til? Saa har jeg hverken Fader eller Moder. Naar hun kunde leve med mig, saa har jeg da En, der vil sørge for mig. Men med Guds Hjælp, saa kommer hun sig nok igjen.

Traberg, den 14de Decemb. 1827.

Jo Gudskelov! Hun kom sig endda. Der er ogsaa kommet Brev fra Ole. Det lader til, at han har taget sig vor Faders Død nær. Maaskee har han tænkt paa det, han sagde til ham, da han sidst skiltes fra ham ved Skaue.

Jeg gaaer nu i Skole igjen, naar jeg maa faae Tid, og det er sommetider, at det varer vel længe, inden jeg kommer hjem om Aftenen, saa det er bælmørkt; men min Moder finder sig dog altid gjerne deri; saa har jeg ogsaa tidt min Madkurv fuld af Gjedder og Skalle. Jens Damgaard og Jens

Erichsen i Hedegaard²⁴) hjælper mig at fange dem. Vi jage efter dem i Kirkebækken saalænge, til de blive trætte og staae ind under en Brink. Vi lægge os da ned paa vore Maver og gribe dem med Hænderne. Man faaer tidt en vaad Fod derved, og jeg giver desuden Knappenaale og hjælper dem ved Regningen for det; thi det smager altid saa godt, naar jeg kan faa en Skalle eller Gjedde stegt i Panden.

Traberg, den 1ste Januar 1828.

Der kan skee mange Forandringer i et Aar. Ifjor var min Fader baade frisk og rask, og iaar er han borte. Min Moder klager; hun veed ikke, hvad hun skal faae mig til at bestille; jeg er for klein til Arbeidet. Jeg vil helst tegne Navnebreve. Degnens Lise fik et, som jeg ikke tog noget for. Hun var tilfreds med den og saae ret mild til mig, da hun takkede mig. Gid vi maae faae et glædeligt Nytaar. Jeg faaer min Faders Støvler, og derfor frygter jeg ikke for Sneedriverne; dem skal jeg nok vade igjennem.

Traberg, den 6te Februar 1828.

Det er reen piingalt for Penge. Der som vi ikke havde den Griis, der staaer herude, at sælge til Foraaret, saa fik vi aldrig Skatten betalt. Henrich herude paa Skau Mark tærsker Kornet; men det koster ogsaa Penge, og naar Foraaret ret kommer, der skal pløies og saaes, bliver det endnu galere.

Føden er dyr, og vi skulle købe Korn. Havde jeg været confirmeret, saa vilde jeg see efter at komme ud at tjene igjen.

Traberg, den 15de Marts 1828.

Nu har her været Auction med alt min Faders Haandværkstøi, undtagen Høvlebænken, et Par Høvle, en Øxe og en Sauge, som jeg skulde bruge, om jeg kunde øve mig lidt. Jeg har ogsaa prøvet at gjøre en Spand; men den vilde ikke holde sammen i Bunden, og derfor har jeg ladet det være. Søren Hedegaard²⁵⁾ holdt Auctionen; jeg skrev i Cataloget, hvem der købte, og hvad det kostede, ligesaa hurtig som Sognefogden sagde mig til. Den store Rammesauge købte en Mand oppe i Sønderhvam. Nu bliver jeg nok fri for at trække i den for Eftertiden. Af hans Klæder bleve ikke andre end hans Arbeidsklæder solgte, saasom hans Læderbuxer og Trøie og saadan noget. Det kostede dog en god Skilling, henimod 9 Rbd. i alt.

Traberg, den 14de April 1828.

Der var en forfærdelig Mængde Mennesker i Ryde Kirke igaar for at høre og see den Confirmation. Jeg vilde ogsaa see, hvorledes det gik til for at vide, hvorledes jeg skal bære mig ad et andet Aar, naar jeg skal med. Jeg kan ikke huske saa faa af de Svar, Confirmanderne gave, og naar jeg ikke glemmer dem, skal der ikke ret mange gjøre mig noget.

Paaskes Søn over i Kjeldsmarkhuse har jeg lært

at tegne; men han lovede mig først, at ingen anden maatte vide det; thi det er ikke enhver, der kan forstaae, hvordan det gaaer til, at man kan faae Blomsterne paa hvert Stykke Papiir ligedan. Degnen laante mig en Bog, og den stod det i. Man skal tage et Stykke reent Papiir og hefte ovenpaa det, man tegner efter; derpaa sætte det paa en Vinduesrude og ridse rundt omkring med en Blyantspen, hvor man kan see Blomsterne skinne igjennem. Frederik Paaskesen gav mig kuns 10 Sk. for at lære det; jeg vilde have haft 1 Mark; det havde slet ikke været for meget.

Traberg, den 28. Mai 1828.

Vi have da denne Gang faaet Kornet i Jorden. De Traberg Mænd vare ret gode; de gjorde en Beed²⁶) hver og tog ikke andet derfor, end de fik et godt Maaltid Mad og en Skaal Kaffe.

I Sommer bliver der ingen Tid hverken til at prente eller til at gjøre Navnebreve; men i Vinter har jeg ogsaa tjent en god Skilling derved. 3 Mark har jeg faaet samlet sammen i ene Kobber donnisser.²⁷) Frue Bracht paa Rydhauge kjøbte alene af mig, engang jeg var der, for 8 Sk. Det har der aldrig nogen anden gjort; men hun har ogsaa Evne til det. Saadanne Folk see ikke saa nøie paa Skillingen.

Nu skal jeg hver Dag grave Sandtørv i den østre Hede og faaer ingen anden Hjelp, end om jeg kan liste den gamle Jens Nygaard lidt til det. 2 Læs faaer jeg for det meste gravet hver Dag. Jeg kan

huske, det første jeg fulgte med min Fader derud, da troede jeg, at de Gaarde, man kunde see længere ude, var Kjøbstaden Wiborg — jeg vidste nok, den skulde ligge langt øster paa — og da er det ikke andet end Hogager, der ligger her i Sognet. Min Fader sagde rigtignok, jeg kunde ikke see den; men jeg syntes, jeg kunde see til Verdens Ende og maatte da ogsaa see Wiborg. Hvem der kunde være saa heldig at komme der engang! Jeg kan ogsaa huske, at jeg græd $\frac{1}{2}$ Dag engang for at komme til Hobroe; — det skal være langt længere henne end Viborg. Min Fader og Ole vilde dengang derned at besøge min Farbroder, der er Bager. Holstebro har jeg været i mange Gange. De høie røde Huse, der ligge saa tæt sammen, og de 2 Rad Vinduer oven over hverandre hos Amtsforvalteren forundrede mig ikke saa lidt.²⁸⁾ Det er det, der kaldes Etasier.

Traberg, den 4de Juli 1828.

Det er forskrækkeligt, saa haardt som det gaaer til med den Else²⁹⁾ og saa Chr. Dam; han kan ingen Steder gaae, han skal jo have hende med, baade naar der skal stakkes og reises Tørv og gøres ved Veie. Jeg kan dog ikke lide, der gaaer saadan slem Snak om dem nede i Byen, for det er dog ellers en rar Mand; han har hjulpet mig meget med Regningen det sidste Aar og lært mig en Konst, der er ikke ret mange, der kan gjøre. Jeg kan skrive et Brev, og ingen kan see et Ord; Skriftet kan derpaa komme, naar jeg vil have det. Han har

ogsaa lovet, at han vil lære mig en anden Konst i Regningen. Det er om at sige, hvad der skal komme til Facit ved Tal, førend de skrives. Else er een af de rareste og kjønneste Piger i Sognet, og Chr:s Kone kan ogsaa godt nok lide, han følges med hende. Hun bryder sig ikke om, hvad Folk siger.

Paa Rydhauge har jeg hørt, det er rent galt med Kjæresterne. Røigaard har snakket Ane Marie Brødbek for; hun er kommen hjem og kunde ikke tjene Tjenesten ud. Nu vil han endda ikke have hende, men holder sig til Trine paa en Frisk. Hvem kan saa forstaae saadan noget. De faae en ussel Føde dernede imod, som de have faaet før. Kornet staaer ellers deilig paa Marken iaar.

Traberg, den 12te August 1828.

Iaar skal jeg til at lære at høste; men jeg har ikke fyldt 14 Aar endnu. Det er det rareste af al Slags Bondearbeide; det er endnu for strænge; men et andet Aar tænker jeg rigtig, jeg kan svinge en Høelee for Alvor. Den Gamle i Nygaard gaaer herved og hjælper mig. Han vil gjerne nok; thi han faaer lidt Sigtebrød og lever godt for det. Jeg passer Nygaards Faar i denne Tid igjen; det gaaer ogsaa godt, for Kirsten er god ved mig med Meelpandekager og Faaremelk.

Der er saa mange Stikkelsbær og Blommer paa Rydhauge iaar, at Gartneren ikke kan sælge dem. Chr. Tælling, der er een af Havekarlene, gaaer her omkring med dem i en Rygkurv ligesom de, Aalkonerne fra Handberg har,³⁰⁾ og sælger dem. Han

giver 10 Blommer for Skillingen — og bærer dem dog saa lang en Vei.

Traberg, den 22de September 1828.

Igaar var jeg med Pigerne i Tinkedahl og nogle flere ude i den østre Hede at samle Kruusbær. Det var en fattig Fornøjelse. Det Værste var, jeg havde glemst mine Træskoe her hjemme; en Hugorm kunde saa let i den lange Lyng have slaaet mig. Vi fik kuns en halv Potte Bær samlet hver, men gik dog en lang Vei, langt østen Røverstuen. Der laae vi nede og sov vores Middagssøvn. Det er et forskrækkeligt dyb Hul, ligesaa dyb som Borberg Kirketaarn er høi. Der har boet Røvere deri engang; de havde en Kjede spendt over Landeveien for at høre, naar Folk kom, de kunde tage deres Penge. Det er slet ikke saa rart at komme ene derom ved om Aftenen eller Natten; der kunde gjerne ligge slemme Folk dernede. Der er nok en Vise til om de Røvere, der have været der i gamle Dage; det kunde være skjøn nok at see den; men jeg har aldrig kunnet faae fat derpaa.

Trabjerg, den 30te October 1828.

Min Søster Johanne Marie skal nu til at tjene i Nygaard. Ah! det er deilig, saa kan jeg komme til hende hver Dag. Hun skal nok have Stedet her hjemme, for min Moder kan ikke saadan sidde hen med mig. Naar hun kunde faae et Haandværksmenneske, saa kunde de nok sidde og begaae dem; det vilde jeg ogsaa helst, da jeg ingen

gode Gaver har til det Bondearbeide, andet end til at høste. Det skal nok ikke være fri, det er lidt godt med hende og Peder Gartner paa Rydhauge, for min Moder veed nok, han gav hende en Harehaarshat sidste Stormandagsmarked i Holstebro. Ah! hvor det var deilig, kunde jeg faae ham til Svoger; saa bliver den østre Toft vistnok indrettet til en Have.

Niels Møller, der tjente med mig nede paa Rydhauge, skal nu tjene herhenne i Bjerregaard. Det er herlig! Det var ham, jeg gjorde allermeest af dernede; nu kommer jeg ogsaa hver Dag til ham.

Traberg, den 22de November 1828.

5 Gange have vi nu været hos Præsten til Overhøring. Vi gaae 2 Gange om Ugen og komme ikke fra ham sommetider, inden det er mørk Aften. Baade med Piger og Drengene ere vi alt 26. Jeg er den 4de af Drengene fra ovenaf. Jens Erichsen og de andre ville tidt drille mig med, at jeg gaaer og Kjerester med den Ane Kirstine i Nygaard, fordi vi skulle gaae en Vei hen og hjem. »I ere to gode lange nogen«, siger han. Jeg kan ingen Ting mere ilde lide end saadan Drilleri. Havde det endda været Ane Hedegaard, — hun er ogsaa lang; hende kan jeg bedre lide; hun har saadanne deilige Smilhuller i Kinderne, naar hun leer.

Traberg, den 15de December 1828.

Jeg tykkes nu ellers, det kunde have været rart nok, om min Fader havde levet; for naar jeg bli-

ver confirmeret, veed jeg slet ikke, hvad jeg skal blive til. Jeg kan jo regne og skrive godt; men hvad kan det mere hjælpe, end faae en god Udskrivningsattest af Skolen. Ved denne Tid var det især, han sang saa deilig for os om Aftenen i Mørkningen den gamle Sevelboe Vise og den »Bag grønklædte Bakke«. ³¹⁾ Jeg kan huske, at Jens Bach i Tinkedahl gik herop og vilde gjerne lære at synge; men han kunde ikke. Han sang en heel Vinter paa den Psalme: »Jeg beder dig ret hjerteligt«. ³²⁾ I denne Tid stod den salig Mand og skillede Gjordestænger ad over Bordet. Han klyvede Stangen i den ene Ende, satte Splitten over Bordkanten og skjød til. Havde han været levende endnu, saa kunde han have lært mig at synge, for nu begynder jeg dog at faae lidt Begreb om det.

Traberg, den 12te Januar 1829.

Hver eneste Søndag gaaer jeg i Kirke. Den gamle Psalmebog med det nye Testament bag i tager jeg altid med tillige med en Snes Mærker til at stikke ind mellem Bladene. Hver Gang saa Præsten capitelfæster, som f. Ex. han kan sige: »Som vi læse hos Evangelisten Luc: i hans Evangeliebogs 23de Cap: 34. Vers, slaaer jeg strax op i Testamentet og lægger Mærke dertil, og saaledes kan jeg sommetider have 16 Steder at læse for dem, naar jeg kommer hjem. De sige da: »De er da en skammelig Dreng te aa housk. Jen haa snaa liose gaat aa et, som jen haai uaar i Kjerk«. Det er ellers noget, jeg har selv fundet paa; men det kan

jo være skjøn nok. Ligeledes har jeg syet en Bog ind af et Ark Papiir til at skrive Inddelingen af Lærebogen i, som vi skulle huske til Præsten. Det er der aldrig nogen af de andre, der har tænkt paa.

Traberg, den 5te Februar 1829.

Der bliver nok noget af med Peder Gartner og min Søster. Han var her den anden Aften, og der blev taget godt imod ham. Vi fik de deiligste Boghvedegrød med et godt Lag Sirup ovenpaa. Det var ret slemt, vi havde ikke andre end de Hylde-skeer, min Fader har gjort; de rive saa slemt i Mundkrogene; men derfor har han nu ogsaa sendt os et halvt Dusin pene glatte Skeer, han selv har gjort af Æble- og Pæretræ. Havde jeg nu været Hyrde paa Rydhauge, saa havde det nok blevet godt med Æbler og Stikkelsbær. Dengang jeg var der, kunde jeg aldrig faa saameget, som jeg kunde spise for Betaling. Engang, kan jeg huske, jeg gik ind til ham og spurgte, hvad han vilde have for saameget, jeg kunde spise; men han sagde blot, at han ikke torde indlade sig derpaa, da han var bange, jeg skulde gjøre en Ulykke paa mig selv derved.

Traberg, den 14de Marts 1829.

Nu kan jeg huske hvert Spørgsmaal og Svar, Præsten vil have til alle Stykker i Lærebogen. Derfor kan han nu aldrig spørge om Noget i denne Bog, jeg kan jo svare paa det.

Degnen har en ny Regnebog, der kaldes Nielsens.³³⁾ Den har jeg laant og vil have indzifret. Et Stykke, der er deri om Zacharias, der skulde et Ærinde til Odense, — den Bye ligger i Fyen, — det havde Seminaristen i Præstegaarden ondt nok ved at gjøre, og det fik jeg prægtigt.³⁴⁾ 3 Bøger godt Papiir har jeg kjøbt og faaet indbunden og kommet et godt Stykke hen med Indzifringen deri. Der er nogle Stykker i Lyst-Exemplerne,³⁵⁾ der har brødt mit Hoved; men naar det saa bliver alt for strænge, jeg ikke paa nogen Maade kan gjøre dem, saa kan Chr: Dam; saa maa jeg til ham.

Traberg, den 27de April 1829.

Saa er jeg da bleven confirmeret, og det gik grumme godt; jeg blev rigtig flyttet op og stod næst ved Præstens Søn, der stod allerøverst. Vi læste godt; thi vi 4re øverste Drengene kunde vores Bøger og vare næsten lige gode. Saasnart derfor jeg begyndte at læse, vilde Christian Gjølbye³⁶⁾ ikke lade mig gjøre sig nogen Skam, — thi vi kunne læse, hvem der vilde, — og Westergaard og Jens Erichsen vilde ogsaa vise, at de kunne ligesaa vel som vi; derfor læste vi bestandig, saa det skingrede i hele Kirken. Hele Lærebogen blev gjennemgaaet, Josephs Historier og de Psalmer: »Alle Ting er underlige«,³⁷⁾ og »Guds Godhed ville vi prise«. Ane Hedegaard stod øverst af Pigerne, — det er en stor Mands Datter, — men der var Ingen, der kunde høre et Ord af hende; hun holdt stærk Øie med Christian i Præstegaarden.

Jeg var ret pen ved denne Leilighed, havde faaet lyseblaae Buxer og een af min Faders Klædes Kjoler omgjort. Støvlerne havde jeg laant af Jørgen Hansen her oppe i Heden. Da vi vare blevne overhørte, holdt Præsten en kjøn Tale, saa at baade han og alle Kirkefolkene græde derover. Dengang Præsten taledede om, hvorledes Forførelsen til Ondt vilde møde os i Verden, naar vi kom ud fra vor Fader og vor Moder, og disse ikke kunne advare os, og jeg saae Vandtaarene trillede ned ad min Moders Kinder, blev jeg ikke saa lidt bevæget og kom til at græde, ellers ikke. Pigerne græd næsten hele Tiden, mange af dem vidste ikke hvorfor. Det varede 5 Timer i Kirken, inden alting blev færdig. Vi kom, ligesom de pleie denne Dag, først hjem Kl: 5 om Eftermiddagen. Det er en lang Tid at staae, inden man kan faae noget at spise.

Traberg, den 4de Mai 1829.

Alle mine kjere Kammerater i Skolen sagde jeg i en Samling Farvel til igaar for sidstegang. Vi, der vare confirmerede, skulde til Alters første Gang. En Timestid gik vi paa Kirkegaarden, inden Præsten kom. Jens Erichsen og Westergaard og nogle flere smede Steen over Kirketaarnet; det har jeg aldrig kunnet. — Hvergang jeg hørte en Steen rulle ned ad Blyet paa den lave Kirke eller Korskirken, tænkte jeg: nu faaer Du aldrig saamange mere at høre rulle derned, som du har hørt. Westergaard sagde ogsaa, — det er ellers en god

Dreng, strænge for hans Forældre, der ere blevne saa fattige —; »det er sidste Gang« — sagde han — »at vi 14ten Drengene her ere bleven samlede paa et Sted«. Jeg tænkte dog, naar vi skulle til Session i Holstebro, om vi ikke saa kunne blive samlede; jeg blev snavs tilpas ved at tænke paa, vi skulle skilles ad; aldrig før har jeg troet, det kunde gjøre saadan Indtryk.

Da vi nu havde været i Kirken, faaet Viin og Brød og kommen ud igjen, gave vi hverandre Hænder og sagde: »Lykke og Velsignelse«. De Fleste af os vidste da, hvad det skulde betyde. Vi samledes endnu engang i Degnens Gaard; men saa sagde vi Farvel, og hver gik hjem efter.

Jeg blev staaende og saae til alle Sider, saalænge jeg kunde see nogle. Saa skulde jeg da ogsaa til og hjem. Min Moder var gaaet langt i Forveien. Jeg vilde saa nødig ud af Degnens Gaard; men hvad kunde det hjælpe, jeg der blev staaende, naar andre Folk gik. Jeg listede mig — da jeg havde seet hen til Skoledøren — ud over Kirkegaarden. Jeg saae op til Kirkeklokken og var slet ikke bedre tilmode, end da jeg engang for nogle Aar siden blev narret til at ringe den om Middagen, hvorpaa jeg blev hentet af 2 Karle under Kirkebakken og skulde ind til Degnen. Jeg saae hen til min Faders Grav; den er snart indsjunken og groet efter med Græs. Jeg kom til den østre Stætte, satte mig op paa Svingelen og kjørte rundt engang, ligesom jeg altid pleiede, naar jeg kom træt op af Bakken. Jeg saae ned over Møllesøen, over Engene, op imellem Dalen til Sydsiden, ned ad den

lange Stie, jeg saa tidt havde gaaet op ad; jeg be-
 tragtede enhver høi Dal og Bakke der rundtten om-
 kring, og saae endnu tidt op til Kirketaarnet.³⁸⁾ Ja,
 jeg skulde jo afsted; det kunde ikke hjælpe, jeg
 der blev siddende; stille gik jeg ned ad Bakken.
 Nu blive mine Knæ aldrig saa ofte som forhen
 trættede der op ad; men jeg vilde dog for den Sag
 gjerne have gaaet i flere Aar endnu; Hvilen var
 saa sød i Skolen, naar jeg kom derind. Endnu en-
 gang standsede jeg under Bakken paa Veien, der
 løber igjennem Engen. Vandet, der kommer fra
 Vældet oppe under Bakken, omløb mine Støvler,
 da jeg kom til at staae i Hjulsportet. Kirken var
 saa deilig at see op til, da jeg stod dernede. De
 mange Korskirker saae ud, som der laae 3 andre
 Kirker ved hverandre. Jeg saae mig endnu engang
 saa længselfuld omkring dernede, ud til Nord over
 Engen og Møllesøen og i Vester op igjennem den
 dybe grønne Dal der sønden for Kirkegaarden.
 Jeg kom hen til Bækken og stod paa een af de Ste-
 der, der kaldes eller hører til Kirkebroen; — det
 er ikke andet, end nogle Stene der ligge, Folk
 kunne gaae paa, og Vandet løbe imellem; — jeg
 lagde begge Armene over Rækkeværket eller den
 Lægte, der er til at holde ved med Armene, naar
 man gaaer over, og jeg saae ned i Bækken. Der
 spillede Skallene, jeg før tidt havde løbet efter om
 Aftenen, — da var det først, jeg kom itanker om,
 at jeg var sulten. Derfor maatte jeg stræbe at
 komme hjem.

De tørre, sandede Agre paa Jakob Wiftrups³⁹⁾
 Mark og den Bakke, jeg skulde over, har jeg al-

drig tyktes ret godt om; men igaar tænkte jeg paa, hvormange gode Gange jeg der havde gaaet ene i Frost og Kuld med min Melmadskurv paa min Arm, og jeg veed ikke, men jeg syntes, den sandede Bakke var saa behagelig. Da jeg kom endelig op forbi Vester Traberg og kom til det Kjær, hvor jeg først legede med de Søndergaard Drengene, kom jeg rigtig nok til at græde. Der er over $\frac{1}{2}$ Miil op til Kirken; jeg forstaaer ikke, hvordan jeg har holdt det ud at gaae saa mange Gange i Sneen til langt over Knæerne.

Kl: var 3, da jeg kom hjem. Min Moder var gaaet over til Ryde, og jeg havde nær aldrig faaet Ende paa Eftermiddagen. Mange Gange saae jeg efter Kirken og ned til Traberg Bye; der kom slet Ingen og saae til mig; saa regnede jeg lidt efter i Nielsens Regnebog, som jeg vil have heel færdig i Sommer. Idag, inden jeg kom af Sengen, var jeg ogsaa nær ved at ligge og græde, — jeg har ellers aldrig været saa nem til det før, undtagen naar de store Drengene har villet gjøre mig Fortræd, — da jeg tænkte paa, saa mange som vi vare i Skolen, der vare gode venner. Nu veed jeg, hvad det er at længes. Det var herligt altid at gaae i den Skole. Min Moder har givet mig fri for at arbeide idag, og derfor har jeg faaet saameget skrevet.

Traberg, den 7de Juni 1829.

Schou har nu gjort Anstalt for mig, at jeg kan komme til Farver Feller i Holstebro og lære at blive Farver; men det har jeg nu slet ingen Lyst

til; saa vil jeg hellere gaae og drive her hjemme. Der er hverken Regning eller Skrivning ved det Farverie. Jeg vil da igjennem Nielsens Regnebog først; en god Deel har jeg færdig og er kommet til »*Huusholdnings Exempler*«, som jeg har skrevet med store grønne og røde Bogstaver paa en heel Side. Nu jeg skal ud i den østre Hede at grave Tørv, — for iaar skal jeg ene grave dem, — tager jeg en Tavle og noget Papiir med derud; dette forvarer jeg i et lille Hul i Heden og lægger en Tørv derover og regner og skriver da lidt, naar jeg er træt af Spaden.

Traberg, den 3de Juli 1829.

Nu hjælper jeg Degnen at holde Skole i Skau og Hogager. Det gaaer godt; de Smaae ville godt lyde mig, og Degnen gaaer da selv til de Store. Det er slet ikke saa vanskelig med de Tabeller, der blev saadan en Mirakel med forleden Aar; jeg kan godt raabe Børnene op til dem.⁴⁰⁾ Degnen — for han har en god Omsorg for mig — vil see at faae mig til at holde Skole et Sted i Vinter; det vilde jeg saameget gjerne.

Præsten var i Tinkedahl Skole for 2 Dage siden, da jeg var der. Han kom om Middagen og bad mig, om jeg kunde faa Børnene ind. Jeg gik ud i Døren og fløitede 2 Gange i Piben; da kom de meget rigtig og stillede dem under deres Løbe-Nummer. Præsten roste denne gode Orden, og da jeg havde raabt dem op til Skriveskolen, skrev han meget godt i Protocollen.

Jeg har nu ogsaa været saa langt i Øster, at jeg har seet Hagebroe. Der var en Karl fra Kulkurgaard — der østen for Hagebroe,⁴¹⁾ han var kommet hjem fra Kjøbenhavn og vilde tage Brev med til min Broder der ovre. Dette Brev var jeg henne at levere ham.

Traberg, den 29de Juli 1829.

Der er sket en mærkelig Forandring med mig nu. Gud veed, hvad det skal blive til. Schou var med Præsten nede paa en Gaard, der hedder Rotterdam i Østerlandet,⁴²⁾ langt henne, 3 Miil sønden for Wiborg. Der boer Præstens Svoger, en fornem Mand, Procurator Juul kaldes han, og han manglede en Lærer til sine Børn.⁴³⁾ Schou lovede da, at han skulde faae mig, og jeg skulde have 10 Rbd. i Løn et Aar. De synes allesammen her omkring, at det er en forfærdelig stor Løn til saadan en Dreng, og jeg kan jo ikke nægte det. Det er, som jeg var kommet i en nye Verden, naar jeg tænker derpaa. — Der skal være saa deilig dernede med Skov og Havefrugt, baade Æbler og Pærer i Mængde.

Traberg, den 19de August 1829.

Høeleen vil nok faae Magt over mig endnu; men Rugen har jeg dog faaet høstet op. Deroppe ved de øvre Ender paa de østre Agre var det rigtignok strængt. Da jeg kom hjem til Melmad idag og havde trækket af min Vest, mens jeg sad og spi-

ste, rystede Enderne af mine Bærseller hele Tiden; saadan gik Kroppen paa mig, at jeg ikke kunde holde et Lem stille paa hele Legemet. Naar jeg skal til Havren, kommer jeg nok til at have gamle Jens Nygaard hened, og jeg kan komme op til Faarene. Jeg kan sagtens trække det hjem altsammen, hvilket ogsaa skal skee, inden jeg drager ad Østerlandet.

Johanne Marie og Peder Gartner bliver det nok snavs med; der er en Anden dernede, som hænger stærkt paa ham. Schou har ogsaa faaet Sigt paa Smedden ved Kirken; ham vil han nok unde hende.

Traberg, den 20de September 1829.

Der er kommen Brev, jeg skal i min Tjeneste den 26de i denne Maaned, og da vil Juul lade sin Vogn afhente mig i Seibek. Skræderpigen, Kirsten Hesel⁴⁴⁾ er her og syer mine Klæder. Jeg skal have 3 Sæt og 4re nye Skjorter. Kirsten Nygaard har givet mig det deiligste Par hvide Hoser, Nogen vil trække paa. Min Moder har været mange Steder for at købe et Par halvgamle Støvler til mig, — et Par nye bliver for dyre; — tilsidst fik hun ogsaa et Par, der kuns har været brugt 3 Gange af Peder Christian i Noes.⁴⁵⁾ Schatollet her staaer, skal jeg have med at gjemme mit Tøi i. Det er galt, naar jeg skal være imellem saadanne store Folk, saa maa jeg sige »Je« istedetfor »A«, naar jeg taler med dem. I Førstningen vil jeg nok tidt sige feil. — Imellemstunder, naar jeg snakker

for mig selv, øver jeg mig lidt; for det maae der Ingen høre, saa sige de strax, jeg er bleven stor-sindet.

Rotterdam, den 27de Sept: 1829.

Endelig er jeg kommen hertil, og det har været strænge nok. Det var tidlig om Morgenen, vi kjørte hjemme fra, og Natten havde været urolig. Jeg laae i Sengen i den østre Stue og kunde aldrig falde isøvn. Min Moder holdt det hele Tiden og sagde: »Lad mig nu see, Du skikker Dig godt; — tag vor Herre med Dig baade først og sidst; — skriv mig til og lad mig vide, hvordan det gaaer Dig«. Niels Nygaard, der kjørte mig til Seibek, havde hentet Schatollet om Aftenen og sat den i sin Gaard, fastbundet paa en Skravvogn.⁴⁶⁾

Om Morgenen Kl: 5, da jeg gik hjemme fra, fulgte min Moder mig et Stykke op paa Agrene; da hun saa vendte sig og flyede mig Haand, sagde hun: »Nu vil A gi dæ Gud i Vold«. — »Gud være med Jer«, sagde jeg og gik øster paa; men jeg kunde dog længe høre, hun græd høit, da hun var gaaet fra mig. Jeg troede dog ikke, hun skulde have taget sig det saa nær; med mig selv veed jeg ikke rigtig, hvordan det var.

I Nygaard vare ingen Folk oppe undtagen Niels og Karlen. Kirsten laae i Sengen. »Herregud«, — siger hun, da jeg vil sige »Farvel og Tak for alt Godt« — »nu kommer Du nok aldrig hjem og leger mere med Knud; hvor I 2 har da været gode Venner. — Troer Du nu ogsaa, Du kan forestaae det, Du tager Dig for? — Lad os nu see, Du skikker

Dig godt; — aa gjør endelig ikke Din gammel Moer nogen Sorg. — Vi kan slet ingen Gode gjøre Dig«. — »I har saamen gjort mig meget godt«, sagde jeg og gik; jeg kunde ikke finde paa mere.

Jeg kom snart paa Vognen ved Siden af Niels, og vi rullede ud af Gaarden. Der var falden stærk Riim om Natten, og det var koldt; det var ikke fri, jeg frøs jo lidt. Niels sagde ikke ret meget til mig; derfor sad jeg i mine egne Tanker. Det kom mig for, som om jeg blev kjørt hen — jeg vidste ikke hvorlangt — og skulde aldrig komme tilbage igjen. Den store Høi i vor Hede saae jeg nogle Gange til, da jeg kom deromved, og tænkte paa, at jeg havde der ligget og regnet; jeg skottede ogsaa ned i den frygtelige Røverstue, da vi kom der om ved.

Inde i Hagebroe betalte jeg en Dram og Bropenge; — det var første Gang, jeg havde givet Penge for Brændeviin, det skal jeg ikke gjøre saa snart igjen. Da vi kom ud paa Veien til Seibek, kunde vi ikke see mere end et Huus paa hele den Vei. Jeg sagde, at det var ikke saa god en Egn som i Borberg. — »Nei«, — sagde Niels — »det er usselt at komme øster paa; det var da ogsaa forskrækkeligt med Dig, Du skulde endelig saa langt hen det allerførste«. Jeg taug stille og tænkte, hvordan kan det da være, at Østereggen er saa forroest. I Borberg er dog mange flere Agre; hvide og blaae Smærer⁴⁷⁾ staae der om Sommeren; vor østre Toft var beplantet med Piil om ved Digerne, og vi havde $\frac{1}{2}$ Miil baade efter Faarelyng og Brændelyng. Jeg grundede paa, hvordan der i

Haugen paa Rotterdam skulde være saa mange Æbler; — der maatte det ikke see saadan ud, og jeg kunde ikke begribe, hvordan det kunde blive anderledes; thi hvor langt vi saae, var det ligedan; intet andet Grønt end lidt Græs imellem Lyngbuskene paa Veibrinken.

Det var en lang Miil fra Hagebroe til Seibek; — men der skal ogsaa være 5 Fjerdingsvei. Vi ventede der i 3 Timer, 3 lange Timer for mig. Niels blev vred og utaalmodig; jeg løb mange Gange for at see, om der kom nogen. Omsider saae jeg Noget oppe i Heden, og en Vogn, — hvorpaa 2 unge Fyre kjørte, kom der ned. Det var rigtig Vognen herfra, som skulde tage mig. (Nu er det mørk, jeg kan ikke see at skrive mere idag).

Rotterdam, den 28de September 1829.

(Fortsættelse fra forrige Dag).

Galt var det; Schatollet kunde ikke bindes paa den Vogn, da den var for snever; den maatte ligge løs. Niels Nygaard bandte paa, det kunde ikke gaae an; det var ikke mere, end naar vi kom ned til Bækken, saa laae vi; han jog meget fortrydelig ud ad Veien; vi stode der og holdte, og jeg var ilde tilfreds; det var ingen Spøg, skulde Schatollet falde af og slaes istykker. Det gik dog godt, da vi kom over Bækken op til Grønhøi.⁴⁸⁾

Saadan Bye havde jeg aldrig seet før; det kom mig for, at den var mere end halv saa stor som Søndre-Land i Holstebro. Svære Stolper og Løsholter er der i alle Husene; det er der næsten al-

drig et Sted i Borberg; der er kun en stor Stolpe i hver Hjørne af Huset, ellers forresten nogle Stavv i Siderne og Enderne, som ere gjorte faste med den øverste Ende i Rammen og staae med den nederste Ende paa Syllestenene; der klines Væggene op om af ene raat Leer, og baade i Grønhøi og heromkring ere de murede op af ene Teglstien; det er noget andet.

Da vi kom ud af denne Bye og hen til den tyske Kirke og den tyske Præstegaard,⁴⁹⁾ — for alle Folk snakke Tydsk paa Ahlheden⁵⁰⁾ —, saae vi en anden stor Bye sønden for, der kaldtes Havredal;⁵¹⁾ men den saae ud som ene lange Tørvestakke, fordi vi saae den kun fra Siden af. Østen for denne Bye saae vi saamange Spirer, saamange Spirer, Spidser af Grantræer stikke op tæt ved Siden af hinanden i en lang Strækning. Den største Dreng — ham der kjørte — fortalte mig, at det var »Plantasien«; — jeg fik nu ogsaa at vide, at jeg skulde holde Skole for disse Dreng, jeg kjørte med; den ene var rigtig meget større og stærkere end jeg selv.

Vi kom længere frem til en stor Bye, der hedder Wium, — det er ligesom Branddirecteuren, der boer i Meirup. Vesten for denne Bye var deilig Krat, godt Lye for Kreaturerne om Efteraaret, meget større og tættere end Kjeldsmarkbuske.⁵²⁾ Men da vi kom østen for Byen, da fik jeg noget at see, jeg aldrig havde tænkt, saa mange Skove rundt omkring. Før havde jeg aldrig seet andet end Rydhauge Skov, og jeg syntes, den var stor; men om man flyttede 10 Rydhauge Skove herud,

saa vilde det kuns lidt forslaae. Jeg glemte næsten reent Hjemmet og spurgte, om jeg kunde snart see Rotterdam. Men en Ting gjorde mig megen Uroe; Drengene kjørte slet ikke forsigtige. Veiene vare slemme, og Schatollet fløie fra en Side af Vognen og til en anden. Vi havde nær aldrig kommet om ved Duelund og Liselund — 2 pene Herregaarde; jeg gik og holdt ved Schatollet, over 10 Gange havde det nær faldet af. Vognen gik i Leer og Pøle til midt op paa Jægerne. Vi kom gjennem Levring og Midstrup — ogsaa stræng Vei — og naaede hertil ved det Lav, Solen gik ned. Juul stod selv i Stuedøren og tog imod os.

Rotterdam, den 5te October 1829.

Igaar var jeg første Gang i Levring Kirke. Det var en underlig Præst, der var.⁵⁸) Den lille Walentin herfra var i Kirke at blive døbt. Da nu alle de pene Jomfruer og Madammer, der vare med Barnet, kom ind, var Præsten midt i Prædikenen. Folkene saae sig om; men Præsten holdt op, indtil Jomfruerne havde sat sig tilsæde; [saa] begyndte han: »Jeg vil sige Eder det nok engang; thi jeg forstaaer nok, at I ikke have Eders Tanker henvendt paa det, som I burde have«. Folkene ved Kirken betragtede mig stærkt fra alle Sider.

Her var saa godt som slet ingen Barsel; det er ikke som hos Bønderne. Dem selv og Børnene her ere ogsaa ligesaa pæne som i en Præstegaard. En Jomfru er her, som hedder Jette, — det er et sært Navn; det har jeg aldrig hørt før. — Ah! hvilken

Deilighed det er at see hende. Baade Trine paa Rydhaug og Ane Hedegaard ere ligesaameget som Ingenting imod hende. Jeg saae paa hende den anden Dag, da vi spiste, havde nær tabt Skeen, spildte $\frac{1}{2}$ Skeefuld paa min Talerken. Hver Middag spise vi rigtig herlig. Det er bedre end de bedste Gilder, min Moder kogte hjemme til Plovfolkene. Det er værst, jeg forstaaer ikke altid, hvordan jeg skal bære mig ad. Gaffel og Kniv skal altid bruges; men jeg synes, det var bedre at bruge Fingrene. Jeg tog ogsaa nogle Bid Flesk med dem forleden Dag ved Bordet; men Madammen sagde straks: »Brug Din Gaffel, Severin!« — Hun er ellers en overmaade ferm Kone.

Drengene ere store og stærke; men de have adlydt mig endnu, hvad Ende det [end] kan tage hen ad Vinteren. Juul catechiserer selv med dem hver Løverdags. Vil Drengene ikke lyde, er det ikke mere, end at jeg siger det enten til ham eller Madammen, saa kunde de maaskee faae en banket Ryg. Den ældste er 14 Aar, hedder Christian; en anden 12 Aar, William; en paa 8 Aar hedder Martorin og en 6 Aar Theodor.

Jeg har et Kammer ovre i Stuehuset at holde Skole i, og det bruges ikke til andet, undtagen Jomfru Jette ligger der om Natten, og derfor kaldes det og Jomfru Jettes Kammer; det er lige ud i en Vinkel for Dagligstuen og Kjøkkenet. Jeg holder kun Skole 6 Timer om Dagen; i den øvrige Tid skriver jeg. Mit Kammer er for sig selv her i det vestre Huus ved Siden af Snedkerstuen; det vil blive koldt til Vinteren. Gravers, Juuls ældste

Søn, spiller om Aftenen paa Violin inde i Dagligstuen, om Dagen arbejder han paa Dragkister; thi han er ogsaa Snedker.

De første Dage, jeg var kommet her, længtes jeg noget og vilde gjerne gaae herop paa Bakken vesten for Gaarden; det kom mig for, som jeg skulde see efter Hjemningen; men det kunde kuns lidt hjælpe; thi det længste, jeg kunde see, var til Aunsberg Skov.⁵⁴) Den største Rosomhed, jeg har, er, at jeg prenter Breve til min Moder og fortæller hende deri, hvordan jeg har det.

Rotterdam, den 1ste November 1829.

Vinteren kom tidlig iaar og lagde meget af Kornet øde paa Marken. Vi havde stærk Snee sidst i September; men den gik dog bort. Inat har Frosten saaledes lagt til, at de løbe paa Skøiter herude paa Dammen. Æblerne i Haugen fik vi dog indsamlede, inden de toge nogen Skade. Jeg købte 3 Fdker; men de ere spiste; jeg kjøber igen; der er nok af dem; de koste ikke ret meget; havde der ikke været saa langt hjem, vilde jeg have sendt nogle.

En deilig Egn: til Nord ligger Palstrup Skov, til Vest Aunsberg Skov, til Syd Hinge Skov, — men der er langt imellem Træerne, til Øst Iller Skov, men der er et langt Stykke Hede, inden man kommer der til. Jeg har været i Palstrup Skov at samle Nødder; de laae saa tykke paa Jorden som Smul; jeg har 1 Fdker i dem, jeg selv samlede, og dem, jeg købte.

Om Aftenen gaae baade Karle og Piger sammen for at binde Hoser; en Aften samles de et Sted og en anden et andet Sted; det kaldes at gaae i Bindestue; — saaledes bruge de ogsaa i Hammerum Herred. Karlene fortælle Historier, og Pigerne synge Viser næsten hele Tiden. — Stuen er undertiden propfuldt. Christian, William og jeg vare oppe i Midstrup for nogle Aftener siden at see paa dem.

Rotterdam, den 26de December 1829.

Denne Juul har været strænge at vente efter. Nu er jeg fri for at holde Skole til efter Nytaarsdag; det er godt; thi Drengene vil gjerne have Magten og raade formeget. Mine store Støvler kunde jeg ikke godt komme imellem Folk med, og derfor maatte jeg gaae en heel Miil ud til en Kone paa Iller Hede; denne Kone købte dem til sin Mand for 2 Rbd. Jeg købte derfor et Par halvslidte pene af Gravers. Disse havde jeg paa Juleaften, da jeg var i mine peneste Klæder oppe i Sovekammeret at spise. Vi fik mange Retter, ogsaa Steeg og dertil nogle røde Bær, som kaldtes Tyttebær; de vare saa søde, saa søde, og jeg fik 3 Skeefuld af dem; der vare ogsaa nogle lange grønne nogle, som kaldtes Agurker; men de vare saa sure, at ingen anden end Juul selv kunde spise af dem. William gav $\frac{1}{2}$ Potte Mjød, fordi det var hans Geburtsaften; han er ligesom vor Herre fød en Juleaften Kl: 12; det er en mærkelig Tid nok.

Rotterdam, den 4de Januar 1830.

Gravers havde været i Borberg Præstegaard. Juul kom hjem iaftes og havde Brev til mig fra min Moder. Det er det andet, jeg nu paa en kort Tid har faaet fra hende; jeg forvarer dem omhyggelig i en Skuffe i Schatollet, at de ikke skal blive borte; det er roesom at have dem at læse engang imellem. Christen Dam skriver dem i hendes Navn. I det første lod hun mig vide, at Skiftet var sluttet efter min Fader, og jeg var tillagt 14 Specier — en god Skilling; det kunde vare mange Aar, inden jeg kunde have tjent det. Nu i det sidste fik jeg at vide, at Niels Smed formodentlig faaer min Søster.

Gravers's Skøiter tog jeg forleden Dag for at prøve dem. Hvem skulde have troet det, at jeg nu kan gaae hele Dammen over uden at falde. Jeg har kjøbt et stort Par af Christian for 1 Mark 4 Sk.

Rotterdam, den 5te Februar 1830.

Det er en forfærdelig Vinter, det holder det med iaar; nu i over 3 Maaneder ikke een Dag Tøveir. Lysten til Iiskjærene har jeg faaet styret; jeg har rendt over alle Engene til Clausholm og op til Skovsborg, næsten en heel Fjerdingsvei. Her har ikke været Vand i Brønden den sidste Maaned; men Maden koges i ene smeltet Snee bestandig. Igaar, da jeg var med ude i Marken at hjelpe til at vande Chreaturene ved et Vældhul, der er, var det saadan Frost og Snee, at jeg besvimed, da

jeg kom ind til Varmen og har ikke været rask siden.

Jomfru Jette skal nu have faaet sig en Kjæreste. Jørgen Petersen og hans Broder fra Hinge vare her forrige Søndag Aften, og William har fortalt, at hun sad ved Jørgen oppe paa Sengekammen i Sovekammeret og spøjte med ham; hun snakker altid om ham med hendes Moder. Han maa da være lykkelig; han var blevet lidt kjendt med hende ved et Bal i Hinge, da hun var der og dandsede i den Kridt hvide Kjole.

Rotterdam, den 10de Marts 1830.

Gud! hvor det er strænge at være syg i en fremmed Egn, hvor der Ingen kan komme at hjælpe een. Her har jeg lagt i 4re Uger af Koldfeberen. Kunde jeg dog være saa lykkelig, at Juul vilde leie en Vogn til at kjøre; thi jeg udholder ikke at bie til Paaske, da Vognen kjører til Borberg; men han gjør det vel ikke, saalænge det er saadan gyseligt Frost. Det Øl og de Bygsuppe, der iaftes bleve satte over til mig, vare frosne i hele Stykker imorges uden for min Seng. Det har saaledes fyget ind ad Vinduet, at Sneen laae frossen paa mit Schatol samme Tid. Et langt Brev har jeg faaet hjemme fra; — Schou har skrevet mig til i min Moders Navn; det melder ikke andet end godt; det er ogsaa det eneste, jeg har at glæde mig til; jeg læser det mange Gange om Dagen, da det er længe imellem, der er nogen, der kan faae Tid at see over til mig, undtagen naar jeg skal have Spise;

— jeg faaer bestandig Mad fra deres eget Bord, og bliver jeg her ret længe, kommer jeg nok til at ligge i Graverses Kammer; der kan gjøres Ild i den Leerkakkelovn; men saa kan jeg aldrig see ud i Gaarden; jeg vilde langt hellere hjem. Min Moder har jeg skrevet til om, at jeg var syg; men jeg kunde ikke prente Brevet denne Gang, saa hun maae have Chr: Dam til at læse det for sig. De lange Nætter ere strænge at faae Ende paa, helst naar min Rystetime kommer, da jeg saa ikke kan sove den Nat og har Ingen at snakke med.

Rotterdam, den 1ste April 1830.

Gud være lovet! Nu har [jeg] nok stridet det meste her; men jeg er saa udmattet, at jeg ikke godt kan gaae af Stedet. Jeg staaer altid og holder mig ved Schatollet, naar Piger reder Sengen. Jeg har ikke kunnet komme hjem før, da Veiret har været saa stræng. Paa Søndag — jeg har kuns 2 Dage at vente — følger jeg med Vognen, Petersen og Gravers har leiet at kjøre til Borberg Præstegaard. Kunde Førret dog blive saaledes, at vi kunne komme afsted! Jeg skal ikke komme her, før jeg bliver rigtig frisk. Sneen er nu gaaet noget af Jorden. — For Mathed kan jeg ikke skrive meer.

Traberg, den 10de April 1830.

Lykkelig er jeg da kommen hertil igjen. Glædere end da jeg drog bort, saae jeg min Moder staae herude ved Tørvestakken, da jeg kom her-

oppe ved den store Høi. Det forekom mig, at vore Agre ikke vare nær saa lange, som de før har været, nu Sneen var gaaet af dem, og de saae ud, som de vare blegede.

Der var en underlig Længsel og Higen i mig efter at komme op over Bakkerne at see Gaardene i Traberg og Stedet her. Da jeg saae det, vilde jeg have løbet hjem, om jeg kunde; men jeg maatte gaae stille. Det varede 1 Time at gaae den Fjerdingsvei fra Skau og herop. Jeg sad ellers bestandig paa Vognen fra Rotterdam baade op og ned ad Bakkerne. Føret var saa slemt, at mange maatte staae af og holde ved Vognen, naar vi kjørte gennem Vandpusserne. Jeg sad bagved Petersen og Jette, som hele Tiden sad og kyssedes.

Da min Moder saae mig, sagde hun: »Gudske-lov, Du kom endda. A ha vot meget sørgende for Dig og længtes efter Dig; Du seer rigtig grumme ilde ud«. Da vi kom ind, sagde hun til mig, at min Søster i næste Uge skulde have Bryllup. Hun gav mig nogle Pandekager og redte Sengen i den østre Stue. Jeg var ikke saa frisk, som da jeg den forrige Gang laae der; men jeg sov dog rolig og godt den største Deel af Natten.

Kogekonon er nu allerede kommen og laver Brylluppet til; hun giver altid mig noget af det bedste med.

Traberg, den 17de April 1830.

Min Søsters Bryllup er nu forbi; men jeg maatte ligge i Sengen hele Tiden, da de vare i Kirke og dandsede. Det kan blive godt med det sidste; thi

jeg lærer aldrig at dandse. Jeg laae i Sovekammeret og saae, hvorledes Jomfru Marie Gjølbysmykkede min Søster med Brudekrandsen. Det var ikke ret mange Folk af de, der vare til Gilde, jeg kjendte. Præsten sagde til mig, den ene Aften, da jeg var oven Sengen: »Du har skam ikke profiteret meget af, Du har været i Skoveggen«. Denne Aften blev ogsaa en deilig Sang, Schou havde forfattet, afsjunget over Bordet.

Underlig nok, — det har jeg tidt tænkt paa —, hvordan Folk kunne være saa overtroiske. Der skal kjøres over en halv Miil af Veien med alle Vogne ved Bryllupper, Barsler og Begravelser, naar Folkene skulle til og fra Kirken; de skulle enten norden om Møllesøen eller sønden om ad Hedegaarde. Det kommer altsammen af, de Gamle sige, da Kirken skulde bygges, blev det revet ned om Natten, som blev bygget om Dagen, og det fik ikke Lov til at staae, førend Arbeidsfolkene lovede, at den Slemme maatte tage den første Brud, der kom over Kirkebækken, og derfor tør der endnu Ingen fordriste sig dertil.⁵⁵⁾ Jeg veed da, det kommer ikke an paa, hvad Bække de komme over, naar den anden Mand skal have dem; det kommer an paa, hvordan de skikke dem.

Jeg troer nu snart, jeg kan være oppe hele Tiden; men Trætheden er i Benene, og jeg vil nødig til Rotterdam saasart.

Niels, min Svoger, er nu selv ved at bygge en Smedie, har ingen Hjælp, kan gjøre alting selv — baade Ballier og Spande, tærskes Kornet og arbejder dog paa Laase imellem.

Traberg, den 2den Mai 1830.

Koldfeberen har rystet mig, siden jeg sidst skrev her; men da jeg nu er nogenledes, bliver der ikke andet for, end jeg maa bort, hvor nødig jeg vil. Smeden snakker om, at det bliver galt, om jeg skal være her hjemme ret længe, saa dyr som Føden er. Min Moder minder ogsaa paa, jeg endelig maae see, jeg lister mig derned, om jeg saa skal tage 8 Dage dertil. Hun har nu igjen givet mig en god Deel Klæder, saa jeg kan være ret pen, naar jeg ikke kommer mellem alt for fine Folk. Til paa Torsdag 8te Dage har jeg Lov at bie; at komme med Posten vil blive for dyre; jeg maae gaee og have en Hob Melmadder med; den Gamle kan ogsaa give mig nogle Lommeskillinger; hun har henimod 3 Specier i Behold endnu.

Grønhøi Kroe om Morgenen den 12te Mai 1830.

Klokken er ikke ret meget over 5; men jeg kunde ikke sove længere; jeg vil nu skrive lidt, indtil Folkene komme op.

Det er anden Gang, jeg nu reiser fra Borberg til Østerlandet. Christian Juul er nu confirmeret og kommet hen til Allinggaard;⁵⁶⁾ de andre kan jeg nok styre, naar jeg holder gode Miner med William; jeg er jo rigtignok et Par Aar for ung.

Igaar var jeg meget ilde stemt, inden jeg kom til Hagebroe. Naar jeg tænkte tilbage paa Traberg og min Moder, trykte det mig saa underlig i Halsen; jeg skammede mig ved at græde, nu jeg

er bleven stor. Min Moder fulgte over $\frac{1}{2}$ Miil med mig igjennem Heden; jeg vilde gjerne haft hende noget længere med; men hun skulde hjem til Middag; hun var bange, jeg ikke skulde komme til Hagebroe denne Aften, og maaskee hun var mere bange, jeg skulde komme tilbage igjen; dog lod hun mig nødig gaae; hun saae sig tilbage efter mig, saalænge hun kunde see mig. Vidste hun, at jeg var kommet saalangt nu, hvor glad vilde hun da være! Jeg maa skrive til hende det allerførste, jeg kommer til Veis Ende. —

Folkene begynde at snakke inde i den anden Stue. Det værste er, jeg forstaaer aldrig et Ord deraf.⁵⁷⁾ — Jeg maae ud, jeg kan komme afsted.

Rotterdam, den 15de Mai 1830.

Saa billig Betaling som der i Grønhøi for Logie og Fortæring havde jeg ikke ventet i en Kro; jeg fik baade Kaffe, kogt Melk, Smørrebrød og Mjød; det kostede ialt kuns 1 Rbmark.

Da jeg paa Reisen hertil var kommet over Ahlheden, blev jeg strax gladere, end jeg denne Dag havde ventet. Veien faldt mig baade let og kort fra Hvam Kroe, hvor jeg fik et godt Glas Mjød, og op til Wium. Der var jeg inde at besøge Degnen. Han var ikke hjemme; men hans Kone — det er gamle Henningsens Datter i Traberg — hun gav mig baade Spise og Kaffe, fordi vi vare fra een Bye.

Da jeg kom ud paa Veien og saae alle de deilige Skove, der vare saa lysegrønne, — da jeg paa Hen-

reisen saae dem, vare de saa sortegraae, — fik jeg ligesom nyt Liv, og al Frygt for Fremtiden slap hen. Veien blev mig især behagelig, da jeg kom igjennem Hørup Sogn og ind til Levring. Jeg forundrede mig næsten over, hvorledes jeg kunde være keed af at komme herud.

Da jeg kom hertil, og William saae mig, sprang han strax op til sin Moder, der sad i Sovekammeret ved den lille Wallentin. Alle Børnene kom løbende for at see mig, og Mad: tog venlig imod mig baade med Spise og Drikke. Hun var ret glad til, at jeg kom, gladere end da jeg reiste; — det er dog en grumme rar Kone; jeg har kuns hørt, hun har været vred eengang. »Der er skeet Forandring, siden Du var her sidst«, sagde hun. Jeg tænkte ved mig selv: »Det er dog forskrækkeligt, saa ukjendelig mange Ting kan blive udi 6 Uger«. Der, hvor jeg før havde læst med Børnene, stod nu Gravers og arbeidede paa et Sengested; mit Kammer var forandret til en Melkestue; Graverses og Børnens til et Jomfrukammer; Snedkerstuen til en Storstue. Gaarden var nemlig bleven solgt til Strømpehandler Petersen i Levring; men Juuls Familie skal boe her i Stuehuset i Sommer, og Petersens Folk i det vestre Huus. Juul har igjen kjøbt en Gaard paa Sjørsløv Mark og gjort Accord med Mohr paa Clausholm,⁵⁸) at denne skal koste og logere mig i Sommer, naar jeg læser for hans Børn den halve Dag; saa betaler Juul mig min Løn, naar jeg gaaer her over og læser for dem den anden halve Dag. Imorgen flytter jeg; saa kommer der en Karl efter mit Schatol.

Clausholm, den 20de Mai 1830.

Jeg har prentet et Brev til min Moder paa et heelt Ark Papiir; deri har jeg fortalt hende min Reise herud, og hvorledes jeg er kommet til at flytte og saadan faaet to Husbonder. Jeg læser her med 3 Børn, Rosalia 12 Aar, Jette 10 Aar, Ane 7 Aar. Det værste er, de kunne intet læse, men bande forskrækkeligt til hvert Ord, de sige. Mohr er den bedste Mand, jeg har kjendt i alle mine Dage. Madammen er heftigsindet og skjelder slemt paa Pigerne; men hun har endnu intet Ondt sagt til mig.

Naar jeg ikke holder Skole, og det gjør jeg kun de[n] halve Tid, kan jeg bestille, hvad jeg vil. Jeg kommer til at tage fat paa Nielsens Regnebog igjen; den blev jeg ikke færdig med hjemme ifjor. Mit Schatol og min Seng har jeg her i Rullestuen. Her ere ikke andre Boskaber end en Rulle. Stuen er over 10 Alen, paa hvad Maade man maaler den, og en stor Jordkjelder under; men her ere ingen Vinduer; Døren eller en Luge paa Enden skal lukkes op, naar her skal være lyst. Vi faae en god Kost nok, altid det vi kunne spise; jeg spiser altid med Børnene.

Clausholm, den 28de Juni 1830.

Der er en god Forandring paa Børnene her og de paa Rotterdam; ja, jeg kan tro, der er ingen Ting her, der ligner det derovre; men Børnene her lyde mig dog bedre end Juuls Dreng, skjøndt det gaaer godt nu, og baade Mad: og Juul lider mig

bedre i Sommer end i Vinter. Jeg har fattet akkurat de samme Tanker nu, som Klemen, der staaer om i Almuens Lærer, fattede, da han saae den slette Børneopdragelse.⁵⁰) Jeg tænker tidt, dersom jeg nogentid faaer Børn, skal jeg see, jeg tugter dem saaledes, at de ikke blive saa uartige eller ulydige, som de her ere. Naar enten Fader eller Moder beder dem om noget, kan baade den mindste og den største bande paa, at de ikke vil, [men] drive deres Forældre til, hvad de ville; Forældrene maae strax adlyde, om de ville have nogen Roe. Madammen skjelder og bander over dem fra Morgen til Aften, siger, hun er ulykkelig med dem, at de ere nogle Fandens Børn o. s. v. Hun huier, skraaler og slaar dem sommetider, at man kan høre det langt uden for Gaarden.

Forleden Dag, da Rotterne havde gnavet i en Ost, — Ostene ligge paa Hylder her i Rullestuen, — rendte hun over Gaarden, græd og sagde, at hun var ulykkelig, og bandte over mig, fordi jeg ikke holdte Rotterne af Ostene, da jeg ligger her om Natten; og hun har vist været vred paa mig siden; thi idag jeg sendte den lille Ane ind for at høre, om jeg maatte gaae »fra Bye«, kom hun tilbage og hilste fra Moer: »Du kan gaae til Helvede, om Du vil«.

Mohr er lige det Modsatte af hans Kone; naar hun skjelder allerstærkest, siger han meget rolig: »Ja, bitte Kone; nu maa Du ikke være vred«. Bander een af Smaaungerne ham, kan han gjerne tage den hen paa Knæet og kysse den. — Han har selv gaaet op at skjære Hakkelse for Karlene om Mor-

genen: »Aa, lad dem sove, de Stakler; de har saa godt af det«. Skade, at han trænger saa haardt for Penge; men det Stykke Raps herude paa Bakken skal hjelpe ham noget.

Clausholm, den 12te Juli 1830.

Anders Søndergaard, en af mine gode gamle Legekammerater, har jeg nu skaffet herud i Egnen; han skal fra nu af tjene Thomas Riis i Skovsborg til 1ste November og have 5 Rbd. i Løn. Ham har jeg da at gaae til om Søndagen, for her gaae Folk ikke i Kirke.

Det er en slem Feil her ved Rullestuedøren, at den ikke kan lukkes fast til, da Pigerne vil rende her baade Nat og Aften; de ere endnu værre end de paa Rydhaug. Her er een fra Wiborg; hun er aldrig fornøiet, naar hun ikke kan faae en Karl at ligge i Armene paa, hvergang hun skal op paa Høeladen at bestille noget; hun er rigtignok kjøn, har fransk Kappe, lang Liv paa Kjolerne og en stortavlet rød, grøn og guul Kransforklæde⁶⁰) for om Søndagen. Avlskarlen fik jeg til at hjelpe mig at drive dem ud forleden Aften; han trak af Klæderne lige til Skjorten; men da det ikke hjalp, saa smed han ogsaa den. Grethe tog ham dog ligefuldt og dandsede med ham, og siden komme de hver Aften, — det blev meget galere derved; jeg tør aldrig røre dem, naar jeg blot kunde blive fri for dem.

Det vil nok blive galt for at faae Tjeneste til

Vinteren; jeg vil godt blive her og ligge i Rullestuen, — anden Plads er her ikke, — om jeg ogsaa skulde fryse lidt; nu er jeg stærk nok igjen. Mohr holder meget af mig og bruger mig sommetider til at hente et og andet i Ans Kro, kjøre til Mølle og saadan noget. Kunde jeg blive her i Vinter, kunde jeg maaskee lære Tydsk; saa forlangte jeg ikke anden Løn. Mohr taler aldrig andet med hans Fader, som kaldes »Grosfatter«, naar han læser Aviserne for ham oppe i Storstuen. Stakkels Mand, han har engang været Dandsemester, men har nu i 2 Aar været blind og kommer ikke op uden en Gang om Maaneden at faae Sengen redet.⁶¹⁾

Clausholm, den 12te August 1830.

Førstegang har jeg nu været i Wiborg. Mohrs Vogn kjørte derop med et Læs Grise, der bleve solgte paa Torvet, og jeg fik Lov til at følge med. Jeg var ikke istand til at finde Rede i alle de Gader, der vare; sommetider kom det mig for, som jeg havde gaaet i Holstebro, og Stiftamtmandens [Hus] forestillede jeg mig da som Amtsforvalterens; men hiint var dog meget større.

Peder Erichsen i Skovsborg har laant mig et Brendeglas, og dermed har jeg nu brændt Navn paa alt mit Trætøi, Linial, Skriverpult og Tavle og Fløite.

Jeg er ikke den Eneste, der fører saadan Dagbog. Inde i Mohrs Skab ligger en Aargang »Læsefrugter«. Jeg fik et Hefte af dem at læse i, og der

var ogsaa noget, som kaldtes »Brudstykker af en Landsbyedegns Dagbog«. Denne Degn havde gaaet meget Ondt igjennem, haft megen Sorg for en Frøken Sophie, han blev forliebt i.⁹²⁾ Gid det da aldrig i Verden skulde gaae mig saaledes.

Clausholm, den 28de Aug: 1830.

Peder Erichsen i Skovsborg har givet mig 1 heel Skpr. Æbler af hans Have, fordi jeg har skrevet Noder til ham. Jeg har lært mig selv at puste nogle Stykker ud paa den Træfløite, William Juul har givet mig; den maae jeg have med hjem, at min Moder og min Søster kan høre det; ingen i denne Egn forstaaer sig derpaa.

Galt er det især med 2 Ting, der angaaer mig. Den ene Ting er, at jeg veed ikke, hvor jeg skal faae Tjeneste fra til Vinteren; heromkring ere ingen Steder, hverken ved Midstrup Skole eller ved Tang i Høiberg Sogn.⁹³⁾ Min Moder har gaaet mange Steder baade langt og nær i Vesteregnet og har ingensteds kunnet opspørge en Plads. — Det andet, jeg er i Fare med, er Peder Erichsens Brændeglas; det er bleven borte, og han vilde ikke sælge det; derfor kan jeg ikke betale det og tør heller ikke sige, at det er borte; det er vistnok stjaalen ud af Papiirskuffen i mit Schatol. Jeg kommer til at reise uden at lade ham det vide og sende ham noget for det siden.

Det første Par nye Støvler har jeg nu faaet for 3 Rbd.; de skulle vare i 4re Aar, om de kunne. En

Skræder fra Høiberg er her, han har kjendt min Broder i Kjøbenhavn og fortæller mange Historier om ham; blandt andet, at han har lært Skomagerprofessionen, og een Aften, han skulde været straffet, fordi han blev for længe borte, inden han kom hjem og isæng, reddede han sig med den Undskyldning, at han uden for Porten kom i Trætte med sine Bene; disse kunne han ikke faae een Vei; det venstre vilde rigtig ind ad Porten; men det høire vilde ind til røde Niels, og paa denne Maade slap han dennegang fri for Straf, og saadan gaaer det ham saa tidt.

Clausholm, den 10de September 1830.

Naar Konen her ikke var saa urimelig, vilde jeg nødig nogensinde fra Mohr. Han sidder om Aftenen og fortæller saamange deilige Historier om, hvad han har læst i Aviserne om Revolutionen i Frankrig, og hvordan han havde det, da han boede paa Amaliegaard.⁶⁴) Der vare saamange Hjorte, at de ikke kunde have Kornet paa Marken for dem. Da jeg fortalte ham, at hjemme, nær ved hvor jeg er fød, er en gammel Mand, næsten 90 Aar, og han er ligesaa rask som een af os, kan løbe med bare Fødder i Heden og Kjærene om Sommeren, blev han meget glad og sagde: »Det var mærkelig; hils ham endelig fra mig, naar Du kommer hjem«. En Aften, Madammen skjeldte en heel Time baade om eet og andet, bemærkede han blot tilsidst: »Der staaer skrevet: Konen skal være

Manden underdanig; Manden derimod skal ansee Konen som et skrøbeligt Redskab, altsaa som en grumme ringe Ting«. Siden taug hun denne Aften.

Petersen i Hinge har hver Dag hele Sommeren igjennem, sommetider 2 Gange om Dagen, redet op til Rotterdam at besøge Jette; de sidde begge 2 ialmindelighed paa Forhøiningen i Dagligstuen; hun syer, imellem hun snakker, og han røger Tobak; de skal have Bryllup engang nu i Efteraaret.

Juul har kjørt med Flyttegods hver Dag i Sommer til Sjørsløvgaarden. Det kan gjerne gjøre ham Ondt, at han skal flytte herfra, nu han har boet her saalænge. Den Lyng, der ligger paa den søndre Side af Stuehuset, stod der, da han kom til Gaarden, hvor alle de deilige Gravensteen- og Botteræbletræer nu staaer; han har plantet og podet dem allesammen.

Clausholm, den 24de Sept: 1830.

Jeg tænkte, jeg skulde enten have gaaet i Landet i Vinter eller lagt og frosset i Rullestuen; for det vilde jeg godt, naar jeg kunde have faaet Lov dertil; men det er nu gaaet langt bedre. Iaftes fik jeg et Brev med Posten fra Schou, hvori han tilmeldte mig, at Christen Wad, — jeg kjender ham godt; han kom fra Østergaard det Aar, den blev brækket ned, og boer nu i Nedre Kjeldsmark, — han har opspurgt en Plads paa Øgelstrup i Raasted Sogn langt ude vesten for Holstebro.⁶⁵⁾ Jeg skal derned at prøves af Præsten, og de ville see

mit Skudsmaal, om de ogsaa kunne være tjente med mig. Idag har jeg faaet godt skrevet paa det af Juul og Mohr og Præsten i Levring, og imorgen, saa tidlig det begynder at dages, skal jeg afsted, at jeg kan naae Traberg til Aften. Mohr har givet mig et Par gl: Støvler til Touren; mine nye ere for gode.

Alt Kornet staaer næsten ude, og vi have ikke ophøstet saa nær endnu.

Clausholm, den 5te October 1830.

Lykkelig fik jeg da den ommeldte Condition paa Øgelstrup; men jeg maatte gaae en haard Prøve igjennem først for Provst Assens;⁶⁶⁾ det var baade en lang og stræng Tour.

Solen stod ikke op den Morgen, jeg gik herfra, inden jeg kom til Duelund. Jeg hav[de] en lille Bylt i Haanden; thi da det blev varm op ad Dagen, trak jeg af Nattrøien, og baade den og min Fløite — den havde jeg taget med — havde jeg bundet i et Lommetørklæde. Da jeg kom ud imellem Grønhøi og Trehusene,⁶⁷⁾ havde jeg den Sorg, at jeg tabte det halve af min Fløite. Der gik jeg i Heden og ledte i 3 Timer og kunde dog ikke finde det Borteblevne; det maae have været tabt længe, før jeg mærkede det. Nu er altsaa min Fløitespillet forbi. Det blev sildig, inden jeg kom hjem. Jeg hvilte over 1 Dag, drog derpaa til Øgelstrup. Der var næsten Hede hele Veien fra Holstebro til. Den haarde Prøve, jeg maatte gaae igjennem hos

Provst Assens, varede i 3 Timer; men jeg kom ogsaa derfra med Æren, troer jeg nok. Jeg skal have 8 Rbd. i Løn. Jeg var saa heldig at komme til at kjøre herud med Borberg Præstens Vogn, da Madammen og 2de Jomfruer skulle herud til Jettes Bryllup paa Rotterdam. Jeg kom først hertil Kl: 1 inat, da vi bleve saameget opholdte af Regnveiret igaar.

Clausholm, den 25de October 1830.

Jeg kan næsten med Sandhed sige, at jeg har været arresteret i Wiborg Domkirke. Da jeg nu var der til sidste Marked, kom en Muurmester og viste mig omkring for at faae et Par Skilling; han gik ogsaa op og fik Kirketjenerens Pige til at lukke os ind. Jeg vilde saa gjerne ned i Krybtkirken, der blev fundet forgangne Aar.⁶⁸) Pigen og et Par Folk her fra Gaarden gik omkring i Kirken, medens jeg og Muurmesteren gik op at see Klokkerne; men Pigen gik ud og lukkede, inden vi kom ned, og vi maatte gaae der og raabe inde i Domkirken i 3 lange Timer, — jeg takkede Gud, jeg var ikke ene; men jeg frygtede, at Muurmesteren i sin Hidsighed skulde have sprunget ud af Glamhullerne; det truede han med; saa havde jeg staaet der alene. — Tilsidst gik vi ned i den underjordiske Kirke og raabte ud til en Mand, der gik forbi, at han skulde hente os Pigen, og paa denne Maade kom vi da ud; thi Pigen kom rigtignok. Det var imidlertid blevet Aften, og de, jeg skulde

følges med, vare borte. Jeg kom til at gaae den gyselig lange Vei næsten ene om Natten. En anden Gang forsigtigere.

Traberg, den 2den November 1830.

En underlig sær Følelse er der i Mennesket, naar det skal sige Farvel til gode Venner og Bekjendte. Saadan var det med mig den Nat, jeg reiste fra Clausholm og Østereggen. Min daglige Stie fra Rotterdam til Clausholm var blevet mig kjær. Folk kunde godt lide mig, og den herlige Commers, der altid var med Folk, blev mig tilsidst behagelig.

Søren Skinderholm var ogsaa med til Høstgildet paa Clausholm, og vi droge lige fra Gildet, da vi havde spist om Aftenen. Denne Mand kjørte baade mit og Anders Søndergaards Tøi i sin Postvogn. Da det var maanelyst, kunde vi gjerne see hele Natten. Jeg saae mig tilbage efter Levring Kirke, saalænge jeg kunde see den. Da vi kom om ved Liselund med Veien, der gaaer sønden om, — jeg er vis paa, jeg kan finde den om tyve Aar, da kunde jeg ikke mere end blot see, hvormange Skorstene der vare, og da jeg kom forbi Wium her hid efter de tørre Egne, begyndte Søvnens at falde mig paa, og da vi et Stykke op paa Formiddagen kom til Grønhøi, begyndte det at skylregne og holdt ikke op, førend vi kom paa Tinkedahl Mark. Der var ikke en tør Traad paa vore Skjorter, da vi kom i Huuslye; — det var ikke saa sært efter at have vandret ude i Regn i 8 samfulde Timer. Mit Schatol, som var bundet meget fast paa Vog-

nen, var naget over 10 Steder, og 2 Lister vare heel slidte af. Det faaer en Ulykke, naar der saadan skal flyttes med det.

Jeg bliver her det Par Dage til Markedet i Holstebro, da jeg saa faaer en Mand fra Traberg til at kjøre mit Schatol dertil, for at Jepsen paa Øgelstrup kan modtage det. Man spaaer mig ikke godt med den Kone, jeg nu kommer til;⁶⁹⁾ men galt skal det dog være, om det er galere med hende end der, hvor jeg kom fra; jeg er nu saa vandt til Qvindfolkenes Urimelighed.

Øgelstrup, den 10de November 1830.

Folk kan vel have Ret i at rose Vesteregnen fremfor Østeregnen i visse Henseender: saadan en Gaard, som her er, af ene Grundmuur, og saamange gibside Værelser, Borggaard og Ladegaard for sig selv, og den staaer dog ikke for mere end 11 Td. Hartkorn. Til den vestre Side er Udsigten deilig. Naar jeg staaer her i mit Kammervindue, kan jeg see langs ned ad Aaen, der gaaer i mange Krumninger gennem Engene, der ligge vidt til begge Sider, ud til store Aae, Skjerumbroe og Skjerum Mølle;⁷⁰⁾ mod Nord vest kan jeg see de smaae Gjørding og Wemb Kirker, hvor Husene ligge tætbyggede rundtomkring; ovre i Ulvborg Sogn ere prægtige Engene; de have ikke saa langt ud til Fjorden. Nørrevosborg ligger i dette Sogn lidt oven for Skjerumbroe; den seer ud som en lille Bye, naar man seer den fra et Hjørne. Mit Kammer er

rødmalet paa Loft og Døre; Fjulgulv, Kakkelovn og Seng har jeg her, men ogsaa Underviisningsværelse.

Her har jeg hver Dag 4 Børn at læse for, Trine 13 Aar, Jens Berg 11 Aar, Bartholin 8 Aar og Kirstine 6 Aar. Derforuden kommer den stakkels Jeppe engang imellem; men ham kan jeg ikke lære noget; han har for det meste Slag hver Dag og er vanvittig. Det, der er ham bedst tjenlig, er Døden; han er nu 16 Aar gammel og bliver naturligviis aldrig confirmeret.

Haven skal jeg hjælpe Madammen at holde istand; men vi have ikke begyndt at arbeide der endnu.

Øgelstrup, den 1ste Decemb: 1830.

Mod Øst er Egnen rigtignok ikke som ved Clausholm. Vor Kirkevei, der er over $\frac{1}{2}$ Miil lang, gaaer igjennem bar sort Hede; en mærkelig Vei nok: paa den søndre Side har man lidt fra sig Aaen og Engene, og paa den anden Side Sanden — saaledes kaldet af Sandflugten. — Der plantes ikke andet end Helme eller Klithavre. Det seer underlig ud, naar man kommer om der ved og seer høie Bakker ligge Side om Side og imellem disse dybe Huler, hvoraf Bakkerne ere opblæste. Naar det blæser stærkt, og man staaer her ved Gaarden og seer derop, seer det ud ligesom stærk Snefog om Vinteren.

Jeg frygter for, jeg ikke altid skal blive saa vel tilmaade for vor Madamme, og jeg vilde dog nø-

dig, hun skulde blive vred; thi saa er hun ikke naadig. Jeg har været ude at hjælpe hende i Haven 1 Dag, fik da heller ikke Utak mere end een Gang; men een Aften tog jeg en Bekkelse⁷¹⁾ af Talerkenen her inde paa Bordet, uden at hun bad mig derom, — jeg saae, Børnene gjorde det samme; — da fik jeg saaledes, jeg lader det være for Eftertiden.

Øgelstrup, den 26de December 1830.

Gud bevares! det her bliver bagt til Julen; det har ikke Ende endnu. Juleaften var dog langt herligere her end ifjor paa Rotterdam; jeg fik langt flere Risengrynsgrød, end jeg kunde spise. Saamange Slags Kage, Søsterkage, noget, der kaldes Laugkage, og Kleiner bagt i Smør tilligemed Gaa-sesteg fik vi ogsaa denne Aften. Folkene havde Pebernødder at spille om hele Natten, og saasnart de fik den store sorte Brændeviinsflaske drukkert ud, fik de den strax fuld igjen; de spøjte ogsaa en Deel af Natten paa Agrene her norden for Laden. Fattige Folk i Sognet maatte ønske, at det blev tidt Juul her paa Øgelstrup; thi hver faae et grov Brød, et fiint Brød og et Stykke Tilmad.⁷²⁾ Jepsen faaer det rigtignok ikke at vide.

Jeg kommer godt tilrette med alle Tjenestefolkene her; men den ældste Datter, Christiane, vil sætte Ondt for mig, ligesom for andre af Folkene, inde hos Moderen; jeg veed dog aldrig, jeg har staaet paa det Sted, det kunde være hende imod.

Paa Søndag reiser jeg hjem og kommer ikke

igjen, førend vi skulle have vore »Julefremmede« — henved Helligtrekongerdagstider; da bliver her en rigtig Høitid.

Øgelstrup, den 10de Januar 1831.

Da havde vi for Alvor en fornøielig Aften og Nat; det var først, jeg nu kom op; Kl: er 11. Jeg var inde i Stuen ved de Fremmede hele Tiden; jeg har aldrig været i en saadan Forsamling før. Da jeg tidt har løbet Ærinder for Madammen i den sidste Tid, naar hun har ladet hente Vare hos Landkræmmerne paa Kredit, saa gav hun mig ogsaa en Punsch iaftes. Hvor den smagte deilig! Det var første Gang, jeg smagte dette Slags; det bestaaer af Rom og Zitron, der kommer i Thevand; det maa ogsaa være forførdelig kostbart.

Alle de store Studehandlere ovre fra Ulvborg, Niels Andreas Strandbyegaard paa Svendsholm, Madammens Broder,⁷³⁾ og Niels Forpagter, der eier Stenumgaard,⁷⁴⁾ vare her tilligemed Pigerne fra Knudsiig. De dansede oppe i Storstuen; jeg skulde ogsaa til det, Pigerne trak stærkt nok i mig; men jeg kunde ikke, saa gjerne som jeg vilde. Det var godt, jeg kom hjemmefra, inden denne Stads skulde være her. Havde min Moder seet, jeg havde gaaet hernede i den pene Stue mellem saa mange store Mænd, hvor vilde hun have frydet sig; men nu kan hun slet intet Begreb gjøre sig om det. For at gjøre hende en Fornøielse, havde jeg taget et Stykke Laugkage, jeg levnedes Juleaften, og nogle af de store sprøde Pebernødder med

hjem til hende, for at hun skulde vide, hvor godt jeg kan nu faae det. Hun gjorde hendes store Forundringer, da hun smagte, hvor sød det var, forvarte det, tog kuns 1 Bid ad Gangen. Det er nogen anderledes Kage end det, Kogekonerne derhenne bage til Bryllupper.

Øgelstrup, den 29de Januar 1831.

Det er mærkeligt, saa tidligt som Vinteren gaaer bort iaar. Paaskelilierne ere allerede komne op i Haven; baresten de ikke skulle faa deres Næse indstukken igjen; men det kan ikke være rimeligt andet, da det ikke er Kyndelmisse endnu. Humlestængerne, som skal bruges til Foraaret, har jeg allerede gjort færdige, og kommer der ikke mere Vinter, skal jeg snart ud at arbeide i Haven.

Underviisningen gaaer saa kendelig, naar Trine en Gang imellem ikke er i Skolen. Om hendes Skrift ikke altid er saa godt, som det kunde være, nænner jeg dog aldrig at sige et ondt Ord til hende for det.

Øgelstrup, den 20de Februar 1831.

I Vinter faaer jeg kuns lidt Lige⁷⁵⁾ af Skøiterte; det var kuns nogle Dage i Julen, at Dammen og Kjærene vare tillagte. Jeg har tidt Fornøielse af at staae her i mit Vindue [og] oversee alle til Gaarden hørende Enge, der nu begynde at grønnes, især omkring ved Aabredderne; de gaae lige fra Gangtræet her ved Gaarden og ud

til den store Aae, $\frac{1}{2}$ Miil i Længden; der kan avles over 200 Læs Høe om Aaret.

Det gaaer mig ellers ret godt med Børnene. Trine er nu saa overmaade vakker en lille Pige; hun bliver den smukkeste af Jepsens Børn; Jens Berg er saa flittig og paapassende, [at] det er en Lyst; Bartholin er jo rigtignok lidt skjelmsk, og ham tør jeg ikke saa vel sige noget Haardt til, da Moderen holder saa forskrækkeligt med ham;⁷⁰⁾ — men det er dog altid bedre at sidde inde ved en varm Kakkellovn om Vinteren, end staae herude i Laden og tærse eller gaae ved Studene; dette kan jeg faae nok af i den Tid, jeg skal hjælpe til at drive ivand.

Jeg har syet en lille Bog sammen, hvor jeg skriver Indholdet af alle de Prædikener, jeg hører. Gid Folkene henne i Borberg kunde høre, hvilken Præst vi har her til at præke; hans Lige er vist ikke til i hele Danmark, men han er ogsaa Provst, om det kan gjøre noget. Han kan see saa mild ud, og saa kan han igjen lade, som han vilde slaae Prædikestolen istykker. Han taler, som han talte ud af en Tønde, undertiden saa høit, at jeg troer, Vinduerne kan dirre derved. Prædikestolen i Raasted og Ulvborg Kirker er akkurat oven over Chorsdøren, hvor Degnen læser Indgangsbønnen.

Madammen driver mig til at beskjære Træer, og derfor har jeg ogsaa begyndt paa 2 gamle Kirsebærtræer i Nederhaven. Stakkels Jeppe bliver der bedet for hver Søndag, men han bliver ikke bedre; det er et haardt Kors for de kjere Forældre.

Øgelstrup, den 11te Marts 1831.

Havearbeidet er ikke saa let en Sag, som jeg havde troet; jeg maa ud hver Dag, og Madammen staaer bestandig ved og seer til. Naar jeg har renset noget imellem Blomsterne, kommer hun og rækker sin Arm ned i Jorden saalangt, hun kan, og dersom hun kan finde en Græsrod, veed jeg nok, hvad der følger efter; — det er en forskrækkelig stræng Kone, især med Pigerne, undtagen hendes egne Døttre; — jeg kommer jo nok ud af det med hende. Overgaar blev Peberroden lagt; jeg arbeidede tilligemed Jeppe Ørveile, saa jeg var saa træt, at jeg knap kunde rokke til Sengen om Aftenen; men det er igjen gaaet over.

Jeppe bliver ringere og ringere; der sidde 2 og vaage ved ham hver Nat igjennem.

Øgelstrup, den 14. Apr: 1831.

Vesterboerne ere dog lykkelige fremfor Østerboerne med Fiskene, der komme af Vesterhavet. Nu have vi her til Gaarden ene faaet 2 store svære Læs. Forleden Dag var jeg med Jepsen selv ved Havet; jeg havde hørt saameget sige deraf, og derfor vilde jeg gjerne see det. Henad kjørte vi ad Gjording om igjennem Nissum Fjord. Vi havde over en Fjordingvei at kjøre i Vand, der naaede Bunden i Vognen; Spiret paa Nissum Kirken skulde vi see efter for ikke at komme ud i det dybe af Fjorden. Det var et kjedeligt Stykke Vei at kjøre; om Aftenen kjørte vi ogsaa uden om; men da var det saadan Regn og Mørke, at der-

som der ikke havde kommet store Lynglimt og oplyst Veien saaledes, at vi kunne see, hvor vi vare, havde vi aldrig kommet hjem. Kl: var 3, da vi vare her med Fiskene — ene Torsk, Hvilling og Skader — saamange, vi kunne stille paa Vognen.

Det var ellers moersom nok der ved Havet. Fiskerne havde bygget nogle smaae Huse i Sandet under Havbjergene;⁷⁷⁾ der ligge baade Karle og Piger imellem hverandre i Fiskertiden, ligesom de ville. De 2 Flasker Brændeviin, vi havde med, vare i et Øieblik drukne af den Mands Folk, vi toge Fiskene hos. Fiskerne havde store Støvler paa, der gik heel op over Skrævet, og Bølgerne kunne endda næsten slaae oven ind ad dem, naar de stode paa Strandkanten, endskjønt de sagde, at denne Dag var Havet saa glat, at den ikke havde været saaledes længe. Manden, der eiede det Skib, der havde bragt vores Fisk iland, bød os hjem til sin Gaard, der ligger en Fjerdingsvei denne Side Havbjergene; — der var en forskrækkelig Kulde og Susen fra Havet; — vi fik baade Brød og Brændeviin samt Kaffe i røde Leerskaaller, — det smagte lige godt; det var ogsaa en velhavende Mand; han trækker mangan deilig blank Daler af Havet. Folkene paa dette Sted vare overmaade flinke og behjelpomme. — I Sommer troer jeg nok, jeg kan faae min Lyst styret paa Havfisken; det har jeg aldrig kunnet faae nok af før.

Schou har skrevet saa deilig et Brev til mig, hvilket jeg viste Madammen; hun roste det og sagde, de vilde beholde mig næste Aar og give mig

lidt mere i Løn. Paa Søndag skal jeg hjem at glæde min Moder med denne Efterretning; for det veed jeg, hun kan blive glad til.

Mine Børn stode dem godt efter deres Alder ved Examen; deres Prøveskrift vil jeg have med at vise Schou og Chr: Dam. Jeg frygtede noget for Provsten; men han var slet ikke strænge, han taler saa mildt med Børnene.

Øgelstrup, den 20de Mai 1831.

Naar jeg blot kunde komme tidlig nok op om Morgenen og spise Davre med Folkene Kl: 4, — ellers er det galt, saa skjender Kokkepigen; — kunde jeg dog gjerne faae en Times Søvn eller 2; thi Madammen kommer aldrig op førend Kl: er 8, gaaer derpaa i Underklæderne indtil Kl: er 11, klæder sig da først paa og gaaer i Haven.

Nu er den for det første istand iaar; alle Gange skuflede og al Jordfrugten luget een Gang. Det groer godt; men det skal vandes hver Dag, hvilket og let lader sig gjøre, da Aaen gaaer tæt om ved Havediget. Vi have ogsaa spiist Jordbær med Fløde paa eengang; det er en herlig Spise.

Øgelstrup, den 18de Juni 1831.

Her er en Glæde i Gaarden uden Lige. Vorherre har løst op for den stakkels Jeppe. Jeg vilde til at vise mig, tog det, min Fader skrev over den unge Jens Nygaard, da han døde, og vilde gjøre til Gravskrift over ham; men Degnen Dahlgaard

gjorde et, som var baade meget længere og meget bedre; det bestod af 8 Vers og gik med den Tone: »Hvo veed, hvor nær mig er min Ende«. — Her bliver en forfærdelig stor Begravelse, al Familie fra Svendsholm, Thimgaard,⁷⁶⁾ Ringkjøbing og Madum. Ligkisten bliver gjort i Ringkjøbing og koster 10 Rdl. Courant. Jepsen er derude at hente 100 Rbd., han laaner af en Madam Funder, der boer i Aarhus. Det er mærkeligt, de sidde ved saadan en Gaard og skulle dog laane Penge; Madammen arvede 9000 Rd. Courant efter hendes Fader, og Jepsen forstaaer godt at handle med Stude. De 100 Rbd. er jeg vis paa gaaer til Begravelsen. —

Alle Fremmede, der komme her, rose Madammen for den pene Stand, hun har Haven i, men hun siger dog, jeg skal have noget af Æren, fordi jeg har gjort Arbeidet.

Øgelstrup, den 24de Juni 1831.

Mad: siger, jeg har godt af at faae Legemet rørt, jeg kan blive stor og stærk. Nu er der ikke Arbeide nok i Haven, og Børnene kunne ikke komme saa tidlig op, at jeg kan have nok med dem at bestille, og derfor skal jeg først en Tour med Folkene om Morgenen at slaae og altid tage Høe fra i Gulvene, naar der kjøres ind. Jens Berg holder nu Dagbog over alt det, Folkene bestiller, og hvormange Læs Høe, der kommer hjem. Haven maa jeg nu ene holde istand om Middagen, og det gaaer ogsaa, nu alting staaer saa ypper-

ligt. Alle Bordene i Storstuen er belagt med Roser, jeg samlede ind igaar. Jepsen følger altid med i Marken i hans korte Trøje og bruger undertiden Høeleen; det har været en dygtig Karl, da han var Ladefoged for sal: Strandbyegaard paa Palisberg.⁷⁹⁾ Der var det, han blev kjendt med Madammen.

Øgelstrup, den 25de Aug: 1831.

Der er vist Forhaabninger om, at Christiane her skal komme til at kjerestes med Christen Hansen, Forpagterens Søn paa Stenumgaard.⁸⁰⁾ Hver Søndag, naar han kommer her forbi og har været i Ulvborg, gaaer Madammen altid selv ud og henter ham herind. Christiane gaaer selv hele Dagen og kiger ud af Sovekammervinduet, naar hun veed, han er gaaet sønderpaa og skal komme tilbage.

Jeg har været paa Svendsholm. Denne Gaard ligger deilig, i saadan deilig flad Lavning, hvor man kan oversee det Halve af Stabye og Ulvborg Sogne. Naar man kommer til Skjellet imellem Ulvborg og Stabye Sogne, kan man see heelt over det sidste, og det er næsten ikke mueligt at sige, hvor der er længst imellem Husene, da jeg troer, der er et Hus paa hver Td. Land over det Hele. Paa Svendsholm var ogsaa en Skolemester; men han er ikke halv saa stor som jeg. Han vil ogsaa paa Seminariet ligesom ham, Anders Skaderiis, i Gammelmølle.⁸¹⁾ Jeg kommer der vel aldrig; men de andre have dog slet ikke flere Penge end jeg.

Øgelstrup, den 16de Sept: 1831.

Høsten er ikke halv forbi endnu; det er vanskeligt Veir, og Grøden er simpel nok. Det er dog godt at have Tjeneste; ifjor ved denne Tid var det, jeg frygtede for at komme til at drive om i Landet om Vinteren. Vor Herre er dog den bedste til at sørge for os, naar andre ikke kunne. Jeg var jo lykkelig, jeg kom hertil; det er nok strænge, og her slides mange Klæder; men saa faaer jeg ogsaa en meget god Kogt og tidt en Kop Kaffe. Naar jeg passer nøie paa alle mine Ting, er det sjelden, jeg faaer syndelig Utag uden en Gang om Ugen, og de ere alle veltilfredse med, saadan som jeg lærer Børnene.

Det er slemt, naar Vinteren er forbi, skal Trine ikke gaae længere i Skole, — hun kunde blive god —, da hun skal confirmeres til Paaske. Jeg vilde ønske, at baade hun og jeg havde været nogle Aar ældre; men det er nu ikke saaledes; jeg troer, hun med Tiden bliver ligesaa smuk som Jomfrue Juul, der blev gift med Petersen i Hinge. Hendes Søster Christiane er ikke nær saa smuk; hun er saa sær lang og smal.

Igaar var jeg henne at plante Blomster paa sal: Jeppes Grav.

Øgelstrup, den 20de Oct: 1831.

Der er nu kommet en Seminarist til Gammel-mølle; han har solgt mig den Regnebog, der bruges paa Seminariet, Bjørns Arithmetik hedder den.⁸²⁾ Han har ogsaa lovet mig til Sommeren at

laane mig det Foredrag over Lærebogen, som skal læres; det kan jeg da selv afskrive. Siden faaer jeg nok nogle Bøger ved Jens Bisgaards Søn i Borberg, som nu er ned[e] i Lyngbye paa Skolen.⁸⁸⁾ Det er nok min Stilling, at jeg vilde derved; men jeg veed rigtig ingen Udvei til at faae Pengene; men maaskee jeg kan lære mine Ting saameget des snarere.

Øgelstrup, den 18de Nov: 1831.

Min Broder Ole har nu lykkeligen overstridet sin Haardhed i Kjøbenhavn; han er bleven fri for Tjenesten og faaet en Condition, hvor han skal have 100 Rbd. i Løn et Aar, — saameget kan jeg ikke tjene i 10. — Maaske der kan blive Haab om, at han kan hjelpe mig med Penge til Seminarskolen; hvem kan vide det? — —

Det var et halvt Kæmpearbeide, jeg havde med at ophøie de 2 nederste Qvarterer i Nederhaven; jeg kjørte uafsladelig i 4re Dage henimod 200 Støvtefulde⁸⁹⁾ derind af den fine Jord af Jordmøddingen vesten Haven. Det kan kjendes, naar jeg kommer herfra. Madammen lovede mig ogsaa et Par Hoser derfor.

Øgelstrup, den 26de December 1831.

Havearbeidet fik jeg lige færdig til Juul. Æblekjernene, jeg lagde i Foraaret i den runde Blomsterqvarter i Ovrehaven, hyllede jeg godt til med Toppen af Asters og Balsam, alle Gangene gjorte

rene, Ærte- og Bønnestængerne inde, og Madammen har aldrig sagt et ondt Ord om det.

Jeg er lykkelig, at hun ikke skjelder synderlig paa mig uden en Gang hver 14de Dag. Der ere ikke mange, der ere glade ved at komme i med hende. Jepsen lister sig gjerne, det snarest han kan, naar hun begynder; Karlene, som dog ere saa store og stærke, ere ligesaa bange for hende som Pigerne. Det er ogsaa forskrækkeligt med hende, naar hun bliver vred, saa kan hun ingen Ting holde i sig. Igaar kunde der snart have skeet en Ulykke i Kirken: den Seminarist, Bergstrøm,⁸⁵) der læser for Børnene i Gammelmølle, var i Kirke, og han tillige med disse vare gaaede ind i vores Stoel, — deres er saa langt nede i Kirken, vores er næstøverst. Nu var Madammen, Drengene og jeg ogsaa i Kirke, og der var lidt Plads nok i Stolen til os. Saa rendte hun over til vores Stoel, drev Jens Berg og Bartholin længere ind, — de havde sat dem yderst ved Kirkegulvet; thi de komme sjældent i Kirke og vide derfor ikke, at de skulle sidde inden for gamle Folk; jeg satte mig rigtig inde ved Muren. Men da der nu var saa liden Plads, blev hun ærgerlig, havde nok ikke synderlig godt af Prædikenen og gav Bergstrøm et godt Lag, da vi kom af Kirken uden for Kirkedøren; — alle Kirkefolkene hørte det. Han blev forbauset og vidste ikke, hvad han skulde svare, saa stærkt kjørte hun paa; hun syntes, at Folk med hans Dannelse og Opdragelse ikke kunde gaae ind i andres Stole uden Tilladelse.

Levemaaden her iaar er altid ligesaa godt fuld-

kommen, som den var ifjor. Jeg reiser ikke hjem inden efter Nytaarsdag; her gaaer Julen bedre.

Øgelstrup, den 31te Jan: 1832.

Det skal altid være saa godt at begynde med et Stykke Arbeide paa en Tiirsdag; det er jo vel ikke andet end gammel Overtro; men iaar har jeg dog begyndt Havearbeidet idag, fordi det er en Tiirsdag. Det gamle Kirsebærtræ, der stod midt i Nederhaven og bar Ingenting, har jeg beskaaret, og det er virkelig kommet til at see langt yngre ud end før. Frosten vil ikke gaae af Jorden, at man kan komme til at arbeide saasnart. Jeg har rigtig mange Planer i Hovedet, især med Plantning. Gartneren paa Nørre Vosborg har lovet mig Ask og Birk til at plante langs ved den vestre Dige, og omkring ved de andre Diger har jeg kastet Huller i Efteraaret; der skal sættes Piil. Naar jeg ikke kan udtænke det før Mad:, er jeg ikke vis paa, hun er tilfreds dermed; men jeg har nu og vil fremdeles gjøre mig al muelig Flid for at faae Haven saaledes, at hun kan have Ære deraf. Hun kan nok undertiden skjønne derpaa.

Øgelstrup, den 14de Febr: 1832.

Frosten er kommet igjen, og jeg tumler mig rigtig paa Skøiterne om Aftenen i Mørkningen ude paa Engene; men nu kommer jeg nok til at slaae Skøiter og saadan noget af Hovedet og brænde dem; thi jeg har faaet et Brev fra Schou, i hvilket

var indlagt et andet fra Seminarieforstanderen i Lyngbye. I dette stod, at jeg var antaget til Op-lærelse paa Seminariet til Efteraaret 1833. Men hvor skal Pengene komme fra dertil?

Jeg er paalagt at øve mig i Calligraphie — det er det samme som Skjønsskrift — og Stiil, samt Ho-vedregning, som f. Ex. at multiplicere og dividere med Hundreder og Tusinder udenad, — det, synes jeg, er for galt. En Stiilbog og en Calligraphie-bog har jeg sammensyet af grov Conseptpapiir; jeg kan ikke have Evne til at faae det bedre, og nu skal jeg skrive for mig selv det bedste, jeg kan. Det værste er, der er ingen heromkring, som kunne vise mig Feilene, og der maa dog altid blive nogle. Den Seminarist i Gammelmølle er saadan en stads Fyr;⁸⁰) han vil vist have for meget for det; jeg kommer til at hjælpe mig selv. Arithmetikken troer jeg dog ingen Fare der bliver ved.

Øgelstrup, den 18de Marts 1832.

Madammen er aldrig bedre ved Nogen end ved syge Folk, naar Sygdommen ikke skal vare for længe. Koldfeberen har mindet mig, og jeg har hver Dag faaet Kaffe og Thevand; men skal det vare længere, begynder hun at snakke om, at det er Dovenskab; men jeg haaber ogsaa snart at komme op.

Den største Fornøielse, jeg har haft længe, var forleden Nat. Jeg veddede med vores Avlskarl om 1 Mark, at han ikke kunde fortælle Historier en heel Nat uden at gjentage nogle af de, han for-

talte i Vinter, da vi snoede Simer,⁸⁷) — for jeg gjør altid mit Aftensarbeide lige med een af Karlene. Han stod sig rigtig nok og fortalte nogle og 60, som jeg aldrig havde hørt før. Jeg kan huske 4re, der begyndte saaledes: »Engang var der en Mand og en Kone, der havde kun een Datter«. Havde jeg ikke haft saameget i mit Hoved og var blevet søvnløs tilsidst, kunde jeg gjerne have husket og fortalt dem alle sammen.

Øgelstrup, den 23de Apr: 1832.

Lykkelig har jeg ogsaa denne Vinter overstaaet, og mine Børn stode sig ogsaa bedre iaar ved Examen end sædvanlig. Trine kommer til at staae øverst paa Confirmationssøndagen; men jeg er bange, at hun efter den Tid vil blive slem til at holde sig efter Avlskarlen; thi hun vilde ingen anden ret vel rykkes med i Vinter nede i Folkestuen; men hun kom ogsaa hver Aften og hængte paa, enten paa een eller anden Maade. Det var ellers Synd, hun skulde have en Bonde. Gid hun dog aldrig skulde komme til at ligne hendes Moder i Sindelauget.

Chr: Hansen kommer her nu mere sjældent, og det kommer af, at der er lidt Splid imellem Jepsen og hans Fader om Skolevæsenet. Jepsen har klaget over, at han giver formeget i Forhold til Forpagteren, — saaledes kaldes han, fordi han har været Forpagter paa Wosborg.

Jeg har skrevet en Stiil om, hvad skadelige Følger Lediggang har for Mennesket, og den troer jeg

sikkert er god; det har alle de, der har hørt den, sagt, baade Jepsen og Karlene, — Pigerne forstaae sig ikke paa saadan noget; det bliver vist aldrig saa vanskelig med den Ting.

Christian Juul har skrevet mig — fra Skive af —, at han lever godt og er vred, fordi han ikke har hørt noget fra mig. Han sætter et Brev daarlig nok sammen og skriver utydelig.

Øgelstrup, den 27de Mai 1832.

Det meste staar her ved det Gamle ligesom ifjor. Haven blev lidt penere; alle de unge Træer, jeg har plantet, groe ypperligt.

Vi have faaet en nye Stuepige; — hun er kommet fra Thyland. Hende har jeg rigtignok Fornøielse af at see paa; men det er galt, hun er forlovet med Møllesvenden i Nye Mølle.⁸⁸) Det er den smukkeste Bondepige, jeg har seet endnu; hun gjør vist ikke noget ud af mig; thi hun vil hellere hjælpe til — — — jeg vil ikke siget det; — men jeg veed ikke, hvad det er, jeg føler; jeg er for ung og tør aldrig saadan komme til og tumle med Pigerne som andre Karle; jeg tænker dog tidt ved mig selv, at jeg ikke mere vil være bange. Gud styrer nok alting til det Bedste. Jeg er ellers i et grumme daarligt Humeur. Hun var nylig her oppe at tappe Brændeviin; — Brændeviinsankeret ligger i det store Skab, der staaer her i Kammeret; — hun saae aldrig herom til mig dennegang; sommetider kan hun dog snakke Plaiseer med mig. —

Sidste Søndag, jeg var hjemme, skulde det byde

sig saa underlig, at jeg kom til Borberg Kirke, just som Præsten gik derind og vilde begynde med Tjenesten. En Mand fra Traberg kom til mig og takkede for sidst samt spurgte, om jeg vilde i Kirken og høre Præstens Afskedsprædiken. — »Afskedsprædiken!« — sagde jeg — »hvad vil det sige.« — »Jo, nu skal han flytte til Sjælland. Ryde gik fra ham, og nu kan han med Familie — han har over et Dusin Børn — [ikke] leve af det her, skjøndt det er et stort Sogn.«⁸⁰⁾ Jeg betænkte mig ikke — det var jo sidste Gang, jeg skulde høre ham — og gik uden videre i Kirken. Glad var jeg, da jeg kom ud igjen; thi Prædikenen angik ogsaa mig; han holdt en lang Formaningstale til alle de, han havde confirmeret; jeg har aldrig seet ham saa bevæget før; — nu har han ogsaa været Præst der i mangfoldige Aar.⁸⁰⁾ Der var næsten heller ikke et tørt Øie i Kirken.⁸¹⁾ — Det var ingenlunde Lyst til at flytte, der havde bevæget ham til at ansøge Kongen om et andet Embede, sagde han; men de kjendte alle Grunden, hans talrige Families Forsørgelse. »Aldrig nogen Afsked har smertet mig saameget som denne, at jeg nu skal forlade mine kjære Sognefolk, i hvis Huse jeg saa ofte kom og altid fandt den kjerligste og meest aabenhjertige Modtagelse.« Da han taledes om sine Embedsforretninger, sagde han: »Jeg tvivler ikke om, at den, som herefter beklæder dette hellige Sted, er bedre begavet end jeg; men dette veed jeg ogsaa, at han aldrig arbejder med større Iver og Lyst, end jeg har arbeidet.« Folkene sagde det samme, da de kom af Kirken. Det er nok mueligt,

de kunne savne ham derhenne, naar han nu kommer bort, saadan gaaer det ialmindelighed. Han var vel en hidsig Mand; men han var ogsaa en god Mand, og naar de først bleve vantede til hans Prædiken, kunde de ogsaa godt forstaae ham. Han takkede enhver især fra Prædikestolen for den Godhed og Tjeneste, de altid havde viist ham; — de havde vist ogsaa altid været meget flinke imod ham, bedet ham og alle hans Børn til deres Gilder. — Han holdt en meget lang Tale, der angik blot Degnen, hvori han bestandigen takkede denne for sin Flid i Skolen; den Velvillighed og Behjelpsomhed, han altid havde viist ham; den kjerlige Modtagelse, han altid havde nydt i hans Huus; — der var virkelig ogsaa Grund til at takke. —

Hjemme var forresten ingen Nyhed. Min Søster har nu faaet 2 Børn; min Moder kommer nok afsted med^{o2}) Smedden, saalænge hun er stærk og kan arbeide; thi hun vil have meget bestilt.

Øgelstrup, den 31te Mai 1832.

Græsselige, forfærdende Nyhed! Gid jeg aldrig havde faaet den at vide. W: Mohr havde sidste Vinter solgt Clausholm og forpagtet Seiling Præstegaard og nu sidste Vinter — jeg gyser ved at skrive det — hængt sig selv. Det bedste Menneske, jeg har kjendt, skulde gaae saaledes ud af Verden. Jo mere jeg tænker derpaa, jo mere levende staaer det for mig; og nu hans Kone og Børn, der gaaer og skriger og jamrer dem. Jeg kunde

ikke komme mig af Forbauselse den første Time, efter jeg hørte det. Søren Pape i Levring havde været i Borberg og fortalt det til Schou.

Øgelstrup, den 24de Juni 1832.

Bergstrøm har nu laant mig sit Religionsforedrag at skrive efter; jeg kan skrive 2 Ark af dette paa et Ark af mine. Hver § fylder 3 eller 4re Blade. Der vil flere Spørgsmaal til paa Seminariet end de, Gjølbye brugte.⁹³⁾ Hver Søndag, saa tidlig jeg kan see, reiser jeg mig og skriver deraf indtil Aften, gaaer aldrig ad Bye andre Tider, end naar jeg gaaer Ærinder for Madammen; naar ingen seer det, lister jeg mig ogsaa ind af Haven og skriver lidt, og [jeg] sover aldrig Middagssøvn, men passer mit Skriverie. Jeg har snart 2 Ark færdige, saa smaat skrevet, at jeg næppe kan læse det, for at spare paa Papiret. Havde min Fader nu været levende, troer jeg ikke, han kunde have klaget saameget paa mit Skrift.

Jeg kunde ogsaa gjerne digte Vers, naar jeg havde Tid til det. Jeg gjorde et isøndags; det skal være Begyndelse til en Psalme; det var saaledes:

Gud evig Godheds Fader er,
 Som sine Skabninger har kjer
 Og Fryd og Held dem sender.
 Enhver som lyde vil hans Bud,
 Til ham hans Godhed strømmer ud,
 Til Gavn han ham alt vender.

Han vil
 Stedse
 Dem beskjerme,
 Som sig nærme
 Til hans Naade,
 og dem fri fra alskens Vaade.

Saaledes har jeg ogsaa gjort flere Vers som [gaae] til den Mel: »Hvo veed, hvor nær mig er min Ende.«

Niels Chr: Bisgaard — han har været min gamle Legekammerat — har jeg nu tilskrevet og bedt ham om at skaffe mig alle de Bøger, der skal læres paa Seminariet. Det er 3 Uger siden, og jeg venter Svar hver Dag. Jeg maa snart til for Alvor at tage fat paa Arithmetikken, da jeg ikke har andre Bøger. Dahlgaard⁹⁴⁾ har nok laant mig en Grammatik; men det er kuns den mindste Part, jeg forstaaer af den.⁹⁵⁾

Øgelstrup, den 15de Juli 1832.

Iaar følger jeg med Høeleen som 4de Karl og har altid min Plads hjemme i Laden at forke af, naar der kjøres ind. Undertiden, men det er sjeldent, kommer Maren — Stuepigen — ogsaa derud og skal tage fra. Jeg kan løbe ind i mit Kammer, jeg i Sommer har i et af Fløihusene, og undertiden skrive $\frac{1}{2}$ Side i mit Foredrag imellem hvert Læs, naar det hentes længst ude i Engene. Om Middagen øver jeg mig lidt i Svømning, for det skal ogsaa læres paa Seminariet.

Jeg har passet saa nøie paa med alle Ting, jeg er sat for, at jeg næsten slet ingen Utaak har faaet af Madammen den sidste Maaned. Hun siger rigtignok, at dersom jeg bliver Seminarist nogentid, bliver jeg aldrig saa dygtig, som jeg er nu; thi de danne ikke andre end dovne Slyngler dernede.

Ingen Svar fra Bisgaard endnu.

Øgelstrup, den 25de Aug: 1832.

Den sølle Maren, hun kom hertil tidlig nok. Der gaaer aldrig en Dag hen, hun jo bliver udskjeldt baade for en dovn, liderlig, gemeen Tøs, og for alt det Slemme, der kan optænkes. Det bedste er, hun bryder sig ikke ret meget om det; hun er saa glad til at komme ud til Karlene og fri for at være inde; hun har virkelig tabt meget af hendes Skjønhed i Sommer.

Her avledes mere Høe iaar end ifjor, skjøndt der kom over 40 Læs bort; det hjalp til at faae Skatten betalt.

Bjørns Arithmetik har jeg nu lært det af, som fordres paa Seminariet, ved at læse om Middagen i de sidste 14ten Dage; det var slet ikke saa vanskeligt; Grundene vare de samme, som Chr: Dam før har sagt mig for Regningen. Havde jeg dog haft de øvrige Bøger, kunde jeg maaskee dog i næste Vinters Aftener snige mig til at lære lidt af dem, naar jeg har faaet mit Aftensarbeide færdigt; men Bisg: har vist ikke faaet Brevet, da der ingen Svar kommer.

Øgelstrup, den 26de Sept: 1832.

Hvor jeg er ærgerlig paa den Post, der ikke vilde tage Bisgaards Brev med til mig fra Holstebro. Der har det ligget næsten den hele Sommer. Nu er det kommet for silde; han skulde haft Pengene for lang Tid siden. Jeg troede, jeg kunde skrive en god Stiil; men nu kan jeg see, det forslaaer kuns lidt. Begyndelsen i hans Brev og — jeg kan troe — heel igjennem var overordentlig deilig; jeg har læst det saa tidt, at jeg nu kan huske det udenad. Det begynder saaledes: »Ikke have Omstændighederne været os saa gunstige, at vi, nogen af de Gange jeg, som Seminarist, har beskuet min kjere Fødeegn, have talt med hinanden, hvor meget Du end vistnok har ønsket det, og med hvilken Fornøielse jeg ogsaa vilde have fortalt dig alt, hvad Seminariet angaaer; men saasandt Postvæsenet er indført i de danske Stater, bliver det ogsaa mueligt for mig derom at underrette Dig med min Pen, da Omstændighederne ikke tillod min Tunge det etc.« Der kan rigtig blive sat Skik paa Folk dernede; han var klosset nok, da han gik hjemme, og kan nu føre saadan en Stiil. Naar han kommer hjem, maa jeg hen til ham. 1 Bog har han lovet mig; den faaer jeg nok at lære paa i Vinter. Han skriver: »Mine øvrige Bøger kan Du ei faae, da jeg har henlovet dem til een af mine Slægtninge, som ogsaa om nogle Aar agter at indtræde paa dette Oplysnings- og Dannelsessted.« —

Nu har jeg igjen faaet Skolegang hver Dag, og er for det meste fri for Markarbeide. En Brønd,

der blev kastet uden for Bryggersdøren, var jeg med til at arbeide paa i 14ten Dage; det var Regnveir i denne Tid, og jeg sled et Hold gamle Klæder i Pjalter; thi jeg havde min Plads at kaste Jord op fra ligesaa fuldt som en Karl.

Øgelstrup, den 28de Oct: 1832.

Her faaer jeg nok aldrig nogen Tilladelse eller Frihed til at læse. Jeg fik en Boisens Bibelhistorie⁹⁶⁾ af N: C: Bisgaard og et Atlas af Jørgen Bogild /: Dahl :/,⁹⁷⁾ da de vare hjemme; jeg løb hen til dem fra Holstebro, da jeg var der til Marked. Nu forleden Dag var jeg gaaet ind af Haugen, lidt før Solen gik ned, og læste i Bibelhistorien, men fik derfor et saadant Lag Utak, at jeg lader det være og læser blot ved Maaneskinnet om Natten; thi en Historie vilde jeg gjerne have lært i hvert Døgn.

Baade Bisgaard og Dahl havde næsten glemt at kjende Sølvpenge; de maatte have een til at modtage Penge for dem af mig, da jeg betalte Bøgerne i Holstebro. Det er den forfærdelige Læsning, der har taget saameget paa dem. Den Forandring, der dog kan skee med Mennesket paa et Par Aar!

Har det ikke været galt før, saa bliver det nu, naar November kommer, og Maren skal flytte; thi Jepsen maa ikke skrive godt paa hendes Skudsmaal for sin Kone, og kommer der noget Fornærmeligt, klager Maren. — Der bliver vist een gal Sag til. Niels Moesgaard,⁹⁸⁾ der boer henne ved Raasted Kirke, — vi faae altid vore Heste ind til

ham, naar vi kjøre til Kirke —, han maae nu ikke kjøre med Veien her igjennem Gaarden, naar han henter Høe eller Tørv; men han vil bestandig blive ved at kjøre den Vei, han altid har kjørt.

Øgelstrup, den 16de November 1832.

Min Broder Ole skrev mig til for nogen Tid siden og lover at hjelpe mig med Penge til næste Aar, naar jeg skal ind paa Seminariet. — Gud lønne ham; han har dog altid været min kjereste Broder.

Vi have nu ene nye Folk, baade Karle og Piger, — saaledes skifte vi hvert Aar. Den nye Avlskarl giver ikke Madammen et Ord efter, naar hun er vred; jeg tænkte, han havde kommet bort, det første han kom her; thi han kom to Dage for sildig; men det er en Karl, der kan forsvare sig; han gik til Marked i Holstebroe samme Dag. — En Pige vi fik, som havde været i Holsteen i halvandet Aar, blev jaget bort 3 eller det var 4 Dage efter November. En ny Bryggerpige har vi, som ogsaa kan værge sig selv. Hun er lille; men hun er sikker, skjelder tidt paa hendes Mand, der tjener her for Tøndetærsker. Madammen kom en Morgen ned i Bryggerset, da hun ildte i Ovnen; det var ikke godt nok tilpas; men Pigen eller Konen, hvad man skal kalde hende, tog Ragen, satte efter Madammen, og denne maatte pakke sig op i Kjøkkenet. Hun torde vist ikke binde an med Pigen eller kalde paa Karlen; thi hun var ikke i andet

end Underklæderne — og kom heller ikke i andet denne Dag.

Øgelstrup, den 9de December 1832.

»Lysten driver Værket«, har jeg altid hørt, og det maa nok ogsaa være sandt; thi havde jeg ingen Lyst, havde jeg aldrig lært noget af den Bibelhistorie, da aldrig nogen veed, jeg læser i den og kan ikke faae Tid undtagen om Natten, og naar jeg kan komme saa tidlig op, inden der ringes til Davre. Forrige Nat lærte jeg 2 Historier her i mit Kammervindue ved Maaneskinnet; jeg er nu kommet til »Jesu, Sirachs Søns Ordsprog«. Foredraget har jeg færdig indtil »Pligterne i enkelte Stænder«. — — En Skrædder, Jens Wium, der er kommet her for nyelig, kunde have blevet til noget; han snakker og skriver ligesaagodt Tydsk som Dansk og kan i 2 Timer gjøre ligesaagod en Vise som en af Kartemagerens i Ringkjøbing.⁰⁰⁾ — — Den sidste Deel af Foredraget faaer jeg ikke færdig, førend jeg kan komme hjem i Juul og laane Bisgaards at skrive efter.

Øgelstrup, den 1ste Januar 1833.

Jeg var ret bevæget over Provstens Prædiken idag, da han gjorde Betragtning over det, som i Fremtiden ligger skjult for vore Øine; vi vide ikke, hvad der kan skee med os alle, inden næste Nytaarsdag oprinder. Jeg tænkte ved mig selv: ja, vil Gud, sidder jeg en anden Nytaarsaften ved

et Bord nede i Lyngbye; maaskee der ikke bliver saa megen kostelig Mad frembaaren som her, men ligemeget. Kunde jeg dog der have det ligesaa godt, som jeg har haft det her, skulde jeg ikke klage; skjøndt jeg troer, det vil falde mig let at lære; thi det er ikke nær saa vanskelig manges Gang som at lære andre; men det er ikke godt at komme frem i Verden for den, der har Ingenting; det er bestandig det, der gjør mig forknyt.

Øgelstrup, den 5te Febr: 1833.

I denne Aften har jeg faaet Plesners Foredrag skrevet til Ende. De sidste Aftener har jeg haft Leilighed til at skrive ved Lys, da Skrædderen Jens Wium, er kommet igjen og arbejder i mit Kammer, saa jeg kan see ved det Lys, han bruger. Han kan skrive ligesaa smuk som jeg og langt hurtigere, hvorfor han og skrev en Side for mig. Alting, hvad Folkene angaaer her, er igjen bleven rolig. Madammen har dog Magten over Bryggerpigen; naar de undertiden skjendes en Timestid, og Mette skal høre baade det og det om Poul Rygter om Aftenen, naar hun er ude at malke, lader hun igjen Mad: høre noget lignende, Folk sagde om hende, da hun boede paa Borgensgaard,¹⁰⁰) og saaledes jevner det ene det andet.

Øgelstrup, den 10de Marts 1833.

Jeg øver mig bestandig i at gjøre Vers; jeg har begyndt paa et Bindebrev til vor Rygter Gravers, saaledes:

Da man skrev Attenhundrede og tre og tredive,
 Jeg tog engang en Almanak for derudi at see,
 Da saae jeg hist og her
 Og fandt, at Graversdag den tolvte Marti er.¹⁰¹⁾

Jens Wium og jeg har ogsaa gjort et til Madammen paa hendes Geburtsdag, hvorfor vi ogsaa have faaet et godt Gilde; vi drak Chocolate; det er førstegang, jeg har smagt det i mit Liv.

Jeg har endnu ikke sagt, jeg skal herfra til Efteraaret; det vilde vist ogsaa skade mig, da de gjerne vil beholde mig. Igaar var jeg igjen med Børnene paa Svendsholm; det er rigtignok et Sted, hvor Folk kunne nyde sin Skyld.¹⁰²⁾

Øgelstrup, den 20de April 1833.

Igaar hentede jeg saamange Æble- og Pæretræer, som jeg kunde bære, paa Aaberg.¹⁰³⁾ Disse tilligemed nogle af de Grene, jeg nedlagde af det gode Æbletræe i Brinken mellem Øvre- og Nederhaven, har jeg idag plantet her oppe ved Stuehuset, hvor de skulle løbe op og anbindes til Væggene ell: Muren, — saaledes har jeg seet paa Nørrevosborg —, saa Folk kunne i Fremtiden sidde inde i Storstuen og plukke Æbler. Der er dog noget, der kan minde om mig, naar jeg drager bort. — Haven er ellers for det første iaar i en ret god Stand.

2den Paaskedag var jeg paa Stadiløe og besøge min Farbroder Just. Det er ganske deilig derovre; hele Øen er ikke halv saa stor som Vestermarken her til Gaarden, og der ere dog 8 smaae Gaarde.

Disse tilligemed de to høie hvide Kirketaarne paa Holmsland¹⁰⁴) er det eneste, man tydelig kan see; thi Husene og Gaardene i Thim og Stadil Sogne ere ikke større at see til end store Muldvarpeskud. Havde jeg ikke kommet til Stadil Kirke, inden Folkene fra Øen vare dragne bort, kunde jeg ikke have kommet derover; thi vi skulle kjøre i over Al: dyb Vand $\frac{1}{2}$ Miil. Min Farbroder sagde reent ud, at han kunde ikke hjælpe mig med Penge til min Oplærelse, — hans Børn ere dog forsørgede; hans eneste Datter havde Bryllup 2 Dage, før jeg kom der, og hans Søn kan forsørge sig selv, da han har Krigstjenesten overstaaet. — Jeg blev en Nat, og Peder Christian, hans Søn, seilede mig over om Morgenens i en Baad.

Der var en overordentlig deilig Pige et andet Sted, hvor jeg var inde derovre; hun kommer vel aldrig mere for mine Øine; jeg har dog tidt tænkt paa hende siden.

Øgelstrup, den 8de Mai 1833.

Da jeg igaar gik for at hugge Stænger til Ærterne, kom lille Bartholin løbende om i Haugen og sagde: »Der er En fra Borberg inde med et Brev til Dem.« Jeg kom ind og blev ikke lidet forundret, da jeg kom ind og saae den gamle Kone fra Hedegaard Huus at staae der i Folkestuen med et Brev fra H. Schou; jeg kjendte det strax paa Haandskriften og Forseglingen. Da jeg fik det aabnet, saae jeg, at det indeholdt Underret-

ningen om, at jeg skulde til Prøveexamen i Lyngby den 23de nu i denne Maaned. Jeg har 22 Miil herfra og dertil. Attest fra Provst Assens og Jensen maae jeg imorgen see at faae anskaffet. Madammen siger, jeg maae endeligen stræbe at blive færdig [om] et Aar, at jeg kan komme hertil igjen.

Denne Prøveexamen vil dog vist blive meget værre end en Examen i Skolerne her hjemme; men naar Bisgaard kunde blive antaget med hans Forberedelse, kan jeg vel ogsaa. Jeg skal passe paa at tage dygtig Mod til mig, og det har jeg dog aldrig manglet for. Foredraget kan jeg huske det Meste af udenad.

Øgelstrup, den 1ste Juni 1833.

Reisen til Prøveexamen.

/: Tiden vil ikke slaae til, at jeg kan faae hele den Reise beskrevet idag; de Dage, siden jeg kom hjem, har jeg brugt til at hvile ud i, foruden at jeg har arbejdet lidt i Haven; idag vil jeg begynde at skrive lidt om Reisen derned :/

Løverdags Middag den 18de Mai gik jeg herfra og kom betids hjem denne Aften. De halvanden Miil fra Holstebro og til Borberg Kirke forekom mig slet ikke lange; men jeg løb ogsaa mere end jeg gik ned over Risum og Hedegaard Agre for at komme til Degneboligen og erfare, om det var Sandhed, en Mand sagde mig nede ved Albek, at Degnens Karl, Thomas Frølund,¹⁰⁵) vilde med derned. Jo, det var rigtig; hans Fader var blevet be-

gravet i disse Dage, og nu vilde han efter Degnens Raad ogsaa probere paa at blive Seminarist; han frygtede rigtig, at han blev ikke antaget; men jeg trøstede ham godt; thi jeg vilde gjerne have Een at følges med, og han var saa stor og saa stærk; han kunde forsvare os, om der kom noget paa underveis enten med det ene eller det andet.

Det blev altsaa saaledes bestemt, og jeg gik hjem at ligge om Natten, blev Søndagen over og snakkede lidt med min Moder. »Du maatte ikke vel sætte mere end en halv Specie til paa denne Reise«, sagde hun. — »Jeg vilde rigtignok gjerne leve saalænge, til Du blev Seminarist, om Vorherre vil unde mig den Glæde; — jeg kan nok forsørge Dig med Klæder saalænge; jeg har mit Faar og mine Bie, men heller ikke mere; men lad mig saa ogsaa see, Du passer paa; være ordentlig med Dine Klæder; — for Guds Skyld hyt Dig for Qvindfolk, og kom ikke for meget i med dem«. /: Det snakker hun nu altid om; det behøvedes ellers ikke; thi jeg har dog aldrig haft saa stor Lyst til dem; tænk[t] lidt paa dem ved mig selv, men heller ikke videre :/ .

Mandag Morgen kom Thomas i blaae kort Trøie, blaae Buxer og gamle Støvler til mit Hjem og tog mig med. Jeg havde de gamle Rigsdalersskoe paa, jeg har kjøbt af Poul her; mine Støvler ere blevne for smaae. Jeg fik saa mange Melmader i min Lomme, jeg kunde hjælpe mig denne Dag til Wiborg; der skulde vi til inden Aften. Da vi vare komne igjennem Traberg Østerhede ud til Landeveien, satte vi os paa Veibrinken, da vi kom til

Miilpælen med 2 Tallet paa; vi toge en halv Melmad hver og en Slurk af Pæglflasken, Thomas havde med, trak baade Strømperne og Lædertøiet af — Duggen var allerede gaaet af Lyngen — og satte os for at gaae barfodede hele Tiden.

Igjennem Heden til Hagebroe gik vi og øvede os i at tale pent, naar vi skulde op for Seminarie-læreren. I Hagebroe gik vi ind og drak et Glas Øl hver; thi jeg satte mig imod Brændevinen og Mjøden, Thomas vilde have haft; — der gik 4 Sk. for os. Jeg blev ærgerlig og satte mig for, at jeg ingen Kroe vilde ind i underveis, hvor det kunde forbi-gaaes; jeg forestillede mig, at det umelig kunde gaae an, og at man ingen Penge tjente lettere end de, man tjente ved at gaa Kroerne forbi; det havde jeg hørt, siden jeg var lille. Han lovede ogsaa at lyde mig og var glad ved, at jeg var saa sparsom; det havde han aldrig kunnet være.

Det gik rask for os, indtil vi kom til Daugberg; da var det høi Middag, og vi begyndte at blive trætte. Vi vare saa heldige, at vi kom ind til en Gaardmand og fik noget Melk og Brød og Tilladelse til at ligge i en Seng og sove vores Middagssøvn; — det kostede i alt 6 Sk. — Da vi kom op, gik Folkene i Kridtgravene; vi havde ogsaa stor Lyst til at see disse. Ved Foden af en stor og høie Bakke fandt vi nogle Aabninger som Ovnsmundinger, hvor vi kunne krybe ind. Der kom strax Nogle, som tilbøede sig at vise os omkring inde i Gravene. Nu gik vi derpaa skraae ned, da vi vare inden Munden, en halv Snees Favne. Jeg frygtede, der skulde falde Noget ned af det, der hængte

over vore Hoveder. Vi gik nu lige ud i Gange, der paa begge Sider vare belyste med Lys i Hængestager paa Væggen. Der var ligesaa koldt dernede ved de bare Fødder, som om man havde traadt paa et Stykke Iis. Karlene, der hugge Kridtet op, har den Maade at følge, for hverken at gaae for høit eller for lavt, at de altid hugge saa langt ned, indtil Vælden kommer, og saa høit op over Hovederne, som de kunne række med deres Hakker, og saa langt ud til Siderne, som de i Midten kunne staae og række med Armene. Det er langt over hundrede Alen nede under det Øverste af Bakken, de saaledes gaae og arbeide, hvor der pløies og saaes over dem, uden at nogen mangengang tænke paa, at de sysle dernede. — Jeg havde vel hørt det, da jeg var en Dreng, men havde altid troet, at det var noget hjemmegjort Snak. Naar de nu have hugget saa langt hen, at det bliver for langt for de gamle Koner at bære Kridtet op, hugge de Gange ud til Siderne fra Hovedgangen rundt om, hvor de finde for godt; det er ligegyldigt, hvor der hugges, da det overalt er som en Grundmuur, 1 Qvtr. tyk Lag Kalk og ligesaa tyk et Lag Flint, saaledes bliver det bestandig ved. — Flinten bruge Mændene i Daugberg istedetfor Muursteen i deres Vægge. Folk maae arbeide af alle Kræfter dernede, da de ellers let kunne fryse ihjel. Ak ja, der brændes mange Lys dernede fra een Aarsdag til en anden. Naar en Fremmed dernede kommer ud fra Lysene i Gangen, hvor der arbeides, og hen i en anden Gang, er det ikke mueligt at komme op; man staaer som i en Ovn,

maaskee flere hundrede Alen fra den frie Luft, der hviler over og ved Siden af Bjerget.

Vi gave de Koner, der viste os omkring dernede, hver en Lybskilling, hvilke forekom os at være vel udgivne; vi taledede ikke om andet end disse Kridtgrave den halve Vei til Viborg. Da vi halvanden Time før Solens Nedgang kom Byen saa nær, at vi kunne see de to høie Taarne paa Domkirken stikke frem over Heden, kom en saa forskrækkelig Regn med Torden og Lynild, at vi bleve pladskvaade, inden vi naaede denne Jyllands gamle Hovedstad. Naar vi kom om ved et nogenlunde stort Huus — som et Par, der ligge uden for Viborg Port, forestillede vi os, at saaledes maatte vel omtrent Seminariet see ud. Thomas havde en Slægting, Christen Schou, der var Spekhøker i Viborg,¹⁰⁶) og hos ham skulle vi logere. Han havde noget udmærket Øl — 4 Sk. Flasken; vi drak 4re Flasker og faldt derpaa isøvn i en deilig blød Seng, hvor vi sov, til det blev høi lys Dag.

/: Jeg kan ikke godt see at skrive mere nu; Resten skal jeg have skrevet imorgen, det er Søndag; Madammen har ikke været hjemme i Eftermiddag, og derfor listede jeg mig til at skrive dette :/

Øgelstr: d: 2den Juni.

Fortsættelse.

Efter at vi havde forladt Wiborg, — vi gave 1 Mark hver for Logie —, kom vi, efter at være kommen forbi Søen og en Mølle ved Enden deraf,

over et Stykke Hede 2 Miil lang. Det eneste, vi havde at fornøie os ved paa hele den Vei, vare de deilige nye, malede Milepæle; derved kunde vi akkurat see, hvor lang Tid det tog at gaae hver Fjerdingvei. Der var kuns 2de smaa Huse at see paa al den Vei; Thomas bemærkede, at det var rigtigst at flytte den halve Deel af Viborg der ud paa Heden.

I Kanten af Heden var den første Bye, vi kom til, Ørum, hvor der var en Kroe; længere mod Øst forsvandt Lyngen; Trætoppe og Kirkespirer stak op rundt omkring imellem de grønne Agre. Thomas vilde — jeg var just ikke oplagt dertil — ind i Kroeret og have Gammeltøl. Da jeg ikke havde smagt det før, lod jeg mig beqvemme; det smagte af Skillingen — 6 Sk. et Kruus. Kroermanden — en Bonde, der meest sad ved Bordenden — tørrede i de rødkantede Øine og saa skjævt til os, da vi kuns tog 1 Kruus og ingen Dram.

Vi listede od over nogle deilige Marker imellem Skove til alle Sider bestandig. Der kom mange Vogne, der kørte til Viborg, men ingen til Randers. Da vi kom til Hammershøi Kroe, vilde jeg bestemt ikke ind, hvorfor vi da ogsaa gik forbi, men fortrød det siden; thi da vi noget efter kom ind til en Mand og vilde have noget at spise, maatte vi gaae sultne bort; de sagde, de solgte aldrig noget. Vi havde denne Dag ikke faaet andet end et Par Suurbrød, vi tog med fra Wiborg, og det Kruus Gl: Øl i Ørum Kroe. Vi vare saa trætte, at da vi kom til den Milepæl, der staaer »4 Mile« paa, lagde vi os ned derved for at sove lidt.

Da vi vaagnede, var Kl. 2, og vi vare saa stive, at vi knapt kunde røre et Lem, da vi reiste os. Vi lagde os igjen, men vare saa lykkelige, at en tom Vogn kom og kjørte til Randers, hvorpaa vi kom op; vi smede os ved Siden af hverandre i Bagkurven og lagde os tilsøvn; men jeg vaagnede snart, da Vognen skumplede. Pladsen var snever til 2 paa Sædfjælen, og jeg havde Lyst til at see de prægtige Steder, vi kom om ved. Der laae den deiligste Herregaard med Søe, Skov, Eng, Krat og Bakker ved;¹⁰⁷⁾ jeg fik det ikke rigtig betragtet, da der var saameget, og vi kom der saa hurtig forbi. Længere hen tæt ved Randers laae Nederhornbek; — jeg saae en Gaard med Grundmuur, hvorved var en Have halv saa stor som Rydhauge Have, med over 1000 podede Frugtræer i en Planteskole; dette Syn drev Sønnen af mine Øine, og jeg havde dem nu ene henvendt efter Vrimmelen af de røde Huse i Randers.

Da vi kom uden for Porten, sagde Karlen, der kjørte, om vi ville nu staae af; vi adløde og lode vores Fodtøi — Hoser og Skoe — blive, indtil vi vare komne ned. Karlen sagde: »A skuld ha noet for de I har kjørt«. — »Hvormeget skal det være?« — »2 Mark af hver«, sagde han. — Jeg blev halv forskrækket og sagde, at det kunde vi ingenlunde komme ud af. — »Ja, saa faae I heller ikke Jer Fodtøi — hyp!« — Vi kom da ud med de 4re Mark; thi vi kunne jo ikke være heel barbenet. Jeg blev ærgerlig og vilde ingen Steder ind i Randers; havde jeg troet, det skulde have kostet saameget, havde jeg brugt mine Bene.

De 2 Mark glemte jeg dog noget over al den Herlighed, jeg saae omkring Randers, saa deilig som der er beplantet med Alleer op til Chrstrup. Denne Bye er ligesom en anden lille Kjøbstad. Der er da heller aldrig den mindste Sammenlig-ning imellem Øster- og Vesteregnet. — En, der aldrig har været Østen for Wiborg, kan ingen Forestilling gjøre sig om de Byers Størrelse der, og saa tæt som Husene ligge sammen.

Vi strøge afsted med Hovedet fuld af Forundringer ud af Veien og lavede til at gaae den største Deel af Natten. Den første Bye, vi kom til, var Assentoft. Gaden — den var ikke pikket som i Kjøbstæderne — var en halv Fjerdingsvei fra den nordre til den søndre Ende. Vi gik op til denne Ende, da vi fik at vide, at Smeden, der boede, havde en Søn paa Seminariet. Smeden stod i Gaarden, og da han hørte, at vi ville til Lyngbye, kom vi ind og fik Ostsmørrebrød, det Første, vi havde faaet gratis underveis. Vi slugte det i os, det Første vi kunde, gik rask, da vi kom ud, og $\frac{1}{2}$ Time efter Solens Nedgang traf vi paa et lille Kroested, der hedte Slynborg, — disse Navne klinge saa underligt, naar man ikke er vant til at høre dem.

Vi standsede og gave os i Snak med Kroemanden, der stod i Skjorteærmerne udenfor. »Skal vi ikke blive for inat«, sagde Thomas; — vi havde dog bestemt at gaae lidt længere; men Jorden blev kold ved Fødderne. For en Forsigtigheds Skyld spurgte vi, hvad Sengen kostede for hver at ligge i. — »4 Sk.; men ville I have en honet Seng, koster den jo lidt mere«, var Svaret. — »Da kan det

vel aldrig løbe saa høit op for en Seng«, sagde min Følgesvend; han var altid stor Karl. Jeg syntes nok, vi kunde have lagt i den simpleste; men efter at vi havde faaet Fødderne vadskede af, bleve vi viste op i et grumme pen lille Kammer og faldt snart hen i en rød Stolpet Seng.

Jeg drev min Kammerat op, da Kl: var 5; Kroemand sad da oppe i sin Seng og drak Kaffe; vi fortærede en Portion Smørrebrød; vor Betaling blev 24 Sk.

Da vi kom ud paa Veien, — Duggen var gaaet af, Solen skinnede, Taagen var trukken op; vore Fødder baskede i de leerede Hjulspor —, spurgte vi de, vi mødte, om, hvorlangt der var til Lyngbye; men Enhver svarede omtrent: »De ved a slet inte hvor er«. Det var knapt, vi kunde forstaa dem, saaledes jog de paa med Snakken.

Jeg længtes efter at see Gammelestrup, den største Herregaard i Jylland;¹⁰⁸⁾ den vidste jeg, at vi kom om ved. Hver Gang vi saae en høi Bakke paa Veien, tænkte jeg, naar vi nu komme op ad denne Bakke, saa kan vi see den; men vi kom over mange Bakker, der kom ingen Herregaard tilsyne. Nei, Veien er lang, naar man skal gaae den ind. Omsider kom dog Spirene af de høie Taarne frempippende; havde det ikke allerede været saa høit op paa Formiddagen, — det var et langt Stk. Vei, der var tilbage —, vilde vi have været noget nærmere derved og betragtet den nøiere.

Vi begyndte at længes efter Kroeret, vi vidste der laae i Nærheden; — der kunde aldrig være meget tjent ved at gaae Kroerne forbi i denne

fremmede Egn; det kunde gaae os, ligesom det gik vesten Randers. — Føddernes Ømhed glemte vi for at have Øine efter Taarnene paa Gammelstrup. Kroen kom omsider nede mellem endeel Træer sydøst for Gaarden. /: Saadan Beliggenhed lider jeg godt, naar Stedet ligger indsluttet af Skov paa alle Kanter, og en lille Bæk¹⁰⁹) løber mellem Træerne om ved Haugediget eller Gjerde, som bruges meest i Østeregnet :/

Ligesom vi kom til Broen over den Bæk, der løber om ved Kroen, kommer en Postvogn rullende hen ad Veien; 3 pene Herrer i Cheniller¹¹⁰) og en Kudsk i Kudskklæder — saavidt jeg husker med Stjerne paa Hatten — sadde derpaa. Aldrig saasnart havde de holdt i Gaarden, førend vi hen og spurgte, — i det Haab at kjøre et Stykke af Veien med —, hvor denne Vogn vilde hen. — »Til Lyngbye«, var Svaret. Af bare Glæde, dog ikke uden lidt Ængstelse, — vi troede, muelig det havde været nogen af Seminarielærerne —, løbe vi ind i samme Stue — Storstuen — som Herrerne og bleve staaende ved Siden af hinanden — vi skulle jo holde sammen — omtrent midt paa Gulvet nærmest Døren. Jeg havde slængt mine Hoser og mine Skoe over Nakken; Thomas stod med hans Støvler i Haanden; de andre spadserede med Hænderne i Frakkelommerne fra det ene Hjørne i Stuen til det andet. Det var som i et Speil, saaledes skinnede Solen paa deres Frakker, naar de vendte dem for, Vinduerne.

Vi havde sagt dem, at vi reiste samme Vei som de, og deraf tænker jeg, de forklarede, hvorfor vi

bleve staaende. Den største og den mindste af disse 3 vare Brødre.¹¹¹⁾ Ved Indtrædelsen i Stuen havde de indkrævet 1 Flaske Gammeltøl; men da den store smagte, sagde han, at det var ikke til at drikke, det var suur, ikke saadan som det, de fik i Randers. »Hvad Satan skal vi gjøre ved det? — Hu ha! — Nei, jeg kan Satan miste mig ikke faae det i mig«. De andre sagde det samme. — »Lad mig saa smage det«, sagde Thomas, hvorpaa han fik det, tog en vældig Slurk — jeg smagte det ikke — roste det og sagde, det var netop saaledes, Gammeltøl skulde være.

Nu spurgte de Kjørende, hvorfra vi vare. — »Nede fra Holstebro Kant, Borberg Sogn«. — »Og Hvad vil De til Lyngbye efter?« — »Til Prøveexamen«, svarte vi. — »Da ville vi ogsaa til Prøveexamen«, sagde den Store. Bevares! tænkte jeg, kommer der saadanne Folk til Prøveexamen, langt penere end Herredsfogdens Fuldmægtig i Holstebro. — »Vi maae vel ikke kjøre et lille Stykke med ud paa Veien«, sagde Thomas. De saae til hinanden og til vore bare Fødder, rystede paa Hovederne, eg endelig sagde den store: »Jeg troer det vel ikke; vi have leiet Vognen, vilde gjerne tidlig dertil; min Broer har noget at afgøre med Plesner,¹¹²⁾ og jeg har noget at aftale med Krarup.¹¹³⁾ Hvorfor har De ikke selv leiet en Vogn? Er det at gaae saa lang en Vei?« — Vi svarte Intet. — »Troer De, De bliver antaget?« spurgte den Lille. — »Det skal være reent bandsat iaar dernede; der er over 30 anmeldte foruden de, der ere antagne hjemme.¹¹⁴⁾ Havde man først været

der, blev det vel ingen Sag for at komme derfra; men det vil nok ingen let Sag blive iaar at blive antaget«. — »Det bliver der vel ikke noget iveien for«, sagde jeg. — »Hvormeget har De da læst?« spurgte han videre. — Jeg vidste ikke, der skulde læses noget. — Han blev ved: »Har De læst Grammatik?« — »Nei«. — »Hvormange Afdelinger i Fædrelandshistorien? De har da læst noget?« — »Ingenting«. — »Hvormeget i Geographien?« — »Intet«. — Hvorledes tænker De saa, De bliver antaget?« — »Jeg tænker, jeg kan lære det dernede paa et Aars Tid; saa er det jo tidlig nok.« — »Hvad Satan, tænker De at gaae ud paa et Aar¹¹⁵) og har intet læst af Bøgerne. Jeg har nu læst paa det altsammen i 3 Aar og kan maaskee endda faae nok med det at gjøre i et Aar«. — »Saa kan De da ogsaa Boisens Bibelhistorie, Foredraget og Arithmetikken?« sagde jeg. — »Nei, det begynder man ikke gjerne paa inden tilsidst. Kan De det? Det er vist noget af det strængeste«. — »Ja, er det det strængeste, saa bliver der aldrig stor Fare ved det andet«, lod jeg mig forstaae med; jeg begyndte derved at faae Mod.

Det randt mig ogsaa itanker, at det var upassende, vi stode der med bare Fødder; men det var for sildig at trække noget paa.

»Hvad har De læst?« sagde de til min Kammerat. — »Jeg har slet intet læst«. — »Slet intet?« — »Nei«. — »Mener De da, De bliver antaget iaar?« — »Kom, lad os gaae«, sagde Thomas og rykkede mig i Ærmet; jeg adlød; vi travede ud

ad, saa Hoserne slyngede fra den ene til den anden Side paa Ryggen.

Da vi kom et Stykke udenfor, [og] Ingen kunde høre, hvad vi snakkede, blev han ret ilde tilmode. — »Det var en deilig Plads«, begyndte han, »at komme herved og ikke blive andet end Nar for de Andre; gid jeg havde været vel hjemme igjen«. — »Kom nu«, sagde jeg og ilede det stærkeste, jeg kunde; jeg frygtede, han skulde vende og gaae tilbage igjen. — »Enden bliver da, at de leer af mig imorgen allesammen, og saa kan jeg drage hjem; jeg skal ikke komme her saasnart igjen. Det var ogsaa noget dumt for mig at tage herved og har ikke læst noget. Det var Degnens og Din Skyld. Kunde Du dog staae Dig, der kunde een af os komme fra det med Æren«. — »Ja, stræb nu og kom. — /: Fødderne vare ømme :/ Det kan blive godt; kan Du ikke blive antaget iaar, saa et andet Aar.« Jeg trøstede ham med, at det var godt, vi ikke kom til at følges med de Kjørende, saa kunde vore Penge snart have gaaet.

Det lakkede ad Middag; vi maatte stræbe, om vi skulle til Lyngbye førend Aften. — Der ligger en lille Bye sønden for Auning Kirke tæt ved Veien; i den største Gaard der gik vi ind. En fli[n]k Kone tog imod os baade med Spise og Drikke; vi fik $\frac{1}{2}$ Pægl Mjød tilmands, førend vi tog vor Middagssøvn i Overstuen, og ligeledes, da vi kom op igjen. Det var meget bedre end have sat sig i Kroeret. Her kostede det kuns 12 Sk. ialt.

Vi kom igjennem mange deilige Skovegne, om ved en pen Herregaard, der kaldtes Ryomgaard.

— »Havde vi eiet saadan en Gaard«, sagde Thomas, »saa kunne vi nok have kommet til at kjøre med de Herrer nede i Kroeret«. — Hver Kirke, vi kunde see langt borte, med et stort Taarn, tænkte vi, saae ud som Lyngbye Kirke. Vi kom igjennem een Kirkebye, der havde saadan et deiligt Navn; jeg glemmer det aldrig; det hedte Maria Magdalena, formodentlig opkaldt efter et Fruentimmer. Det Smukkeste der ved var dog Kirkegaarden, hvor Veien gik tæt om ved. Man kunde næsten ikke see andet af Kirken end det Øverste af Taarnet, saa tæt og saa høit vare Træerne omkring ved Kirkegaards Muren sammenvoxede; der hængte ogsaa adskillige Grene ud over Kampestenene, ligesom de ordentlig grebe efter at naae Jorden eller viske Duggen af Græsset. Kl: 3 kom vi til Colind; — en Mand i dette Sogn har undertiden 30 Bistader; — her fik vi atter Melk og Brød i en Gaard. Førstegang hørte jeg der en Stueklokke slaae paa Fjedre. Glade bleve vi, da de langt borte viste os Taarnet af Lyngbye Kirke; vi skulde først om ved en anden Kirke, Albøge, Annexet til Lyngbye. Vi gik i denne Bye at forhøre, om vi ikke kunne faae Qvarteer der, hvis der ingen var i Lyngbye; vi fik Lov at komme igjen, om vi ville.

Nu gik det rask ad Lyngbye til. Der stod noget prægtigt Korn ved Veien, andet agtede vi ikke; forresten saae vi meest efter det brede Kirketaarn. Da vi kom ind i Byen, saae vi de mange pene Seminarister gaae der op og ned, frem og tilbage, paa langs og tværs ad Gaden; — de fleste havde den Skik, jo nærmere de kom til det Sted, hvor

de ville gaae ind, jo stærkere løbe de og gave tilsidst en 2 ell: 3 Spring; det kommer af, de ere unge og raske, ikke fortrællede, have Hastværk med at komme ind at læse, eller ogsaa deraf, at der for det Meste er opad til alle Dørene, og de da ligesom Hestene op ad en Bakke ile for at komme over det Strængeste. — Vi saa heller ikke uden simple ud imod dem, saa slotten¹¹⁶⁾ om til dem og ilede ad Præstegaarden for at vise Plesner det Brev, Schou havde skrevet med os, tillige med min Attest fra Provst Assens. Plesner talte saa godt med os, at jeg fattede Mod til hele Examen; ham var jeg ikke bange for at svare. Der vare ikke andre Seminarister, vi kjendte, end Anders Skaderiis;¹¹⁷⁾ han kunde kun skaffe Logie til Een, og derfor vendte vi uden Ophold tilbage [til] Albøge, endnu førend det blev mørk.

Skrevet 3die Juni.

Fortsættelse.

Denne Nat sov jeg ikke rolig, og jeg havde ingen Umage med at faae min Reisekammerat op, da Kl: var 5 om Morgenen. Efter at vi havde faaet et Par Bid til Frokosten, tøvede vi heller ikke, inden vi droge ad Lyngbye. — Kl: 6 vare vi der.

Ikke en Seminarist var at see paa Gaden; Bønderne trak først deres Køer ud. Den første rød-stolpede Gaard, vi kom til vestest i Byen, toge vi ind i for om mueligt at finde Seminarister. Vi traf det heldig nok; een laa skraas over en Seng, med det ene Been uden for Stokken; en anden sad

i Kakkellovnskrogen og læste. Jeg gav mig stærk i Snak med dem baade om det ene og det andet. Den ene, som der sad op, meente, det havde ingen Fare med at lære sine Ting, naar man var flittig; han hedte Kilskou, den anden hedte Jepsen.¹¹⁸⁾

Vi gik derfra op paa Gymnastikpladsen — den Plet, hvor denne Underviisningsgjenstand foretages, tæt uden for Seminariehuset. Der var en grumme Tummel; de gamle Seminarister bandt de nederste Ender af Tougene ved Klavremaskinen sammen, satte dem paa Knuden og slyngede, saa hele Maskinen gik frem og tilbage. Jeg frygtede, de skulle pege Fingre ad mine gl: Skoe; men der var slet ingen, der saae efter dem. Thomas holdte sig omkring ved Udsiden.

Da Plesner — en meget høi, rank, sortladende, rask Mand i en bruun Frakke — kom og raabte os op, var jeg den 4de paa Listen; den 1ste heed Grettrup.¹¹⁹⁾ Efter denne Liste satte vi os ved Bordene; alle Seminaristerne stode imidlertid paa Gulvet med Psalmebøger. Det første Vers af 486 blev sjungen;¹²⁰⁾ men saadan Sang som der var! Det var virkelig skjønnere for mig at høre, end da jeg engang stod paa Holstebroe Kirkegaard og hørte Orgelværket der, eller da jeg hørte det i Høiberg Kirke; det kunde næsten gjenemryste og sætte Mod i mig.

En efter anden kom vi om ved Plesner, der sad paa Kathedret og hørte os i Religion og Bibelhistorie. De 3 forved mig skilte sig ikke for godt ved deres; de satte mig ingen Frygt i. Jeg fik det Stk. om Skrøbeligheds Synd i Lærebogen, og da

jeg var færdig, saa jeg Seminaristerne, som stode i den anden Ende af Stuen, hvidske til hverandre: »Han er vis paa, han bliver antaget!« Det Stykke, jeg havde, kunde jeg akkurat huske at forklare efter Foredraget.

Da vi vare færdige med dette, — de Fleste svarede godt; men det er da heller ingen Sag for at svare denne Mand —, kom den anden Lærer, Krarup, og satte sig. For ham læste jeg i en stor Bog, — jeg kan ikke huske, hvad den kaldtes; det var saadan et galt Navn; — men det blev galt med Grammatikken; jeg kjendte ikke andet end »Hovedord, Beskaffenhedsord, Gjærningsord¹²¹⁾ og Talord«; »i« vidste jeg ikke hvilken Taledeel hørte til, og da jeg hverken gav Historie eller Geographie an, blev jeg snart færdig med ham. Mange kunde meget baade af det ene og det andet, jeg aldrig havde tænkt paa.

Det var bleven Middag, inden alt dette fik Ende. A. Skaderiis gjorde Anstalt for os hos hans Vert, at vi fik et Maaltid Mad for Betaling.

Om Eftermiddagen kneb det haardere; da skulde Regningen holde for; mit blev rigtig; det var ikke andet end simpel »Reguladetri« og »Brøk«. Saa kom »Stiil«. Vi fik en Opgave: »Hvilke ere de vigtigste Pligter, der paaligge en Skolelærer?« Jeg fik kuns halvanden Qvartside fuld, og da jeg var temmelig forhippet, kan jeg nu aldrig huske et Ord deraf. Mange af de andre havde nok med at gjøre at faae den første Side fuld. Det varede alt-sammen kun et Par Timer, og derefter kom 3die Læreren¹²²⁾ og skulde prøve os i Sang. Han spillede

paa en Violin, derefter skulde vi synge, og kunde vi ikke dette, sang han »la-la-la-la«; det ene høiere end det andet. Dengang kunde jeg ikke; kom han nu, kunde jeg dog synge det; der vare dog mange ligesaa ringe dertil som jeg.

Examen var dermed forbi, og da jeg kom udenfor, løbe mange Seminarister mig imøde, gratulerede og sagde: »De er vis paa at være antaget.« — Det var mig forresten ligemeget. Inden jeg drog hjem, skulde jeg op til Krarup og have et Brev med til hans Broder, Præsten i Naur.¹²³⁾ Jeg var altid i Spidsen; Thomas kom lidt sloten bagefter, naar jeg gav mig i Snak med Seminaristerne nede i Byen.

Da vi kom til Krarup, gik det herligt; han sagde det samme til mig som Seminaristerne, og da han fik at vide, at Thomas tjente for Avlskarl, spurgte han: »Har Du ikke Lyst til at tjene mig?¹²⁴⁾ Saa kan Du læse hos mine Seminarister —/: de han har i Kost:/ — om Aftenerne i Vinter.« Jeg glædede mig til, at det kunde skee, da jeg gjerne vilde have ham derned, der kunde være Een, jeg kunde have lidt Roesomhed af. Han forlangte en 14ten Dage at betænke sig i, saa vilde han skrive Krarup til om sin Beslutning.

Nok saa glade ilede vi ud paa Albøge Veien; vi vare halv om halv i Speculation om, at jeg skulde logere der til Vinteren. — »Gudskelov! Det gik dog saa godt, som det gik,« sagde min Reisekammerat; »det kan blive godt altsammen. A havde troet, de andre i deres Klædes Frakker havde kunnet meget mere; — den Store kom jo slet ikke bedre

fra 'et end a. — Nu kan vi gjen snak vor egen Maal igjen; — nu blive de vist ikke saa vanskelige at komme til.« — — » Ja! Gudskelov, det gik, som det gik«, sagde jeg; »nu skal jeg nok see at læse saaledes, jeg kan holde Skridt med de Karle«. — Jeg havde kjøbt 4re Bøger dernede; de, jeg mangle, kan jeg altid faae, saavel som Kost og Logie, naar jeg kommer derned, hvis jeg faaer nogle Penge. —

Der var en grumme Forskjel paa vore Følelser, da vi kom til Albøge denne Aften og Aftenen i Forveien. Vi havde ogsaa, som godt var, faaet Appetit til Maden; Thomas spiste næsten en heel Fad Grød; dem gjorde jeg ingen Skade. — Ole Lukøie kom ikke til mig, førend jeg havde hørt paa min Sovekammerats Snorken en halv Timestid; det Meget, jeg havde hørt og seet, blandede sig imellem hverandet og forjog Søvnens. Jeg veed ikke, hvilket jeg var meest, enten glad eller bedrøvet, naar jeg tænkte paa Fremtiden.

Solen var et godt Stykke oppe, da vi vaagnede; vore Hoser fik vi stoppede, da de vare slemte i Pjalter underneden, og da vi havde betalt vore Qvarteer — 20 Sk. tilmands — og faaet Fødderne vadskede i Brændeviin, samt spiiist en ordentlig Davre, forlode vi denne Bye og ilede ad den Vei, vi vare komne.

Slutning.

Skrevet 4de Juni.

Vi havde nok at snakke om paa Hjemveien; det skulde have en Jevning det, vi kunde huske. Da

vi kom forbi Colind, kom Vognen, vi traf sammen med i Gammelestrup Kroe. Jeg passede mig selv; men Thomas løb en heel Fjerdingsvei efter Vognen, talte om Examenen og om, at han eiede 3000 Rbr.; derved kom de til respectere ham; men da han var i Vadmels Klæder, bøde de ham ikke til at kjøre. — Der var en Ridende, Carøe, som fulgte med; han kom ret godt fra Examen, bliver vist ogsaa antaget.¹²⁵⁾

Det blev høi Middag, inden vi naaede vort gode Bedested i Auning Sogn. Vor Middagssøvn til Kl: 3, vor Spise, Suurmelk med Fløde paa, vor Drik, Mjøddramme, fik vi der og kom derfor først til det omtalte Kroe Kl: 4. For at høre om de Kjørende havde været der, og hvorledes de vare tilmode, toge vi ind; men en Jomfru, som gik der, — hun var ellers ret kjøn, havde hun ikke seet saa suur ud —, vilde ikke paa nogen Maade indlade sig i Snak med os. Da vi betalte den Snaps, vi havde indkrævet, smede vi et Markstykke, som til Uheld trillede paa Jorden. »Der behøvede jeg rigtig nok ikke at tage den«, sagde Jomfruen. — »Da er den da værd at tage op«, bemærkede Thomas. Der var ingen Ting, som syntes at holde paa os, for at vi skulle tøve.

Da vi kom til Slyngborg, bleve vi enige om, at vi skulle »tjene Penge« og hvilede derfor heller ikke, inden vi kom til Randers. Lysene vare der tændte; Vægterne raabte: »Vor Klok er slagen elleve«, inden vi kom ud ad Vesterport. Vægterne maatte tilsidst vise os derud, da vi vare ukjendte. Vor Beslutning at gaae og fornøie os hele Natten med

Milepælene tabte sig ikke saa lidt, da vi kom udenfor Byen. — Vi havde bestemt at ville være hjemme næste Aften, Aftenen før Pintsedag; men det kunde ikke hjælpe at gaae tilbage igjen, da der ikke vare andre oppe end Vægterne.

Ved Hornbek saae det galt ud; der skilte Veiene sig ad, og vi kunde ikke see, hvad der stod paa Veiviserne; derfor besluttede vi at blive i Byen. Vi raabte 2 Steder, 3 Steder. Nei! Der var ingen, der havde Leilighed at laane os Huus; altsaa skulde vi videre; vi frygtede baade det Levende og det Døde; alt det Behagelige, vi vidste, der skulde være, saae vi intet af. Den rette Vei traf vi dog og blev gaaende saadan en Timestid og kom da til et deiligt i Vinkel bygget rød Stolpet Huus. Jeg syntes, det var Fjerdedelen af Veien til Viborg, vi nu vare komne. Alting trykkede os; vi bankede paa; Ingen vilde lade os komme ind; men endelig kom Manden i Underklæderne ud og gav os Lov til at ligge i Loen mellem nogle Tagkjerve. Vi ønskede blot at have haft noget Høe; men Husene vare tomme paa denne Aarsens Tid.

Om Morgenen Kl: 5, da vi mærkede, Folk rørte sig, knubrede vi af Kulde, gik op og vilde have noget at varme os paa. Thomas bad, om vi ikke maatte gaae hen i Sengen og lægge os en Timestid. Manden — hverken ham eller Kone vare ret gamle, vel henved de 30 — gav endelig Lov, da han hørte, hvorledes vore Tænder klamrede; men Konen murkede, baade fordi hun ikke kunde faae gjort reent for os, og vi vilde have Kaffe. Vi lode, som vi aldrig hørte det, men skyndte os hen under Dy-

nen i Sengen, der var ligesaa varm, som da Manden og Konen gik deraf; Ingen var heller istand til at drive os op førend Kl: 9.

Dersom vi da skulle til Borberg denne Dags Aften eller Nat, kunde det ikke være for tidlig at skynde sig. Til vor store Forbavselse saae vi, da vi kom udenfor, at Randers laae saagodtsom tæt østen for os; al den Vei, vi havde gaaet og trasket først om Natten, var kun $\frac{1}{4}$ Miil. Haabet om at komme til Veiende denne Dag begyndte vi at lade fare, og vi kom derfor heller ikke længere end til Leisten,¹²⁰⁾ da Folk trækkede Køer hjem om Middagen. Nu satte det paa med saadan en øsende Regn, at vi ikke kunde komme derhen før end Kl: 3. Vi opholdte os i en stor Gaard østen for Veien, spiste med Folkene og laae i Sovekammeret. Thomas vilde spøge med den Pige, der kom og kaldte paa os, da vi skulde op; han kildrede hende i Siden.

For at prøve hvad vi duede til, blev det vor faste Bestemmelse i 4re Timer at gaae de 4re Miil til Viborg. Veien var opblødt, Fødderne smittede i Leret; jeg sqvattede endogsaa i Veigrøvten, det første jeg kom ud; jeg var Kanten for nær. Vandplasker stode langs hen i Hjulsporene; dette uagtet havde det aldrig før været nødvendigere end nu at have Fødderne bare. Vi trækkede løs; den ene biede aldrig efter den anden, men søgte immer at faae Forspring; ved hver Milepæl saae Thomas efter sit Uhr for at see, om det gik over Qvarteret; den, der først kunde øine den næste Milepæl, raabte: »Nu har vi en Milepæl igjen«.

Det trak kuns 10 Minuter over de 4re Timer, vi havde bestemt, da vi kom ind ad Mogens Port. Solen kunde vi skimte gjennem en Tordenskye; Gaderne vare vaade som alt andet; vi fortsatte, som vi havde begyndt, gjennem Viborg, og det var vor Agt saaledes at blive ved til Daugberg, da vi vare komne igang. — Jeg kjendte Martorin og Theodor Juul, som jeg havde læst for; de gik paa Gaden, — Juul er kommet til Viborg at boe;¹²⁷) de kjendte slet ikke mig.

Da vi vare komne gjennem den store, gamle Bye, ville vi gaae lidt stille; men med det samme kom Trætheden over os, og Mindelsen om, hvordan vi sidste Nat havde det, gjorde, at vi saae efter et Sted at faae Huus. Da vi vare komne over Viborg Agre — Smaapigerne trak Køerne hjem — og hen i Hedekanten [og] seer det lille Sted, der kaldes Christianspriis, søgte vi der til, og da vi hørte, at der over Heden, de 3 Miil til Daugberg, ikke var et Huus, — vi havde ikke givet nøie Agt paa Veien ved Henreisen —, takkede vi Gud og Eiermanden for at komme til at ligge i hans Lade paa Dækkener og Halmknippe; der vare saa mange Børn og gamle Folk, at der ikke var anden Leilighed.

Om Morgenen, Pintsemorgen, fik vi kogt Melk og dermed ud gjennem en Huulvei gjennem Heden vesten om Rugagerne til Landeveien. Da denne gaaer lige, og ikke ret meget paa den indtræffer, som kan opholde, vare vi i Hagebroe Kl: 4 om Eftermiddagen. Vi bleve ikke saa lidt ærgerlige, da vi saae to tomme Vogne holde der, [som] vilde

vester paa og havde kjørt fra Viborg samme Dag, — vi kunne have skaanet vore Been det Stykke. — »For at glemme Ærgrelsen«, sagde min Medreisende, »vil vi nu have en Theevandspunsch; det er Pinsedag, og den Mand der skal have een for at lade os kjøre til Skau; nu er det det sidste Kroer, vi komme til; her maae vi da tilsætte lidt, da vi have sparet saa længe«. — Der gik ellers halv saa meget det Sted, som vi gave Karlen, der kjørte os ved Randers; der gik 2 Mark mere, end min Moder havde bestemt.

Jeg var saa træt og saa søvnig, da jeg endelig henved Aftenstider kom hjem, — det varede længe der i Hagebroe —, at jeg ikke gad gaae ud at see, hvorledes deres Vækild¹²⁸) i Traberg brændte. Da jeg var med Hyrderne, mens jeg var mindre, om Middagen at samle den, var det noget af det skjønneste, jeg kjendte om Sommeren, naar den blev brændt af. — 2den Pintsedag blev jeg over og besøgte gode Venner. Niels Nygaard torde jeg ikke ret vel bede gaae i Caution for min Afgift paa Seminariet, — det var dog den eneste deromkring, der kunde; jeg maa have Degnen til at klemme paa ham.

Først, da jeg var kommet herop til Hedegaard i Idom, $\frac{1}{2}$ Miil herfra, opdager jeg, at jeg havde glemt Nøglen til mit Schatol i Traberg; jeg maatte give Jakob Knude 24 Sk. Courant 2den Dagen for at hente den. — — Jeg har glemmt at skrive, at vi rendte fra vor Pæglflaske ved den Milepæl, hvor vi kom op at kjøre paa vor Henreise, og at

Thomas ligeledes tabte sit Uhr paa Hjemreisen imellem Colind og Marie Magdalene og løb i 2 Timer, inden han fandt det.

Øgelstrup, den 10de Juli 1833.

Plesner havde skrevet til Schou, at jeg var antaget til 1ste October; — jeg saae Brevet ved St. Hansdags Marked —; men han havde ogsaa skrevet, jeg skulde sende paa stemplet Papiir Caution for Kost og Logie.¹²⁹⁾ Schou talte ogsaa meget godt for mig hos Niels Nygaard; men denne vilde ikke love det. En Nyhed hørte jeg mere, som ikke huede mig: Plesner skal fra Lyngbye til et Kaldovre i Sjælland; saa har jeg kun lidt, fordi jeg har lært hans »Foredrag«, thi hans Eftermand vil vel ikke bruge det.

Det er ogsaa Skade, at jeg her skal gaae og arbejde i alle de Timer, jeg kunde have Frihed for Skolen et andet Sted. Aalfiskeriet, som skal være hernede ved Gangtræet, har jeg for det meste, siden jeg kom fra Lyngbye Reisen, hjulpet til at arbejde paa og sommetider staaet i Vandet halve Dage til langt op over Skrævet; men det har jeg da endelig en god Lyst nok til. Om Søndagen har jeg kuns lidt Tid til at læse i Munthes Fædrelands-historie¹³⁰⁾ og Rahbeks Stilbog,¹³¹⁾ og nu herefter, der bliver travlere med Slet og Høst, bliver der slet ingen Tid.

Øgelstrup, den 11te Aug: 1833.

Aalfiskeriet gaaer ypperligt. Jeg har paataget mig at staae ene for det og vaage de Nætter, vi have høi Vande eller Flod. Sidste Nat fik jeg den Egetræes Halvtønde meer end halv fuld; hver Gang jeg trak Poserne, kunde jeg have omtrent 1 Fdkar.

Nu kan jeg gjøre Regning paa, jeg har 4re Bestillinger. 1. *Skoleholder*. De kan ingen faae i mit Sted til Vinteren. 2. *Gartner*. Haven vil savne mig, naar jeg er borte, siger Madammen. 3. *Fjerdekarl* i Høst og Slet. Paa den Maade holder jeg en Karl ude. 4. *Fisker*. Der ere ikke saa mange af de andre oplagte til at vaage ved Aalposerne om Natten, naar de have arbeidet om Dagen. — Nu lakker det ellers snart ad den Tid, at jeg skal reise.

Øgelstrup, den 24de Aug: 1833.

Saa er det Haab ude! Istedet for Penge har Ole sendt mig et Brev, hvori han skriver: »Jeg havde troet, at jeg kunne laane Dig Penge; men desverre kan dette ikke lade sig gjøre, da jeg ved Bekjendtskab med en Pige har været Naturen noget føieligere end Fornuften og desaaarsag knap kan hjælpe mig selv«. — Ærgerligt! Bandsat ærgerligt!¹³²⁾

Øgelstrup, den 14de Sept: 1833.

Nu er alting saagodtsom færdig til min Afreise. Jeg er baade glad og bedrøvet ved, at jeg skal

herfra; jeg har dog ingen Fare haft, været ret godt lidt baade af Mad: og Jepsen. Han siger: »Dersom Di blyuer ve' aa skikker Dem godt, tykkes a rigtignok, vi ka ha Ær a Dem, saa stouer som Di æ blouen i di trei Oer; den gang Di kam her, va Di jo et andt end en Dreng«. Madammen beder mig, at jeg endelig maa komme igjen, naar jeg er fær dig, og ikke forglemme at besøge dem en anden Sommer, naar jeg kommer hjem. Det skal jeg nok holde; thi jeg veed ingen Steder, der bliver saaledes taget imod fremmede Folk som her. Avlskarlen maa kjøre mig heel til Traberg med Schatol og samt. Mine nye Klæder, bruun Frakke og sorte Buxer, har jeg faaet syede. Jens Wium sad her paa Jepsens Kost, saalænge han gjorde det. Det er, fordi jeg har tjent dem saa troe og flittig; nu husker vor Moder vist ikke paa de Gange, hun har sat irette og brugt Mund paa mig.

Jeg synes allerede, jeg begynder at længes efter Aaen, Engene og de store grundmurede Bygninger, naar jeg forestiller mig, jeg er i Lyngbye; men det er dog vist Ingenting imod Længsel efter Kjærester, hvem der har nogen af dem. Saadan noget har jeg slaaet af Hovedet; jeg er desuden for ung, kan jeg fornemme; thi naar jeg vil til at gjøre mig dristig og kysse en kjøn Pige, er der ligesom noget, der støder mig tilbage, saa jeg tør ikke.

I Morgen tidlig reiser jeg; det er dog godt, jeg kan komme herfra paa saadan god Maade, i al Skikkelighed og Kjønhed.

Traberg, den 20de September 1833.

Afskeden fra Øgelstrup gik meget godt — bedre end jeg for et Aar siden kunde forestille mig. De takkede mig allesammen, fordi jeg havde tjent dem saalænge. Trine var gaaet af Veien; hende saae jeg ikke; hun er aldrig for at sige Farvel til Folk, naar de reise. Om Morgen, jeg kjørte derfra, fik baade Folkene og jeg saamange nedsaltede Aal, som vi kunne spise; jeg hørte, Mad: sagde, jeg kunde ikke have mindre, fordi jeg havde fisket dem. Havde det ikke været, fordi jeg skal paa Seminariet, kunde jeg vist ikke have kommet derfra med det Gode.

Det havde staaet haardt, inden Niels Smed og Niels Nygaard vilde gaae i Caution for mig; min Moder og Kirsten maatte tigge og bede til dem mangfoldige Gange, inden de vilde lade dem overtale til at underskrive Cautionsbeviset, som Schou skrev og sendte til Lyngbye. Niels har dog nok fortrødt det igjen, og Kirsten maa tidt høre: »Dersom han nu vil være en skidt Knegt, kan han gaae hen og reent ruinere os; det havde aldrig været værd at have med det at bestille; det var ogsaa Din Skyld«. — Det er jo en stor Velgjerning, de bevise mig, ellers kunde jeg aldrig have kommet paa Seminariet; men ved Guds Hjelp skal de ogsaa have deres Penge hver Skilling, dersom jeg lever.

De 14ten Specier, jeg har efter min Fader, har Niels betalt mig; desuden har jeg 6 Specier, jeg tjente fra paa Øgelstrup, — der gik meget til

Støvler, Hat og Skræderløn; — det vil ikke ret meget forslaae; men det hjælper dog det første Aar. En Vogn vil blive alt for dyre at faae til at kjøre med mit Tøi derned. Schatollet lader jeg staae her hjemme, og i dets Sted har jeg taget noget grov Lærred og syet en Pose med Remme i, ligesom en Kræmmerpose. Der pakker jeg mine Bøger, Skjorter, bedste Klæder og min Tavle i og bærer det paa Ryggen; jeg kan jo tage saamange flere Dage dertil. Til al Lykke har Jakob Wiftrup¹³³⁾ i Borberg lovet mig, jeg maa kjøre med ham til Viborg, da han imorgen kjører derop med Frue Schmidth, Magisterens — som han kaldes — eller Præstens Kone her i Borberg.¹³⁴⁾

Fladstrup, den 28de Sept: 1833.

De sidste 8te Dage have for mig været grumme rige paa Nyheder. Da jeg sidste Løverdags Morgen havde forladt Traberg og sagt Farvel til gode Venner, fulgte min Moder med mig for at bære min Pose til Skau, ligesom min Fader engang hjalp til at bære min Broders. Hun gav mig mange gode Formaninger, som hun altid har gjort, men snakke ellers kuns lidet. — »Herregud, det er nu 3die Gang, a har været meget bekymret for Dig, naar Du har draget østerpaa. Kunde det her gaae Dig godt, blev der med Guds Hjelp ingen Fare for Fremtiden, og maaskee a slet ikke lever saalænge; Alderen begynder at falde paa mig; men naar vi ta'er Vorherre med os, er der ingen Fare«. ¹³⁵⁾

Efter et Qvarteers Ophold i Skau kom rigtig

nok Vognen, jeg ventede, og jeg kørte heel til Viborg; det var en alvorlig Lettelse. Jakob tog ikke andet, end jeg gav en Dram i Hagebroe. Vi kom saa tidlig til Viborg om Aftenen, at vi kunne forhøre, om der vare nogle, der vilde til Randers om Søndagen. Til al Held opspørger jeg Een, som jeg tidt havde seet sælge Grønsager i Holstebro; han lovede mig, naar jeg kom til hans Faders Huus om Morgenens Kl: 6 med min Pose, kunde jeg kjøre hel til Randers; Betalingen kom vi nok ud af.

Jeg var det bestemte Sted om Morgenens Kl: 5. Ved den bestemte Tid kom vi afsted. Uden for Byen kom en kjøn lille Pige til os; hun skulde kjøre med, men det vidste Karlens Fader ikke. Hun kunde vel være henved en Snees Aar; hun satte sig hos Karlen, og det gik haardt til med de 2, kunde jeg godt see, skjøndt jeg sad paa min Pose i Bagkurven og lod til, som jeg saae Ingenting. Et deiligt Veir var det; Solen skinnede den hele Dag.

I Hammershøi Kroe maatte jeg spandere 8 Sk., — Mad havde jeg endnu med hjemme fra. Folk gik i Kirke ved denne Tid. Jeg vilde see alting, baade det Nære og det Fjerne; derfor blander det hele sig imellem hinanden, naar jeg tænker derpaa, saa jeg ikke rigtig kan huske uden enkelte Dele deraf. Foussingøe maae jeg en anden Gang paa Reisen nøiere have betragtet. Jeg glemte ikke at see efter den store Have ved Hornbek. Randers laae saa nydeligt, ligesom den vilde skjule sig under Bakken ved de store Enge og de brede Aar.

Karlen forlangte 2 Mark, fordi han havde kjørt mig og min Pose; — han forestillede mig, at denne

var saa stor, ifald jeg skulde have baaret den saa langt. Jeg kunde jo ikke sige, det var for meget.

Det første, jeg hørte om i Randers, var, om der ingen Vogne vare, der skulle paa Grenaae Veien. Ingen kunde opspørges undtagen paa Gjæstgivergaarden; der var Forvalter Steenberg paa Katholm; men da jeg saae, hvorledes han var kjørende, turde jeg ikke forlange ham til at kjøre min Pose.¹³⁰⁾ Da der endnu var et Stykke til Aften, besluttede jeg at gaae et Stykke af Veien endnu denne Dag. — Vi vare komne saa tidlig til Randers, at jeg kunde staae udenfor Kirken og høre Orgelet, da det spillede til Aftensang.

Da jeg kom op efter Chrstrup, faldt Posen haardt ad Ryggen; jeg havde sat min Tavle saaledes, at den hældede ad Ryggen. Det satte paa med en øsende Vand, hvorfor jeg besluttede at blive i denne Bye om Natten; men til min store Forskrækkelse hører jeg, at der er ingen i al den store Bye, der vil lade Folk Huus; — det maae være nogle ubarmhjertige Mennesker, de Østerboer, tænkte jeg; men da der dog fandtes een tilsidst, som forbarmede sig over mig, sagde han, at de ingen ret vil torde Huse, da alle honette Folk bleve i Randers; han havde engang mistet det halve Fyld i hans Sengeklæder, fordi han gjorde nogle Kjeltringer den Tjeneste at lade dem ligge i hans Overstue. Da han dog troede, at jeg var et skikkeligt Menneske, lod han mig ligge ret godt og gav mig Kartoffler til Aftensmaden. Om Morgen — jeg var tidlig oppe; Fruentimmerne sov længe — spurgte jeg om, hvor Skolen laae. Manden

viste mig den. En saadan Skole havde jeg aldrig seet før; den er af det Slags, der fortællés om bag i Cramers Regnebog.¹³⁷⁾ Jeg syntes ikke, jeg kunde forestille mig en høiere Lykke end at blive Degn i Chrstrup. En nydelig Kirke med et Spiir paa,¹³⁸⁾ de deilige Marker, Oversigten over Randers til Veirmøllen, Engene og den lange Gade og Aaen; jeg kunde ikke blive mæt af at betragte det og kunde sommetider ikke rigtig troe, at jeg var i en Landsbye.

Kl. blev 8, inden jeg kom afsted. Jeg maatte hvile mig ved hver Brink, jeg kom til; Posen var sandelig strænge at trække op ad Bakkerne. Da jeg kom saa nær, at jeg kunde see Assentoft, tænkte jeg: Du maa ind til Smeden og see at faae Noget til Meldmaden. Glad blev jeg, da jeg saae Mads Andersen, ham der er her paa Seminariet,¹³⁹⁾ sidde ved Bordet, og gladere blev jeg, da jeg hørte, at Smeden skulde kjøre herved et Par Dage efter med ham og Madvare til ham i Vinter. Jeg gjorde mig saa dristig, at jeg bad ham tage min Pose med. Jeg vilde ikke selv forlange at kjøre. Han forlangte 2 Mark for at kjøre den den lange Vei herved; jeg lovede dem jo med Glæde for at blive fri for Byrden. Da jeg spurgte: »Vil De have dem nu, eller det kan være, til De kommer derved?« sagde han: »Skal a kjøre Posen, vil a ha Betalingen strax.« Jeg gav ham de 2 Mark,¹⁴⁰⁾ og glad ilede jeg frem ad Veien.

Jeg laae om Natten paa det Sted, hvor jeg havde været inde paa Reisen til Prøveexamenen. Om Tirsdagen kom jeg her til Lyngbye. Anders Skade-

riis eller Christensen, som han nu kalder sig,¹⁴¹⁾ var den første, jeg spurgte om. Han tog pænt imod mig og havde gjort Anstalt for, at jeg kunde faae Kosten, hvor han er; men da der ikke var bedre Kjøb end 50 Rd., saa syntes jeg, at jeg vilde tage hertil; her kan den faaes for 40 Rd. om Aaret. Jeg undsaae mig næsten ogsaa for dem deroppe, saa pæne vare de, og jeg kjendte Ingen. Om Onsdagen kom der Bud til os allesammen, at vi skulle ud og samle Kartofler op for Plesner.¹⁴²⁾ Vi vare omtrent 30, baade af de ny og de gamle Seminarister. Det var deilig, saadan som det gik. Det skulde have været paa Øgelstrup, vi skulde have baaret os saadan ad, og Mad. Jepsen skulde have seet det, saa kunde vi have baret os for at lee. Den halve Tid bestilte de fleste ikke andet end at smide med Kartofler efter hinanden. Fjerdedelen blev neppe samlet af Jorden. De Fleste vare meget fortrydelige over dette Arbeide; de meente, at det var urimeligt at sætte Præste- og Herremandssønner til at samle Kartofler op.¹⁴³⁾ Jeg fandt mig meget godt i det.

Om Eftermiddagen kom min Pose fra Assentoft. Saa kom jeg i mine gamle Klæder og fik den graae, laadne Kaskjet paa. De Fleste saae til mig og syntes, den var for simpel, og derfor syntes jeg, at det var bedst, jeg gik hertil, for saa var jeg ikke iveien. Akkord fik jeg trax gjort her med Christen Colind, og jeg gav ham 20 Rd. forud.

Her er en gammel Seminarist. Ham troer jeg dog, jeg kan hamle op med, skjøndt han er i 2den Classe, og han er endda en Degnesøn fra Lin-

dum.¹⁴⁴) Han fik mig med igaar til Grenaae Marked; men der havde jeg et usselt Held; jeg skammer mig næsten ved at skrive det. Jeg vilde nemlig ud, hvor Fæmarkedet holdtes. Da jeg ikke kunde komme om for Folk, gik jeg op paa et Steendige ved Siden af Veien, hvor andre Folk ogsaa gik; men da jeg gaaer allerbedst, falder 1 heel Favndige ned under mine Fødder; nogle af Stenene sloge endogsaa en gammel Kone saaledes om Benene, at der gik Hul paa dem. Jeg søger ind iblandt Folke- og Kreaturvrmlen; men der kom strax en Vægter med en Morgenstjerne og griber mig i Kraven og siger, om jeg vilde følge med ned til Farver Jahnsen — det var hans Dige, jeg havde faaet til at falde ned — og afgjøre det med ham, ellers blev jeg kastet i Hullet og kom galt afsted. Jeg adlød. Han tog mig under Armen ned ad Garden; men da jeg sagde, at jeg nok skulde gaae selv, fik jeg ogsaa Lov til det, og han sagde mig, at Farveren var en hidsig Mand, det ikke kunde hjelpe at sige imod. Han satte ogsaa et Par slemme store Øine paa mig, da Vægteren kom trækende med mig og fortalte Historien; men da han tillige paa en Maade undskyldte mig og lovede at sætte Diget op for 24 Sk., gav jeg disse, og dermed slap jeg; det var de halve Penge, jeg havde. Jeg forvandt ikke Skrækken hele Dagen og lovede, at jeg ikke saa snart skulde komme til Grenaae Fæmarked.

Allelev, d. 6. Octob. 1833.

Hvor Lykken dog spiller for mig. Jeg havde aldrig drømt om det. Nu koster Føden mig Ingenting det første Aar. Her holder jeg Skole og gaaer ligefuldt til Præstens Underviisning; den forrige Seminarist, her var, var kjed af det, for Skoleholderiet tog for megen Tid fra hans egen Læsning. Jeg maa nu see, at jeg holder Skridt med de andre, endskjøndt jeg ikke kommer til Timerne. Det har Krarup ogsaa formanet mig til; han har paa en Maade skaffet mig Pladsen. Der er vist mere Godt i ham, end de Fleste troe; han seer rigtignok alletider lidt bøs og mut ud; men det kan vel ogsaa gjerne gøres behov.

Ak see, hvilken skjøn Tale han stod og holdt paa Katederet, da vi vare hos ham den første Dag paa Seminariet; — Præsten eller Forstanderen er ikke kommet endnu —; han formanede os til den strængeste Orden og forsikrede, at ved denne Stiftelse havde der altid hersket Orden og Sædelighed. Men aldrig saasnart var han ude af Døren, førend denne blev slaaet i Laas, og 3 af de største og stærkeste i 2den Classe stillede sig an og trak den øverste af vor Classe ud fra Pladsen ved Bordet, lagde ham op paa Katedret for at ofre ham. De 2 holdt ham og den 3die kildrede ham i Siderne og holdt ikke op dermed, førend han bad ret ynkelig om at blive fri og lovede, at han vilde hjælpe til at gjøre et Bal; saa blev han fri, og saa kom jeg, blev taget paa samme Maade; de smede mig som Ingen-

ting over Katedret, og saaledes blev hele Classen gaaet igjennem.

Min Løn her er kun 11 Td. Byg for hele Aaret, og saa skal jeg holde egen Kost; men Jens Smed her i Byen har lovet at give mig hele Kosten i Vinter for Lønnen, jeg tjener.

Vi havde faaet en Stiilopgave at skrive over til Boje, 3die Læreren, om »De Egenskaber, vi opdage hos Gud ved at betragte Verden«; derom kan jeg nok faaet 2 Blade fulde, naar jeg skriver vidt imellem Linierne.

Jeg kjender ikke saa nær alle Seminaristerne endnu, da vi endnu ikke have gaaet stadig »til Time«. Det Første havde jeg ondt ved at forstaae Folkene her; de sige aldrig hverken y eller ø, naar de læse og tale; y gjøres til i og ø til e; de sige saaledes »Gred« og »Bred« istedet for Grød og Brød, »lide« og »skide« istedet for lyde og skyde. — Husene her see i Mønningen ud ligesom Slangerne, der ere tegnede i Justs Naturhistorie, og Væggene slaae ud og ind, op og ned.

Her i Byen boer en meget mærkelig Mand, der hedder Bache; han har været Lærer ved Borger-skolen i Randers og har udgivet mange Regnebøger. Han har nogle store Børn, som aldrig gaaer i Skole. Hans Gaard er nær ved at falde ned.¹⁴⁵⁾

Allelev, d. 18. Octob. 1833.

Nu kan jeg først rigtig see, jeg kan Ingenting. Jeg har før troet, min Stiil har været god, men Gud hjælpe os. Nei, der er En, han er nærved at

gjøre hele Seminariet til Skamme, baade den første og den anden Classe. For den allerførste Stiil til Boje fik han mgd. Det er første Gang, saadant er skeet ved Lyngbye Seminarium i alle de Aar, det har staaet. De bedste af øverste Classe vilde læse den for at see, om det ogsaa gik saa haardt til; men de bleve ikke lidt forbausede, og de sigte Allesammen, at de aldrig have læst en saadan Stiil i deres Dage. Der skulde dog Ingen see ham an for det; thi han gaaer i hjemmegjorte Klæder og har ligesom Thomas Frølund været Bondekarl og tjent en Præst i Bjerregrav; det vil hans Kammerater dernede fra ogsaa lade ham høre. Det er en af dem, jeg rigtig faaer Lyst til at holde mig til.¹⁴⁶⁾ Jeg havde en god Snak med ham den Aften, vi havde Indgangsbal; for det er en Skik; at vi skulle give saadan et, naar vi komme. Det kostede mig 7 Mark; men jeg drak ogsaa over 30 Glas Punsch den Nat. Her var Dands i Seminariststuen, pæne Damer fra Grenaae i hvide Kjoler ligesom Messesærke i Kirken, bare Halse og Bryster og Krøller i Haaret. Jeg skammede mig over, at jeg slet ikke kunde dandse.

Sidenius, den ny Forstander, er nu kommen;¹⁴⁷⁾ han var ogsaa ovre ved Ballet og saae saa god og alvorlig ud. Han er en grumme pæn og lille Mand, med uhyre smaa Hænder og stærk indfalden i den nederste Deel af Ryggen. Han maa rigtig have Noget i Hovedet, hvorledes skal han ellers staae sig for saa mange gode Hoveder, som han faaer med at gjøre. Vi dandsede lige til den klare Dag, og 2 Spillemand spillede hele Tiden.

Grammatik er nok noget af det, der vil knibe mig meest. Jeg veed ikke, hvad Nytte det er til, for jeg kan jo skrive rigtig nok; men jeg kan vist aldrig lære denne Grammatik. Her ere komne nogle fra Dansk Holsteen,¹⁴⁸⁾ og En af dem er saa overmaade dygtig i Grammatik. Han kan ved hvert Ord, han læser i Bøger, gjøre en Ramse saa lang, saa lang og bande paa, at den er rigtig. Jeg hørte forleden Dag, han analyserede, som det kaldes, og da han saa kom det til Verbum »gik«, sagde han strax: Imperfektum, Indikativ, Aktiv, 3die Person i Singularis, 3die Conjugation. Det er Snak, synes jeg, Folk kan blive halv gal over. Den Ramse kan Jacobsen heller ikke og skriver dog en saa forskrækkelig Stil.

Allelev, d. 12. Nov. 1833.

Bøgerne kan jeg rigtignok kun lidt af; men der er Noget, der hjælper mig, saa at jeg dog kan holde ud med de andre og alligevel holde Skole her. Religionen dikterer Forstanderen; men det gaaer saa rask, at der ere næsten Ingen, der kunne følge med og faae det tydelig skrevet, undtagen Jakobsen og jeg og et Par andre. De maa da sidde hjemme hele Natten og arbeide paa at faa det omskreven efter dem, der have faaet det fuldstændigt efter Diktat. I den Tid, de saaledes sidde og skrive Religion om Aftenen, læser jeg. Kan jeg ikke faae Lektierne lært, kan jeg ogsaa lade det drive over en Gang imellem, da jeg ikke bliver hørt. Jeg læser undertiden med Schriver,¹⁴⁹⁾ en Seminarist af Classen.

Han logerer i Saldrupgaarden. Jeg kan bedre faae Rel. Foredraget efter Diktat end han, men han kan det Meste af Bøgerne. — Stiiil har jeg da faaet gd for hidindtil.

Examen med Børnene her i Skolen gik daarlig. Sidenius var vred og sagde, at ingen af dem, der skulde konfirmeres til Paaske, kunde blive det. Jeg var heldig, at jeg ikke har været her længere.

Allelev, den 6. December 1833.

Det er en Ulykke her at være Vesterbo; thi saa troe alle Mennesker her om os, at vi ere fnattede. Jeg er skyldt for, at jeg denne Gang har skaffet det hertil; det sagde nemlig en Præstefru fra Sjælland, der hedder Teilmann.¹⁵⁰) Nu maa hverken jeg eller nogle Flere komme paa Seminariet til nogen Time. Doktor Wellerup i Grenaae¹⁵¹) har dog synet mig, og han sagde, at det var ikke Fnatt, men noget Vandtøi, der kom ud, fordi jeg var ikke vant til den Kost, Folk fik her i Egnen.

Jeg gjør godt Ild her i Skolen om Aftenen og maa sidde her hjemme. Det er værst at faae Foredraget; men Jakobsen, for ham har jeg lidt Fortrolighed til, har lovet at sende mig det, eftersom han faaer det skrevet, og jeg kan da rigtig faae en god Bog. Vi ere færdige med 2det Kapitel.

Det er aldrig saa rart at komme derop til Lyngby. De fleste i den store Classe ville gjøre Nar ad vi Unge. Min hvide, laadne Kaskjet maa nu aldrig være i Roe; de river og slider om den. Der er især en bitte Knægt, der hedder Fohlmann, en Proku-

rator Søn fra Frederitz;¹⁵²) ham bruge de altid til at gjøre Nar ad de andre. Opsynsmanden er rigtig en rar og god Fyr; men han kan ikke ret vel faae dem til at lyde. En stor stærk En, der hedder Lyche,¹⁵³) driller ham alt det, han kan, saa Søren Hansen¹⁵⁴) — Opsynsmanden — græd over ham en Dag inde paa Seminariet. Denne samme Lyche gaaer for det meste med en Trætøffel under Armen, hvormed han vil banke alle dem, der ikke ville lystre ham.

Mit lille Kammer her begynder at blive kold om Natten, da her ingen Kakkellovn er og ikke anden Gulv end Pikkesteen.

Allelev, den 25. Dec. 1835.

Tilfredshed er dog det høieste Gode i Livet. Ikke nær saa glad sad jeg ifjor Juleaften paa Øgelstrup ved Syltetøiet og Gaasestegen, som jeg iaften sad nede hos Jens Smed i hans Bordkrog. Vi fik varmt Øl med varm Ost i istedet for Fløde, da vi kom ind om Aftenen, og deilig feed Faarekjød stegt i Panden bag efter Suppen. Jeg troer ikke, ret mange — endogsaa af de allerrigeste — kunne sidde mere tilfredse ved deres med saamange Slags Retter overbesatte Borde.

De Fleste ere reiste hjem; de syntes, det var elendig at være her om Julen, ligesom de synes, det er strænge i det Hele; men jeg synes rigtig, jeg har [det] godt; de andre vide ikke, hvad det er at have [det] Ondt; det er deres Ulykke. Men

jeg kommer nok ogsaa til at sidde lidt mere oppe om Natten; thi min sidste Stiil har jeg kun faaet gd? for.

Jens Berg paa Øgelstrup har skrevet til mig og meldt, at de leve alle vel; men at Aalposerne ere gaaede istykker den 27. Oct. ved en stor Flod.

Allelev, d. 16. Febr. 1834.

Med mine Ting paa Seminariet gaaer det nogenlunde. Grettrup fra Nørre Snede, boende i Fladstrup, kan Bøgerne bedre end jeg, men kan ikke faae fuldt saa meget for Stiil. Vi komme stadig sammen hver anden eller hver 3die Dag. Det kniber nok ogsaa ham for Penge; men han er meget flittig og kommer nok ogsaa godt ud af det.

Det er en forunderlig Ting; jeg veed ikke rigtig, hvad det er, man føler ved flere Gange at see en kjøn Pige. Det bedste er dog, at naar man vil glemme een, at dette kan skee, naar man kommer bort fra hende og seer nogle andre. Jeg har derfor altid leet af dem, som havde Kjærestesorg og troet, det havde Ingenting at betyde; thi jeg har nu glemt dem, jeg i min Barndom og paa Rotterdam og Øgelstrup syntes godt om. Alligevel er her nu en Pige i Byen, Jens Knuds Datter Marie Kirstine, hende kan jeg aldrig lade være at tænke paa. Hun var her oppe i Skolen forleden Aften, og jeg skrev et Brev for hende til en Slægtning, og skjøndt vi en Tid sad i Mørke, og hun snakkede saa venlig, saa var det mig dog umulig, at jeg kunde tage saa

meget Mod til mig, at jeg turde tilbyde hende et Kys, skjøndt jeg troer godt, jeg kunde have faaet et af hende. Hun har tidligere været forlovet med en Seminarist Kondrup,¹⁵⁵⁾ som slog hende fejl. Det er Skik her til Barsler eller andre Smaagilder, at Karl og Piger kyskes hele Veien rundt. Jeg kan da ved disse Leiligheder komme til at kysse hende; men det værste er, jeg skal da tillige kysse alle de andre Piger, som jeg slet ikke bryder mig om. Det koster mig ikke liden Umage at dæmpe, hvad jeg føler for hende; men jeg har sat mig for, at jeg ingen Kjæreste vil have, inden jeg faaer min Dimissionsattest i Lommen. Forleden Dag var jeg i snavs Humør, og jeg gik da ved Vinduerne og smaasang Psalmen, »Jesu, dine dybe Vunder«. Hun kom just i det samme forbi Vinduerne, og ligesom jeg kom til de Ord: »Bort da Vellyst af mit Hjerte! Du har voldt min Frelser Smerte«. ¹⁵⁶⁾ Jeg har aldrig sunget disse Ord med saadan Andagt før, og jeg troer ogsaa, mit Sind blev lettere derefter.

Allelev, d. 20. April 1834.

Saa er da denne Vinter overstaaet. Jeg fik til Foraars Ex. paa Seminariet et mg, 2 tg og forresten gd for alle Fagene. Grettrup fik gd for hvert Fag. Med Exam. her i Skolen gik det ogsaa godt; thi Sidenius sagde, at Børnene havde dog gjort Fremgang, og de bleve konfirmerede alle dem, der havde gaaet til Forberedelse.

Jeg har endnu ikke brugt en Skilling; thi jeg

tjener en Deel ved at afskrive Relig. Foredrag, hvormed jeg kan betale baade Caut. til Seminariefondet og Smaaudgifter. Klæderne skaffer min Moder mig nok, skjøndt hun døier Ondt derved. — Marie Kirstine er nu kommen til at tjene hos Præsten, og jeg seer hende sjelden, og det er vel ogsaa det bedste for mig.

Bache laante mig forleden en Bog, der hed »Kjerlighed uden Strømper«. Jeg bragte den snart hjem med den Besked, at jeg ikke kunde udholde at læse den. Deraf tog han Anledning til at udskjelde baade mig og alle Seminarister for nogle Fæhoveder, da vi ikke kunde forstaae eller læse en Digter. Siden har han laant mig Sanders Odeum,¹⁵⁷⁾ og den er jeg bleven saa indtagen i, at jeg næsten altid læser i den, saa jeg reent glemmer at læse i mine Bøger.

Saldrupgaarden, den 1. Febr. 1835.

Siden Mikkelsdag har jeg haft Logi her, hvor jeg har en dygtig Kammerat, Fr. Schriver fra Sjelle, at læse med. Vi skiftes til at være syge 1 Dag om Ugen, og vi bære da hinandens Sygesedler ind paa Seminariet; thi vi maa ikke blive borte uden at melde os syge. Jeg skal her i Vinter give 25 Rd. for Kosten, og saa til Sommeren skal jeg fortære for de 40 Rd. i Fladstrup, som jeg har betalt, men som jeg ikke fik fortæret, da jeg strax kom til Allelev. Grettrup, der sidste Sommer tjente hos Baron Adeler paa Høgholm,¹⁵⁸⁾ fik min Plads i Allelev, da jeg kom derfra; han skal gaa

paa Seminariet hele Tiden engang imellem, men han kommer der sjelden; han fik en Kjæreste paa Høgholm, som han trækker af med hist og her.¹⁵⁹⁾

I Stiil og Catechi kan jeg nok staae mig; men Bøgerne kan jeg ikke saa godt som de andre undtagen Foredraget og Bibelhist. Det er det værste her at komme fra Krarups Lect., for der kunne vi ikke læse indenad, hvilket vi altid kunne ved Præsten. Krarup vilde sætte mig fast i Arithmetikken forleden Dag; men jeg gik dog ikke heelt istaae.

Jens Jensen i Søby ¹⁶⁰⁾ og Jacobsen, Schriver og jeg samles hver Søndag Eftermiddag og skrive i Forening Prædiken af, som vi have hørt i Kirken; det er en meget god og nyttig Beskjæftigelse. Vi kunne have megen Nytte af de skjønne Udtryk i vore Stile.

Fladstrup, den 1. Mai 1835.

Ved Foraarsexamen fik jeg gd+ til Hovedkarakter, og jeg tænker nok at faae Meg. duelig til Efteraaret.¹⁶¹⁾ Jeg vil slet ikke læse Digtere eller Romaner eller tænke paa Pigerne, men blot læse i mine Bøger. Ja, hvem der kunde det; men Gud hjælpe mig! Jeg vil stadig tænke paa min gamle Moder og den Glæde, hun vil have, naar jeg kommer hjem med en god Examenskarakter. Jeg følger nu Timerne stadig, og her ere ingen, som forstyrrer mig. En dygtig Fyr i 1ste Classe, H. C. Pedersen, logerer her hos Jens Smed, og vi komme stadig sammen, og vi have megen Gavn og Glæde af hinanden.¹⁶²⁾

Fladstrup, den 1. Juli 1835.

Det maa dog være en lykkelig Tilstand at være i, den at være Digter. Jeg vilde saa gjerne skrive en god Stiil; men jeg kan aldrig faae den saadan, som jeg vil have den. Naar jeg har læst en udmærket Seminarist Stiil, saa har jeg tænkt, hvor den Seminarist maa være lykkelig, der kan skrive saaledes; men naar jeg saa har læst Jakobis Lovtale over Biskop Absalon,¹⁰³⁾ Eleonore Ulfeld til sin Mand¹⁰⁴⁾ eller Baggesens komiske Fortællinger, saa har jeg tænkt: hvad ere dog de bedste Seminariststile, selv Søren Hansen og Preis' og Grengersens,¹⁰⁵⁾ mod saadanne Ting, og hvor maa disse Digtere da føle sig lykkelige.

Den Mangel, at jeg ikke klart har kunnet fremsætte i Ord, hvad jeg har følt eller seet, saaledes at Andre kunde føle omtrent det samme derved, har tidt smertet mig, men aldrig saameget som sidste Pintsedag. Ak, hvad om jeg kunde paa Papiret gjengive, hvad jeg denne Dag følte. Det er ubetinget den gladeste og behageligste Dag, jeg har oplevet.

Om Morgen, da jeg vaagnede, kom Jens Jensen i Søby med Penge, 7 Rd. 1 Mark 8 Sk., og sort Tøi, 13 Al., til Dimissionsklæder fra min Moder; det var blevet sendt til Søby med Møller paa Weiberggaard.¹⁰⁶⁾ Jeg blev meget glad derover, og for ret at glæde os paa denne deilige Pintsedag sluttede vi, efter at vi havde taget Pedersen med, at gaae til Allelev for derfra at foretage en Seiltuur op og ned i Sundet med Baches Baad. Dette

blev strax iværksat og vi fik Jens Stougaard — Baches Søn¹⁶⁷⁾ — med os og seilede fra Allelev Land Kl. 8.

Da vi havde seilet en halv Times Tid omkring i Sundet, ringer det til Gudstjeneste i Ginnerup Kirke. Jensen, Petersen og jeg bleve enige om at gaae i Kirke, hvorfor Jens Stougaard satte os i Land og seilede derpaa tilbage. Prædikenen havde ikke saa lidt Eiendommeligt ved sig baade med Hensyn til Præstens Betoning af Ordene og til Meningen.¹⁶⁸⁾ Men det var langt fra det Mærkeligste. Da vi kom af Kirken, bød Degnen os ind paa en Bid Brød og en Dram; Beværtningen var tarvelig; thi han er kun en fattig Mand; men hans Datter gjorde Opvartning. Men nu har jeg aldrig seet Mage til Pige; en saa rank Holdning, en saa svævende Gang, saa bløde og afrundede Former heelt igjennem. Nei, det glemmer jeg aldrig. Det er begribeligt, at saalænge jeg var i Huset, saae jeg ikke efter andet end efter hende, og det skete flere Gange, at der blev talt til mig, og jeg glemte at svare.¹⁶⁹⁾

Opholdet varede imidlertid ikke længere end til Kl. 1; thi Kl. 2 skulde der være Dands i Skoven ved Benzon, og der skulde hele Egnens Ungdom til denne Lystighed. Vi besluttede at følge med, og just som vi skulde afsted, kom Jens Stougaard seilende med nogle over Søen, som ogsaa vilde derop. Vi seilede da med Baaden næsten op til Skoven.

Det gik her til omtrent som i Palstrup Skov. Grethe Smidt var ogsaa med; men hun blev borte

for mig i Vrimplen; men det forekom mig, som jeg saae hendes Ansigt i ethvert Pigeansigt paa Dandsepladsen, og jeg saae ene smukke Piger der, hvorimod jeg i Lyngbye ikke seer en eneste, der er rigtig smuk.

Jeg havde kun nydt lidt denne Dag; men jeg fornam alligevel intet hverken til Sult eller Tørst. Om Aftenen i det deilige Maaneskin, da vi seilede ned ad den blanke, speilklare Søe — Colind Sund — vippede Baadføreren med Baaden, og Jens Jensen frygtede, at vi skulle vælte. Jeg trøstede mig med, at jeg i saa Fald kunde svømme; men selv om jeg skulde have druknet, kunde det ikke have skeet i en mere behagelig Sindsstemning, end jeg da var. Jeg kom ikke hjem før Kl. 1 om Natten; men jeg kunde alligevel ikke sove førend i Dagningen; saa sov jeg vel en Times Tid.

Fladstrup, den 14. Juli 1835.

Mad. Jepsen har haft Bud efter mig og vilde have haft mig til Huuslærer til November; men jeg undskyldte mig med, at jeg havde saadanne Bekjendtskaber i Østeregnen, som jeg ikke vilde eller kunde forlade, hvor gjerne jeg end vilde i Vesteregnen. Nu har jeg faaet en Condition i Fregerslev ved Skanderborg, hvor jeg skal under vise nogle Bønderbørn privat for 40 Rd. om Aaret. Gud give dertil Lykke og Velsignelse. Det skal være i en af de skjønneste Egne i Nørrejylland.

Fladstrup, den 1. Aug. 1835.

Nu er vor Repetitionsferie begyndt, og jeg vil læse i Forening med Schriver; vi ville vexelviis besøge hinanden hveranden Dag.

Forleden Søndag gik jeg et Ærinde til Grenaae, nemlig for at faae mine Klæder syede. Jeg kunde ikke bevæge mig selv til at gaae den lige Vej hjem, men syntes, jeg absolut maatte om ad Ginnerup for om mueligt at faa Grethe at see een Gang endnu. Det var Aften, inden jeg gik fra Grenaae, og det var da ikke Tid at komme og banke Folkene op om Natten; alligevel gik jeg norden om Søen, lagde mig ved en Høstak paa Engen henved Midnatstid og gik derfra i Dagningen og kom til Ginnerup om Morgenens Kl. 8.

Grethe sad og syede, og jeg satte mig hos hende i Skolestuen; men jeg kunde ikke finde paa at føre Noget i Snak, der var værd at tale om, skjøndt baade hun og hendes Forældre vare ret venlige. Det faldt heldigviis ind med Regnveir, og jeg kunde derfor ikke gaae for det Første. Jeg fortalte den Gamle, hvor jeg skulde have Condition, og beklagede, at jeg ingen kunde faae her paa Egnen, da jeg saa gjerne vilde have været i Nærheden. Vi gjorde da den Bestemmelse, at vi næste Olufs Marked i Aarhus skulde mødes hos Markus Bechs;¹⁷⁰) men der er jo saa gruelig længe til. Da jeg endelig skulde afsted henved Middagstid, maatte jeg jo sige Farvel til de Gamle først og derpaa til Grethe i Skolen. Jeg tog Mod til mig

og gik hen at kysse Farvel til hende, da jeg lod, at det var Noget, som almindelig hørte til.

Jeg kom ogsaa vel over Søen og herhjem; men jeg kunde ikke bestille Noget om Eftermiddagen eller sove om Natten, skjøndt jeg laae med lukkede Øine hele Tiden; thi jeg syntes da, at jeg tydeligst kunde see den elskelige Piges Ansigt. — Idag kan jeg heller ikke samle mine Tanker ved Bøgerne; men det gaaer nok i Morgen, naar jeg kommer op til Schriver.

Fladstrup, den 1. Octob. 1835.

Jo, jeg var temmelig flittig i Ferien og fik meg. duelig. Alle de Kunster, vi brugte for at narre Lærerne og Censorerne, vil jeg siden beskrive i en lille Bog. Jeg fik ogsaa Karakter for Sang. Baade jeg og nogle flere daarlige Sangere havde taget privat Underviisning i Psalmesang hele Sommeren hos Boje paa de Vilkaar, at dersom vi fik Karakter, skulde vi give ham 5 Rd. for hans Undervisning, ellers skulde vi kun give ham 15 Mark hver, og derfor hjalp han os det bedste, han kunde; men jeg kunde ikke betale ham de 5 Rd., og han vilde ogsaa godt betroe mig i 14 Dage.¹⁷¹⁾

Skrædderlønnen for mine Klæder har Frølund lovet at betale, og det gik Skrædderen ogsaa ind paa. Jeg maatte give 5 Flasker Viin, da jeg havde veddet om, at jeg ei fik meget duelig. Baade min faste Gjeld i Borbjerg og min Klatgjeld beløber sig til omtrent 80 Rd.; — men alligevel Farvel og Tak

Lyngby. Jeg havde neppe troet, at jeg nogensinde skulde reise saa glad derfra.

Folkene i Allelev og her i Byen har jeg nu sagt Farvel til, og de vare alle glade over, at det havde gaaet mig saa godt. Da jeg ikke synes, at Noget absolut tvinger mig til Ginnerup, saa er det vel bedst, jeg bliver derfra.

Fregerslev, d. 1. Nov. 1835.

Da jeg herefter har bestemt at ville skrive Concepter til mine vigtigste Breve, saa ville disse indeholde, hvad her ellers vilde blive optegnet. Jeg lever nu i den yndigste Egn, blandt de herligste Bønder, de yndigste Piger; ja, det er noget anderledes end i Lyngby. Jeg vil sige som Degnen i Dagbogen: »Gud skee Lov for saadant et Bytte.«¹⁷²⁾

NOTER OG OPLYSNINGER

Til Indledningen:

1) Jvfr. Jeppe Aakjær: Steen Steensen Blichers Livs-*Tra-*
gedie III, S. 203, Anm.; se ogsaa Blichers Saml. Skr. 33. Bd.
S. 14. — 2) Dødsannonce i »Aarhus Stiftstidende« 5. Maj
1848. — 3) Jvfr. Knud Skytte: »Gamle Weiersø«. Østjyds
k Hjemstavn I, 1936, S. 165 ff. — 4) Jvfr. Olaf Carlsen: Til Sko-
lemanden Kristen Rovsings Biografi. Personalhist. Tidsskr.
11. R. III, 1942, S. 180 ff. — 5) S. Veiersø: Fra Slavekrigen
i 1848. 1885. Jvfr. Olaf Carlsen: Til Weiersøes Skrift om
Slavekrigen. Østjyds k Hjemstavn VII, 1942, S. 131 ff. — 6)
Evald Tang Kristensen: Minder og Oplevelser III, 1925, S.
354. — 7) Af disse er Brevene fra Lars Bjørnbak benyttet af
Dr. Hans Jensen i dennes Ungdomsarbejde: Lars Bjørnbak.
1919.

Til Dagbøgerne:

1) Der var i Borbjerg to Gaarde, der hed Søndergaard.
Hardsyssels Aarbog, 1931, S. 145. C. Møller: Borbjerg Sogns
Historie. Ringkjøbing 1929, S. 162 ff. omtaler kun een Søn-
dergaard, i Trabjerg. — 2) O. Nielsen: Hist.-topogr. Efter-
retninger om Hjerm og Ginding Herreder, S. 199 meddeler
fejlagtigt, at Ryde som Anneks til Borbjerg skiltes fra i 1819.
C. Møller, anf. Skr. S. 37 gentager Fejlen. Adskillelsen fandt
Sted 1831. — 3) Holger Jensen Schou var født 1785 i Aale
ved Horsens. Han var Søn af Jens Madsen i Aale Skovhus
— herfra Navnet Schou — og Sidsel Marie Frederiksdatter,
der selv stammede fra Skovhuset og var Søster til Mads
Frederiksen Schou, Degn i Gjellerup og Ejer af »Holt-

bjerg« (om ham se Hardsyssels Aarbog, 1932, S. 46 ff.). En Søster til Holger Schou blev siden gift og fik sit Hjem i Aale Skovhus. Da Weiersøe boede i Hjortsvang, sendte Schou i sine Breve til ham stadig Hilsener til Familien i Skovhuset. — Holger Schou, der var ueksamineret, var i sine unge Dage Tjener paa Rydhave og blev derefter Lærer i Linnerup fra 1811 til 1812; derfra kom han til Borbjerg, hvor han virkede i 45 Aar. Kort efter sin Afsked døde han. Da han den 8. April 1858 begravedes i Borbjerg, var det ualmindeligt store Følge et Vidnesbyrd om, hvor agtet og afholdt denne Mand havde været; sikkert ikke med Urette er det sagt, at »der er vist faa Mennesker, der har været til større Glæde i et Sogn end Lærer Schou«. (Hardsyssels Aarb. 1917, S. 151). Han var Beboernes Hjælper i stort og smaat; alle tyede de til ham. De mange Ting, han maatte tage sig af uden for Skolen, svækkede dog ikke hans Interesse for denne; saaledes tog han Initiativet til Afholdelse af Skolelærerforsamlinger i Hjerm og Ginding Herreder — »i den Hensigt«, som han skrev, »for at tale med hverandre om de Ting, vi ere satte for at virke til et fælles Øjemed«. (Hardsyssels Aarbog, 1917, S. 133; jfr. Folkeskolen, 1937, S. 790—93 og 803—05). Han sørgede for, at flere af hans dygtige Elever kom paa Seminariet, — dengang den naturlige Vej for en begavet Bondedreng, der vilde læse. L. Ch. Th. Frølund: Stamtavle over Slægten Schou. 1874. E. Tang Kristensen: Gjellerup Sogns Degnehistorie, S. 5 f.; Ejnar Poulsen: Hardsyssels Degnehistorie, S. 70 f.; C. Møller: Borbjerg Sogns Historie, S. 124 ff. — 4) Boelsmand og Skoleholder ved Omgangsskolen. Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 73. — 5) Niels Gjølbye (1782—1843), fra 1821 til 1832 Præst i Borbjerg-Ryde. — 6) Herregaarden Rydhave i Ryde Sogn. — 7) Østergaard var Anneksgaard under Rydhave. — 8) Agerstykke. — 9) Stiftamtmand, Kammerherre Niels Sehested ejede Rydhave fra 1783 til sin Død 1821; ved Auktionen i hans Bo solgtes Rydhave til »Direktionen for Viborg Stifts offentlige Midler«; hans Enke, Birgitte Sophie Elisabeth Sehested, f. Sehested, erhvervede 1826 Hovedgaard den Strandet, der samme Aar ogsaa var blevet solgt ved

Auktion i hendes Mands Bo. Nordmanden H. J. P. Bracht blev først 1828 Ejer af Rydhave. Danske Herregaarde ved 1920, III, S. 606; Oluf Nielsen, anf. Skr. S. 414. C. Møller, anf. Skr. S. 124 mener, at Lærer Schou var blevet protegeeret af Niels Sehested, der var Søn af Holger Sehested til »Bjerre«, efter hvem Schou antagelig er opkaldt. — Schous eneste Datter opkaldtes efter Kammerherreinden og hed Birgitte Sophie Elisabeth. — ¹⁰⁾ Efter Weiersøes Meddelelser andetsteds var det »Justs Naturhistorie« og »Almuens Lærer«. — A. F. Just: Naturhistorie om Dyrene. Et Udtog til Nytte for Begyndere og Menigmand, med 107 Afbildninger paa Dyrene. Viborg 1802. — Almuens Lærer, en nyttig Læsning for Menigmand i Dannemark og Norge. Oversat af L. Hasse. I—II. 1785—89. Denne Bog, der var oversat fra Tysk og bearbejdet af Præsten Laurits Hasse, blev af »Selskabet for Borgerdyd« uddelt i flere Tusinde Eksemplarer blandt Bønder for at fremme Bondestandens Oplysning. Holger Lund: Selskabet for Borgerdyd, S. 151 og 156. — ¹¹⁾ Seminarister, der havde Virksomhed som Skolelærere, var fritaget for Soldatertjeneste. Joakim Larsen: Skolelovene af 1814, S. 372. — ¹²⁾ Rids af en Afdøds Levnedsløb, gerne tilsat nogle opbyggelige Betragtninger. Se Henrik Ussing: Nogle gamle »Testimonier«. Vejle Amts Aarbøger. 1907, S. 202 ff. — ¹³⁾ Meldgaard er en af Sognets gamle Slægtsgaarde. C. Møller, anf. Skr. S. 159 ff. — ¹⁴⁾ Der menes Cifferbog, hvori man indførte de udregnede Stykker med deres Facit. — ¹⁵⁾ Skave Kro i Borbjerg Sogn. — ¹⁶⁾ Niels Christian Jensen Bisgaard (1810—1891) var født i »Bisgaard« i Borbjerg; han var først Karl hos Lærer Schou, inden han kom paa Seminariet i Lyngby, hvorfra han dimitteredes 1832 — ikke 1833, som angivet af Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 114. Efter i nogle Aar at have været Hjælpe lærer i Mejrup, blev han 1839 ansat i Tjørring, Hammerum Herred; i 1854 vendte han tilbage til Mejrup, hvor han i sin Tid havde maattet vige for en ældre Ansøger. Her virkede han til sin Afsked i 1883. Hardsyssels Aarvog, 1917, S. 154 ff. Jens Christophersen Damgaard overtog siden Fødegaarden Sønder Damgaard og havde en Del Aar Sæde i Sognefor-

standerskabet. C. Møller, anf. Skr. S. 207 ff. — Christen Dam var Skolepatron fra 1826 til 1840, da han som Aftægtsmand maatte gaa af. C. Møller, anf. Skr. S. 111 og 215. — 17) Blichers Digtning, »Natten paa Jellinghøj«. Steen Steensen Blichers Samlede Skrifter, 5. Bd. S. 11 f. — 18) K. L. Rahbek udgav sammen med J. Kierulf 4. og 5. Opl. af L. Stoud-Platou: Kortfattet Jordbeskrivelse for Borger- og Almue-Skoler. 1809 og 1810; 6. Opl. 1811 og de senere besørgede Rahbek alene. — 19) Ogsaa kaldet Tingedal og Tinkerdal. — 20) I Stoud-Platous Jordbeskrivelse, 6. Opl. S. 11 hedder det: »Jorden gaaer desuden i en uforanderlig oval Kreds omkring Solen i 365 Dage og lidt over«. — 21) »Kom Gud Skaber, o! Hellig Aand«, — Aftensang til Indgang — findes baade i Kingos, Pontoppidans og Guldbergs Salmebøger, men ikke i »Evangelisk-kristelig Psalmebog«. — I sine »Afskrifter af prosaiske Stykker«, S. 664 f. fortæller Weiersøe, at det var sjældent, at noget Menneske i Borbjerg eller Ryde paa den Tid havde set andre Salmebøger end Kingos, der brugtes overalt i Kirkerne. Jvfr. Salmebogsstriden i Barrit, skildret af H. Pedersen: Erindringer fra en lang Levetid. (1905), S. 68 ff. — 22) Se Note 9. — 23) Hun stammer dog sikkert fra Ulsøe i Ryde — ligesom Christen Ulsøe, der var Degn i Ryde fra 1817 til 1858. Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 39. — 24) Søn af Erik Madsen i Lille Hedegaard. C. Møller, anf. Skr. S. 203 ff. — 25) Søren Nielsen i Store Hedegaard var en af Sognets mest ansete Mænd. C. Møller, anf. Skr. S. 201. — 26) En Tredjedel Dagsarbejde, især om Markarbejde. Ordbog over det danske Sprog, II Sp. 31. — 27) Donniss betyder en løjerlig Fyr. Feilbergs Ordbog over jydsk Almuesmaal. — Kobberdonniss er skulde vel saa være Betegnelse for sære, antagelig store Kobberpenge. — 28) Amtstuen laa i Østergade tæt ved Torvet. L. Ch. Th. Frølund: Holstebro. S. 175. — 29) Formodentlig den tidligere nævnte Else Ulsøe. — 30) Handbjerg, der nu er Anneks til Ryde, gaar ud til Venø Bugt. — 31) Sevelbovisen, der er paa 56 Vers, er udgivet af Jeppe Aakjær: Gammel Brug og gammel Brøde, S. 154 ff.; »Bag grønklædte Bakke, der ligger et Hus« er af Oehlenschläger; Digterværker XXIV, S. 4. —

Forfatteren August F. Schmidt har venligst henledt min Opmærksomhed paa, at Indledningen til dette Digt har paavirket Forfatteren til Markedsvisen: Hjalmar og Halda; jvfr. Jeppe Aakjær: Langs Karupaaens Bred, S. 196 f. — 32) Findes ikke i nogen af Salmebøgerne; maaske skal det være: »Jeg beder dig Fader i Himmerig, i Troen mig bevare«. — 33) H. C. Nielsen, Lærer ved Borger-skolen i Kerteminde, udgav 1816 »Regnebog, eller Materialier til Tavle-regning for Ungdommen i Borger- og Almueskoler, tilligemed 2400 Opgaver og Exempler af alle i daglig Handel og Huusholdning forekommende Regningstilfælde; alt i de nu gjældende Rigsbankpenge, saavel Navne-Værdie som Sølv-Værdie og rede Sølv«. — 34) Nielsens Regnebog S. 22, Nr. 204: »Zacharias skulde et Ærinde til Odense. Veien var 15240 Skridt. Da han havde tilbagelagt den halve Vei, savner han Brevet. Ængstelig løber han 1187 Skridt tilbage og finder det, fortsætter Touren til 1250 Skridt nær Odense; der tager Bogenseposten ham op at kjøre. Da han havde endt sit Ærinde, indkjøbt sig Tobak, og indtaget en Reisetaar hos Kroemanden uden Nørreport, træffer han en Bonde, der kjører ham Tredieparten af Hjemveien. Her savner han sit Tobak, gaaer tilbage og finder det i Kroen. Hvor-mange Skridt har han gjort paa den Tour, naar en Com-mando franske Chausseurer tvang ham endnu til at veivise dem 5750 Skridt tilbage, da han næsten var naaet hjem? Sv. 48184 Skridt. — 35) Efter hvert Afsnit følger der i Regnebogen »Lyst-Exempler til Øvelse«. — 36) Præstens Søn. — 37) Salme til anden Juledag; findes baade i Kingos, Pontoppidans og Guldbergs Salmebøger. — 38) C. Møller, anf. Skr. S. 2 ff. skildrer Udsigten fra Kirkebakken; men det vedføjede Billede er saare misvisende. — 39) Maaske Broder til Iver Pedersen Viftrup, f. i Tinkerdal 1793, kendt som Prædikant for Brødre-menighedsbevægelsen; i sin Omvendelseshistorie glemte han aldrig at fortælle, hvordan Ugu-delighed i højeste Maade havde hersket i Borbjerg Præstegaard, da han tjente der. Hardsyssels Aarbog, 1910, S. 137 f.; O. P. Jensen: Til Minde om Ivar Pedersen (Viftrup) i Hanbjerg. Kirkebladet, 26. Aarg. 1902, S. 269 ff. — 40) Der

er tydeligt nok Tale om den indbyrdes Undervisning, der indførtes af Schou baade i Hovedskolen og i Hjælpeskolerne. C. Møller, anf. Skr. S. 114. Om Metoden i øvrigt se Joakim Larsen: Bidrag til den danske Folkeskoles Historie 1818—1898, S. 14 ff. og H. Pedersen: Erindringer, S. 3 ff; sidst skildret af Einar Sigmund i »Vor Ungdom« 1942—43, S. 201 ff. — 41) Koldkurgaarde i Resen Sogn. — 42) Rotterdam i Levring Sogn havde tidligere hørt under Hovedgaarden Palstrup. — 43) Andreas Juul (1775—1853) ægtede 1806 Wilhelmine Margrethe Baadsgaard (1790—1857), Datter af Inspektør ved Tugthuset i Viborg, Gravers Baadsgaard; en Søster til hende, Christiane Marie Baadsgaard (1785—1846) blev i 1806 gift med Niels Gjølbbye.

Andreas Juul fik i 1821 Bestalling som Prokurator og søgte i den Anledning om at maatte faa den gratis, »idet hans Formueomstændigheder var ringe, og han, som boende paa Rotterdam, næsten ganske var afskaaret fra at faa private Sager«. H. Hjorth-Nielsen: Danske Procuratorer med kongelig Bevilling 1660—1869, S. 176.

Naar det hos Hjorth-Nielsen hedder, at Juul fra 1812 til 1829 og muligvis senere boede paa Rotterdam og i 1843 i Viborg, ses det af Weiersøes Meddelelser i det følgende, at Juul 1830 solgte Rotterdam og købte Gaard i Sjørslev, og at han allerede i 1833 var flyttet til Viborg. — 44) Antagelig fra Hessel i Borbjerg Sogn. — 45) I Mejrup. — 46) Skravevogn, Vogn med paalagt Skrave. — 47) Kløver. — 48) Nu Frederikshøj. — 49) Frederiks Sogn. — 50) Efterkommerne af de tyske Kolonister, der under Frederik V indkaldtes fra Rhinlandet for at dyrke Alheden op. A. C. Overgaard: Fra Lysgaard Herred, S. 28 ff. — 51) Nu Frederikshede. — 52) Han tænker paa Buskene i Keldsmark derhjemme i Borbjerg. — 53) Martin Hartmann Lund (1773—1835) var fra 1811 til 1832 Sognepræst i Levring; han døde som Sognepræst i Sevel, Nabosognet til Ryde. Han betegnes som Kyninger; »naar hans Navn nævnes, ses straks Smilet paa Bondens Ansigt«. Wibergs Præstehistorie, III, S. 39. — 54) Herregaarden Avnsbjerg. — 55) Akkorden gik efter Sagnet ud paa, at Bjærgmanden skulde have den første Pigebrud, som

kom over Kirkebroen; han havde faaet den første, men ingen vilde nu risikere at blive den sidste. Oluf Nielsen, anf. Skr. S. 195 f. og C. Møller, anf. Skr. S. 32 ff.; jvfr. H. F. Feilberg: Bjærgtagen. 1910. — ⁵⁶) Hovedgaarden Allinggaard ved Grønbæk, men i Svostrup Sogn. — ⁵⁷) Folkene talte jo Tysk. — ⁵⁸) Klavsholm havde ligesom Rotterdam hørt under Palstrup; M. W. Mohr havde haft Gaarden siden 1826. Mohrs Plov er afbildet i Blichers »Viborg Amt«. Saml. Skr. 22. Bd. S. 26. — ⁵⁹) L. Hasse: Almuens Lærer, I, S. 8: Om Børnetugt. En Fortælling om Klemen og hans Børn. — Klemen kom i Lære hos en Smed, der »lød sine Børn i alting have deres Villie«. Han svor derfor ved sig selv, at dersom hans engang fik Børn, skulde han tugte dem anderledes. — ⁶⁰) Benævnelsen Kransforklæde synes ikke kendt. — Fransk eller høj Kappe maatte som Mode vige for det gammeldags Hovedtøj med lange udstaaende Vinger. Feilberg. — ⁶¹) Iflg. Richter: 100 Aars Dødsfald, døde Danselærer Hans Henrik Mohr 29. 11. 1831. — ⁶²) Blichers »Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog« offentliggjordes 1824 i 23. Bd. af Elmquists »Læsefrugter«. — ⁶³) Tange i Højbjerg Sogn. — ⁶⁴) Amaliegaard i Kastbjerg Sogn, Randers Amt. — ⁶⁵) Niels Wad havde ejet baade Øgelstrup og Stenumgaard; efter hans Død 1797 fik Enken Mette Tang, der døde 1813, og Sønnen Lauritz Wad Øgelstrup, medens den anden Søn, Christen Wad, fik Stenumgaard. Ingen af Sønnerne kunde dog blive ved Gaardene. — Da Christen Wad var paa Østergaard, havde O. A. la Cour denne i Forpagtning, fra 1822 til 1824; da Østergaard blev revet ned, købte la Cour 1824 Øgelstrup, som han i 1827 afhændede til Svogeren Lars Jepsen. P. Storgaard Pedersen: Ulfborg Herred. Ringkjøbing 1900, S. 184 og 187. — ⁶⁶) Erhard Christian Assens (1783—1858) var fra 1824 til 1837, da han forflyttedes til Nørre Aaby, Sognepræst til Ulfborg og Raasted; han var netop ved denne Tid, den 1. Oktober 1830, blevet Provst. Han »mindes som en hæderlig og dygtig Mand«. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 174. — ⁶⁷) Nu Øster-Frederikshede. — ⁶⁸) Domkirkens Kryptkirke havde i henvend 100 Aar været lukket og anvendt til Begravelser; i 1828 blev

Ligene fjernet, og Krypten restaureredes. Trap: Danmark. II (1859), S. 291; P. Severinsen: Viborg Domkirke med Stad og Stift i 800 Aar, S. 492. — 69) Lars Jepsens Hustru hed Maren Strandbygaard og var Datter af Købmand Christen Strandbygaard i Ringkjøbing, død 1812; siden 1792 var Christen Strandbygaard Ejer af Pallesbjerg i Staby Sogn. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 87 f.; om hans Interesse for Skolevæsenet, se Hardsyssels Aarbog, 1912, S. 94 ff. — 70) Skærumbro og Skærum Mølle, ogsaa kaldet Skærumgaard, Gaarde i Ulfborg Sogn. — 71) Bakkelse. — 72) Sul til Brødet. — 73) N. A. Strandbygaard havde 1822 købt Svendsholm i Staby Sogn af Svogeren O. A. la Cour; flere Generationer af Familien Strandbygaard har siden ejet Svendsholm. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 74. — 74) Niels Jensen Vejrup var fra 1822 Ejer af Stenumgaard i Raasted; han kaldtes Forpagteren, fordi han tidligere havde været Forpagter paa Nørre-Vosborg. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 184. — Nørre-Vosborg ejedes dengang af daværende Stifts- og Amtsprovst i Ribe, senere Biskop sammesteds, Dr. theol. Conrad Daniel Koefoed, der 1816 havde ægtet den tidligere Ejers Enke, Marie Catharina Tang, f. Meinert. Se Evald Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 15 ff. — 75) Nytte. — 76) Bartholin Jepsen overtog efter Forældrenes Død Øgelstrup; Moderen døde sidst, i 1857. — 77) Klitterne. — 78) Ejeren af Timgaard, Otto August la Cour (1796—1860), var — som tidligere nævnt — Jepsens Svoger, idet han var gift med Ane Cathrine Strandbygaard (1796—1879). Maleren Janus la Cour var deres Søn. L. F. la Cour: Slægten la Cour, S. 47 ff.; Hans Jensen: De danske Stænderforsamlings Historie 1830—1848, II, S. 703. — 79) Lars Jepsen var 1812 til 1813 Ladefoged paa Pallesbjerg; her ægtede han 23. April 1813 Maren Strandbygaard. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 187 f. — 80) Christen Hansen Nielsen, Søn af Niels Jensen Vejrup, overtog Stenumgaard efter Faderens Død 1849 og døde her 1885. P. Storgaard Pedersen, anf. Skr. S. 184. — 81) Anders Christensen (Skaderis) var født 1811 i Skaderis, Ulfborg Sogn, og paa den Tid Huslærer i Gammelmølle i Raasted. Han tog Eksamen fra Lyngby

Seminarium 1834, Aaret før Weiersøe. Han var en Aar-række Hjælpelærer i Nysogn paa Holmsland og blev 1841 Lærer i Nørre-Bjært ved Kolding, hvor han døde allerede 1846, kun 34 Aar gammel. Hans Søn er Evald Tang Kristensen; se dennes »Minder og Oplevelser«, I, S. 36 ff.; her omtales ogsaa Faderens Bekendtskab med Weiersøe, der har givet Tang Kristensen Meddelelserne om hans Faders Ungdomstid. — Hvis den lille Skolemester paa Svendsholm ogsaa er kommet paa Seminariet og som de andre har søgt til Lyngby, kan der — da han sikkert hørte hjemme i Ringkøbing Amt — kun være Tale om Jens Jensen Colding, f. 1813 og dim. 1856. Jens Bering: Beskrivelse over Landsby-skolens offentlige Lærereboder, III, 1859, S. 273. Snarere er det dog Christen Pedersen Vad, f. 1814 i Raasted, dim. fra Snedsted 1833. Kvolsgaard: Seminariet i Snedsted og Ranum. 1898, S. 58. — ⁸²⁾ Rektor i Nyborg, Dr. phil. H. O. Bjørn skrev en meget benyttet »Lærebog i Arithmetiken med hoføiede Exempler«. 1—3. Cursus. 1806—1810. — ⁸³⁾ Se Note 16. — ⁸⁴⁾ Maa være Børfulde. Ordet findes ikke hos Feilberg. — ⁸⁵⁾ Frederik Vilh. Joh. Bergstrøm, f. i Fredericia 1812, var kommet lige fra Seminariet i Lyngby, dim. 1831. Som Lærer ved Rye Skole i Gørlev Sogn, Løve Herred, blev Bergstrøm afsat ved Højesteretsdom af 15. Maj 1860, da han var tiltalt for Drikfældighed og forargeligt Forhold under Gudstjenesten i Gørlev Kirke ved Pinsefesten 1858. Tilføjeelse paa indskudt hvidt Blad i Statens pædagogiske Studiesamlings Eksemplar af Jens Bering, anf. Skr. I, S. 51. — ⁸⁶⁾ Bergstrøm havde til sin Eksamen dog kun faaet Hovedkarakteren »bekvem«. Der gaves tre Hovedkarakterer; meget duelig, duelig og bekvem; den første kunde forhøjes til »udmærket duelig«. Joakim Larsen: Skolelovene af 1814, S. 597. — ⁸⁷⁾ Simer flettedes af Hestehaar, Hamp eller Uld. »Simetrækning« — for at fremkalde en afledende Betændelse — var en hyppigt anvendt Kurmetode ved Husdyrene, især ved Hestene. — ⁸⁸⁾ Nymølle, Gaard i Raasted. — ⁸⁹⁾ Ryde var som nævnt i 1831 blevet udskilt fra Borbjerg-Ryde Pastorat. Det fortælles, at Niels Gjølbbye kaldte sin yngste Søn »Dusin«. Wibergs Præstehistorie, III, S. 565.

Gjølbye flyttede til Vig-Asminderup i Ods Herred. — ⁹⁰) Se Note 5. — ⁹¹) Biskop Mynster skrev nogle Aar senere — i 1839 — ved en Visitats i Vig Kirke, at Gjølbyes Prædiken »var vel triviell, og foredragen med en smagløst tremulerende Stemme, men gjorde dog mere Indtryk end mangen Prædiken, der viser mere Dannelse. Hans Katechisation ubetydelig. . . Ungdommen svarede godt«. J. P. Mynsters Visitatsdagbøger 1835—1853. Ved Bjørn Kornerup. II, S. 89. — ⁹²) Kommer ud af det med, klarer. — ⁹³) F. Nielsen: Lyngby Seminarium. 1851. S. 33 meddeler, at ved Undervisningen om det evangelisk-kristelige Lærebegreb fulgtes et af Forstanderen forfattet Foredrag over Balles Lærebog. Denne Metode har nok været almindelig ved Seminarernes Undervisning i Religion. Se H. Pedersen: Erindringer, S. 72. — Plesners Foredrag, som Weiersøe havde laant, omfattede næsten hele Balles Lærebog. E. Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 58. — ⁹⁴) Degnen i Raasted, Andreas Christian Dalgaard, f. 1800; i Raasted fra 1828 til 1856. En ældre Broder til ham, Peder Christian Dalgaard, f. 1787, var fra 1818 til 1865 Degn i Ulfborg. Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 274 og 265; jfr. E. Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 233. — ⁹⁵) Som Lærebog i Grammatik anvendtes ved Seminariet W. B. Bentzien: Dansk Grammatik til Brug for Skolen. 1825. F. Nielsen, anf. Skr. S. 56. — ⁹⁶) P. O. Boisen: Bibelske Fortællinger. 1810. Boisen var som bekendt Biskop over Lolland-Falster og tillige Forstander for Seminariet i Vesterborg; se Thyra Jensen: Bispinde Nanna Boisen, født Anna Nannestad. 1935. — ⁹⁷) Jørgen Andersen Dahl (1809—1887) fra Bøgild i Borbjerg Sogn blev dim. 1833 som Privatist fra Lyngby. Han var fra 1838 til 1884 Lærer i Gimsing. Redaktør Kr. Dahl er hans Søn. Hardsyssels Aarbo, 1917, S. 153 f. nævner Tinggaard i Stedet for Gimsing. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 254 og Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 96. — ⁹⁸) Manden i Mosegaard, den gamle Annekspræstegaard. — ⁹⁹) I »Den gamle Skindbog« fortæller Weiersøe i en »Efterskrift« om den Yndest, Kartemagerens og Ole Kjærs Viser nød hos hans Fader. Samme Sted hedder det, at Skræderen Jens Poulsen, der

kom paa Øgelstrup, fandt Weiersøes Digte »fortrinlige«, saa de har aabenbart været svært glade for hinandens poetiske Produkter. — ¹⁰⁰) Da der ikke findes nogen Gaard af dette Navn, er det ikke let at afgøre, hvad der menes; men antagelig tænkes der paa hendes Faders Gaard Pallesbjerg og den Tid, da hun blev Kæreste med Ladefogden. Hos L. Ch. Th. Frølund: Maabjerg Sogn før og nu. Holstebro 1875. S. 5 f. har jeg fundet en Oplysning, der fortæller, at paa Gaarden Ildsvad fødtes Fru Strandbygaard til Borgensgaard, vel Fru Jepsens Moder. — ¹⁰¹) Den 12. Marts er Gregors Dag; Gravers er afledet af Gregorius. — ¹⁰²) Gæld. — ¹⁰³) Aabjerg i Vedersø Sogn, ejedes dengang af Enkefru Marie Lassen, f. Borgen. — ¹⁰⁴) Kirkerne i Gamter Weiersø. Han var Søn af Thomas Christensen Frølund (1813—1863) fik først Eksamen fra Lyngby 1836, Aaret efter Weiersø. Han var Søn af Thomas Christen Frølund (Ruskjær), der ejede »Nørholm« ved Herning. Denne var Broder til Borbjergdeggen Holger Schous Hustru, Mette Johanne Christensdatter Frølund (1783—1860); det var altsaa paa Familieskabets Vegne, den unge Thomas Frølund tjente hos Holger Schou. Den i Note 3 nævnte Mads Schou, Holger Schous Morbroder, var gift med Ane Christensdatter af Frølund, f. 1768, en ældre Søster til Holger Schous Hustru. De Aarstal, Evald Tang Kristensen: Gjellerup Sogns Degnehistorie, S. 6 f. anfører for Holger Schou, gælder dennes Hustru. — Thomas Frølund vendte som Lærer tilbage til sin Hjemegn, idet han 1839 blev ansat i Hodsager og fra 1855 i Maabjerg. Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 121. — En Broder til Thomas Frølund, L(aurids) Ch(ristian) Th(omsen) Frølund (1822—1877), dimitteredes fra Snedsted 1845 og ansattes 1847 som Lærer og 1858 tillige som Kordegn i Holstebro. Foruden Stamtavler over Slægterne Frølund og Schou har han udgivet hist.-topogr. Skrifter om Holstebro (1871), Herning (1874) og Maabjerg Sogn (1874). Ejnar Poulsen, anf. Skr. S. 687 nævner kun Skrifterne om Holstebro og Herning. Naar Poulsen lader ham blive dim. fra Ranum, skyldes det, at han her som andre Steder lader Ranum helt træde i Snedsteds Sted, ogsaa før dette

historisk skete. — ¹⁰⁶) Efter Frølund's Stamtavle over Slægten Schou er Talen sikkert om Kristen Schou, f. 1797 i Holstebro, gift 1821 med Ane Nikolette Katrine Lillelund; han kaldes i Stamtavlen Gaardejer i Hinge, Kontorist. Han var Søn af Mads Schou og altsaa Thomas Frølund's Fætter, da Mads Schou's Hustru jo var Søster til Thomas Frølund's Fader. — ¹⁰⁷) Maa være Fussingø, Familien v. Scheel-Plessens Stamhus. — ¹⁰⁸) Scheelernes Stamhus. — ¹⁰⁹) Alling Aa. — ¹¹⁰) Iflg. Ordbog over det danske Sprog, III, Sp. 343 »sid og vid Overklædning med bred Opslagskrave og stort Skulderslag — eller flere Skulderslag i voksende Størrelse fra oven nedad«. — ¹¹¹) Brødrene maa have været Hans Peter Andreas Thoresen, f. 1811 i Fredericia, og Carl Christian Thoresen, f. 1814 i Randers. Den ældste fik Eksamen 1835 med Hovedkarakteren »bekvem«, den yngste først Aaret efter — sammen med Thomas Frølund — med Hovedkarakteren »meget duelig«. Hans Thoresen blev Lærer i Hundslund, Hads Herred. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 116. C. Chr. Thoresen blev ansat ved Skolen i Lyngby og fik saaledes ogsaa til Opgave at vejlede Seminariets Elever i praktisk Skolegerning. E. Langhoff: Historisk Beretning om det kongelige Skolelærerseminarium. 1865. S. 95; jvfr. E. Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 194 og 198. — ¹¹²) Christian Plesner (1785—1840) var fra 1825 Sognepræst til Lyngby og Albøge og tillige Forstander for det i 1815 oprettede Lyngby Seminarium; 1835 blev han kaldet til Ledøje og Smørum og tillige udnævnt til Provst for Smørum og Sokkelund Herreder. — Hans Fader, Christian Plesner (1744—1825), havde iøvrigt i Aarene 1775—1780 været pers. Kapellan i Borbjerg-Ryde, hvor han fandt sin senere Hustru, Johanne Adolphine Hjelmcrone (1757—1855), der var født i Borbjerg som Datter af Sognepræst Christen Hjelmcrone og dennes 2. Hustru Dorothea Kathrine Borreby. Hjelmcrone var Præst i Borbjerg-Ryde fra 1748 til 1789. — Mynster skriver ved en Visitats i Ledøje 1837 om Provst Plesner, at han katekiserede godt, hvilket jo ogsaa kunde forventes af en tidligere Seminarielærer i Religion; om Prædikenen siger Mynster, at baade Indhold og Foredrag var

ret godt, »men uden synderligt Liv«. Mynsters Visitatsdagbøger. Ved Bjørn Kornerup. I, S. 260. — ¹¹³) Cand. phil. Niels Bygom Krarup (1802—1865), en Fætter til den københavnske Skolemand, Dr. phil. N. B. Krarup (om denne se Olaf Carlsen: Niels Bygom Krarup og hans Undervisningsplan. 1927), var fra 1824 til 1835 Andenlærer ved Lyngby Seminarium, som han — som det hedder hos Langhoff, anf. Skr. S. 91 — forlod »efter eget Ønske for at gaa over til anden Livsstilling«. Krarup helligede sig nu den landbrugsfaglige Undervisning, for hvilken han blev en af Banebryderne. Den senere Forstander, Lic. theol. Frederik Nielsen omtaler i sin Bog om Lyngby Seminarium, S. 24 N. B. Krarup som »den kendte Landøkonom, der nu forestaar det af ham selv oprettede Landvæsensinstitut paa Haraldslund«. — ¹¹⁴) Ved Plakat af 19. Oktober 1824 var det bestemt, at der i Seminariet ikke uden Kancelliets Tilladelse maatte antages over 30 Elever; ved Kancelliskrivelse af 21. Oktober 1826 var Elevantallet blevet forhøjet til 40. Langhoff, anf. Skr. S. 29 og 33; F. Nielsen, anf. Skr. S. 22. — ¹¹⁵) Seminarieuddannelsen var sat til 3 Aar, af hvilke det første skulde være et Prøveaar, hvorefter de kunde bortvises, der mentes ikke at kunne naa Maalet paa den befalede Tid. Joakim Larsen: Skolelovene af 1814, S. 591 f. — Ved Lyngby Seminarium var man dels paa Grund af utilstrækkelige Lærerkrafter og dels paa Grund af manglende Lokaler efterhaanden — og fra 1829 helt — gaaet over til at gøre Uddannelsen færdig paa 2 Aar. Kancelliet havde ganske vist gjort Seminariets Direktion opmærksom paa, at dette var i Strid med Bestemmelserne (jvfr. § 34; F. Nielsen, anf. Skr. S. 15); men man saa dog gennem Fingre med dette Forhold. — ¹¹⁶) Slukøret, flov. — ¹¹⁷) Se Note 81. — ¹¹⁸) Anders Pedersen Kjelschow — eller Kielschow og Christian Ludvig Jepsen var to Sønderjyder og dim. begge 1833. Sidstnævnte var Lærer i Jyderup fra 1846 til 1878; døde 1882. Jens Bering, anf. Skr. I, S. 56 med Tilføjelser paa indskudt hvidt Blad. Statens pæd. Studiesamlings Eksp. — ¹¹⁹) Blev optaget paa Seminariet, men findes ikke i Dimittendfortegnelserne hos F. Nielsen og Langhoff; han fik ikke Eksamen. Han bliver senere nærmere omtalt. — ¹²⁰) Salmen:

Hielp, Herre! mig, at jeg med Flid
 I Dag og al min Levetid
 Maa stræbe dig at tækkes.

¹²¹⁾ Navneord, Tillægsord og Udsagnsord. — ¹²²⁾ Seminarist Morten Rasmussen Boje (1796—1838) dimitteredes fra Lyngby 1817 med Hovedkarakteren »udmærket duelig«, men begyndte som Lærer ved Seminariet allerede 1816, efter at han forinden i halvandet Aar havde været paa Nachtigalls Institut i København. Han virkede ved Seminariet indtil sin tidlige Død. Langhoff, anf. Skr. S. 16 f. Se endvidere Note 171. — ¹²³⁾ Ove Thomas Nicolai Krarup (1799—1862), ligesom Broderen en kendt Landøkonom, var Præst i Navr og Sir fra 1825 til 1837, da han forflyttedes til Ulfborg og Raasted; fra 1852 Præst i Flødstrup og Ullerslev. — ¹²⁴⁾ N. B. Krarup var tillige Forpagter af Præstegaardens Jord. Dansk Biogr. Leksikon, XIII, 1938, S. 271. — ¹²⁵⁾ Christian Gøtzsche Carøe, f. 1813, dimitteredes samme Aar som Weiersøe. Han var Søn af Kystbefalingsmand Johan Frederik Carøe, der døde i Randers 1829. J. F. Carøe blev gift 2. Gang i 1812 med Frederikke Caroline Gøtzsche. Kristian Carøe: Etatsraad, Borgmester Nicolai Christian Carøe og hans Slægt, S. 16. — C. G. Carøe var saaledes Halvbroder til Adjunkt ved Den videnskabelige Realskole i Aarhus, senere ved Aarhus Katedralskole, Anton Carøe. Erslews Forfatter-Lexicon, Suppl. I, S. 298; jfr. Cl. Funch: Den videnskabelige Realskole i Aarhus. 1845, S. 12. — En Broder til C. G. Carøe, Leonhard Frederik Henrik Carøe, tog Eksamen fra Lyngby 1837. C. G. Carøe skal som Lærer i Langkastrup ved Randers have været mere interesseret i Duer end i Skolearbejdet. ØstjydskJhemstavn, V, 1940, S. 39 f. — ¹²⁶⁾ Læsten. — ¹²⁷⁾ Se Note 43. — ¹²⁸⁾ Blus, som antændtes paa Høje Pinsedagsaften. Feilberg. — ¹²⁹⁾ For Undervisningen betales der 10 Rd. aarligt. Paa Forespørgsel ansatte Plesner i 1829 Omkostningerne ved Opholdet paa Seminariet til 61 Rd., hvilket selvfølgelig maa være den aarlige Udgift. Langhoff, anf. Skr. S. 31 og 64. — F. Nielsen, anf. Skr. S. 22 anslog i 1851 den aarlige Betaling til 100 Rbd. — ¹³⁰⁾

Eiler Munthe: De vigtigste indenlandske Tildragelser og de mærkeligste danske og norske Personers Levnetsbeskrivelser, fra de ældste Tider indtil vore Dage. En Læse- og Lærebog i Fædrelandets Historie for Begyndere og Ustuderede. 1806; flere Oplag. Jvfr. Olaf Carlsen: Soranske Studier, II, S. 19 f. — Munthe, der sidst var Rektor i Nyborg til sin Død 1814, skrev ogsaa en meget benyttet Lærebog i Verdenshistorie. Olaf Carlsen, anf. Skr. II, S. 20 ff. og 111 f. — ¹³¹⁾ K. L. Rahbeks kendte Lærebog »Om den danske Stiil, et Forsøg«. 1802; flere Oplag. — ¹³²⁾ Broderen Ole vendte siden tilbage til Borbjerg, hvor han ernærede sig ved at sy Fodtøj og Seletøj; senere slog han sig paa Murerhaandværket og sled voldsomt i det med at brænde Sten. Breve fra Lærer Schou til Weiersøe. — ¹³³⁾ Se Note 39. — ¹³⁴⁾ Michael Nielsen Schmidth (1801—1840) afløste i 1832 Niels Gjølbye som Sognepræst i Borbjerg, hvorfra han 1857 kom til Ølsted i Hatting Herred. Schmidth havde i 1828 erhvervet Magistergraden med Afhandlingen »De sacrificiis religionis Indo-Brahmanicæ«; han har ogsaa offentliggjort nogle Digtsamlinger. Hans Hustru hed Ernestine Catharine Sophie de Hofman og var Datter af Consumptionskasserer Christian Georg de Hofman i Maribo. En af Sønnenne, Axel de Hofman Schmidth, blev Officer og Journalist og siden Ejer af Hanbjerg Hovgaard; han er paa mødrene Side Bedstefar til Forfatteren Svend Borberg. L. P. Borberg: Stamtafle over Slægten Borberg. 1915. — ¹³⁵⁾ Moderen døde den 12. December 1851 efter at have ligget til Sengs i 7 Uger. Dødsfaldet blev meldt Weiersøe i Brev af 14. December 1851 fra Lærer Schou, der bl. a. skriver: »De 2 eller 3 af sine sidste Dage vare de byrdefuldeste af hendes Liv, men hun havde sin fulde Samling, og kunne tale med sine Omværende til det sidste, og bede til Gud om en salig Endeligt, der var og blev til det Sidste hendes faste Haab, ved Troen paa Jesum. Din Broder Ole var hos hende det mest af den sidste Nat, da han læste flere Stykker af Gudsord for hende, og sang nogle Psalmevers, som hun godt kunne forstaae og fatte, men hun ventede hver Time paa Enden, og sagde sine sin kjærlige Farvel, med Tak for den gode Omhue

og Pleie de havdet givet hende, paa sine gamle Dage, og baade, at hilse sine Fraværende, og sige dem samme Tak, og at hun nok gik bort, men Gud ville være med dem hun her lode tilbage, som han havde været med hende, herne- den, paa sin over 81 Aars Vandring, paa Veien til Livet og sit rette Hjem, med det Haab, der, at samles med dee før der Indgangene, og de [der] blive tilbage, i det evige Liv«. — ¹³⁶) Det havde ellers været god Kørelighed, da Kat- holm jo ligger Syd for Grenaa nær ved Kysten. Manden, der var saa fint kørende, var antagelig den Forvalter Chr. Steenberg, der siden købte Dyrby Hovgaard i Gassum ved Randers. — ¹³⁷) Hverken i Chr. Cramers »Arithmetica tyronica«, 1735 og senere Oplag, eller i hans »Algebra tyronica, 1744«, »Geometria tyronica«, 1760, og »Colloquium arithmeticum«, 3. Opl. ved Hans Christian Cramer, 1791, findes noget, der kan have Forbindelse med Weirsøes Ud- talelse. Han har derfor snarest tænkt paa »Christian Cra- mers Anviisning eller Haand- og Ciffer-Bog over hans Reg- nebog. Udgiven af Autors Søn, Hans Christian Cramer.« Sorøe 1765. I denne Bogs »Appendix« S. 148 ff. skriver H. C. Cramer om sine Forslag vedrørende »Maal og Middel« til Købstadsskolers Forbedring, hvilke han som Skoleholder i Aarhus selv har praktiseret saa gørligt som muligt, idet han — som det hedder paa Bogens sidste Side — ved et Hjælpebrød (som Klokker) blev sat i Stand til at indrette sit Skolehold, ikke efter hver god ærlig Moders Hoved, men efter sin egen Indsigt og Erfarenhed. — ¹³⁸) Krstrup Kirke havde dengang spirprydet Taarn, der blev revet ned ved Kirkens Ombygning i 1847. — ¹³⁹) Dimitteredes 1834; blev Lærer i Fuglslev ved Lyngby. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 191. — ¹⁴⁰) Hjælpsomhed var tydeligt nok paa den Tid — selv for en fattig Seminarist — kun at faa mod Be- taling. — ¹⁴¹) »Min Fader førte en Tid Navnet Skaderis, men slap det igjen, saa jeg blev ikke døbt saadan og har aldrig baaret det Navn«. E. Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 13. — ¹⁴²) Iflg. »Seminaristernes Pligter« § 17 skulde de af og til deltage i Landbruget, og i § 25 hed- der det: »Det bør ikke forsømmes, saavidt Leilighed til-

lader det, at lægge Vind paa Havedyrkning«. F. Nielsen, anf. Skr. S. 8 og 10. — ¹⁴³) Præste- og Herremands sønner var nu ikke stærkt repræsenteret blandt Seminaristerne. Af 561 Dimittender indtil 1850 var 17 Præstesønner og 61 Sønner af andre Embedsmænd, større Landbrugere og Købstadsborgere. F. Nielsen, anf. Skr. S. 181. — Har der været Herremænd blandt disse »større Landbrugere«, har det sikkert kun været af de smaa. — ¹⁴⁴) Maa være Jens Christensen Ravn, der var født 1811 og 3 Aar ældre end de to andre fra Viborg Amt i den Klasse. Han blev siden Lærer ved Sahl Skole i Hovbjerg Herred. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 167. — ¹⁴⁵) Hans Nielsen Bache (1785—1867) kom i en Alder af 18 Aar i Aarhus Katedralskole, som han imidlertid paa Grund af Fattigdom forlod 6 Aar efter uden Eksamen; han blev saa i 1809 Lærer ved Domsognets Friskole i Aarhus. I 1812 opgav han denne Stilling, da man havde nægtet ham Lønforhøjelse, og blev Lærer ved den Kirkerterpske (den tyske) Borgerskole i Randers; 1821 udnævntes han til Førstelærer ved samme Skole, men Svagelighed tvang ham nogle Aar senere til at tage sin Afsked. Efter først i 1830 at have købt Gaard i Aarslev ved Randers flyttede han efter et Par Aars Forløb til Allelev. Sine sidste Aar boede han i Horsens. I Aarene fra 1813 til 1839 udgav han flere Lærebøger i Regning. Erslews Forfatter-Lexicon, I, S. 29; Chr. Buur: Folkeundervisning i Aarhus før 1814, S. 129 og 131; Samme: Skoleliv og Skoleadministration i Aarhus for 100 Aar siden, S. 219.

I sin »Efterskrift« til »Den gamle Skindbog«, dateret Storing, St. Hans Dag 1878, fortæller Weiersøe: »Der (i Allelev) levede den Gang som Gaardeier den fra Randers Borgerskole afskedigede bekjendte Regnemester H. N. Bache, der var en Søn af den gamle Smedekone i Hjortsvang og havde i sin Tid ved gode Menneskers Understøttelse studeret i Aarh. lærde Skole. (Iflg. Erslew var Bache født i Tyrsting; hans Fader Niels Bache, der døde, medens Sønnen var ganske spæd, var Godsforvalter hos Greve Trampe; denne er formodentlig Jørgen Ditlev Greve Trampe, der dengang foruden Staarupgaard ejede Hovedgaard. Maaske har Wei-

ersøe som Lærer i Hjortsvang truffet Baches Moder som gammel Smedekone). Ham saae jeg op til som en Mand, i hvem umaadelige Kundskabs- og Viisdoms Skatte laa skjulte. Det kan heller ikke nægtes, at han jo ogsaa var et godt Hoved og havde ingen daarlig Smag. Han havde ret gode Tanker om sig selv, men var vel ikke altid saa god at komme tilrette med, skjøndt han altid behandlede mig med Venlighed. Men da jeg engang læste Vers af Ole Kjær og Kartemageren for ham for at høre hans Mening om Vestjydernes Digtekunst, da »overbegrinede« han mig, og da han en Dag sendte mig Vessels »Kjerlighed uden Strømper«, som han havde faaet i en Læsepakke fra Ebeltofts æstetiske Læseforening, hvoraf han var Medlem, og jeg saa sendte Bogen tilbage efter at have læst 2 Blade deraf med den Bemærkning, at jeg syntes ikke, der var nogen Morskab ved den, saa beklagede han i de heftigste Udtryk, hvor ynkeligt det var fat med Seminaristernes Dannelse, da de ikke kunde læse et æstetisk Stykke eller havde mindste Forstand paa Posie, og saa skulde de endda undervise andre. Paa Grund af den Høiagtelse, hvormed jeg saae op til ham, turde jeg ikke tvivle om Sandheden i det, han sagde, endnu mindre gjøre Modbemærkninger dertil, og da han vilde prøve, om jeg var ligesaa dum med Hensyn til den lyriske som til den komiske Digtning, forelæste han mig Baggens Hymne: »Den eneste Gud«. Jeg lod naturligviis, som jeg nok kunde forstaae, at det var meget smukt og noget ganske andet end Ole Kjærs Viser. Dette forsonede ham lidt, og han var paa mit Forlangende villig til at laane mig Sanders »Odeum«, 1 Bind af Baggens og Johs. Evalds samlede Skrifter. I Sammenligning med, hvad jeg tidligere havde kunnet faae at see af dette Slags, var her jo en reen Guldgrube aabnet for mig, og da jeg i Sanders »Odeum« læste C. A. Lunds »Eleonore Christine Ulfeld til sin Mand«, var det, som jeg var flyttet helt hen i en anden Verden, og da jeg en Middag læste mig i Søvn i Baggens komiske Fortællinger, fortsatte jeg selv Versene i Drømme. Evald kunde jeg nogenlunde beundre, skjøndt han unægtelig den Gang var mig for høi. Jeg for-

sømte ikke sjelden mine Bøger ved at læse alle de Digtninger, jeg kunde faa fat paa, og mine Kammerater ansaae det for en gruelig, en forargelig Anvendelse af Tiden og ligefrem Synd imod Seminarieaanden«. — 146) Stilens Forfatter var Peder Jakobsen fra Over-Fussing i Bjærgegrav Sogn i Viborg Amt. I »Den gamle Skindbog« er der flere Digte af Peder Jakobsen, og i Bogens »Anmærkninger« skriver Weiersøe om ham, at han »er den af mine Venner, jeg har sluttet mig til med meest Inderlighed. Han er en Gaardmandssøn fra Overfoussing ved Randers. Han var først Hjælpe lærer i Grensteen ved Randers, siden i Torrild ved Horsens, hvor han omsider blev fast ansat. Derfra flyttede han til Ørritslev, hvor han efter et Par Aar blev entlediget, levede derpaa nogle Aar som Privatmand og Privat lærer og blev tilsidst ansat ved Friskolen i Horsens, hvor han efter flere Aars Tjeneste døde 1859. Han blev gift med Degnen Ammersens Datter i Torrild, men Ægteskabet varede kun et Aar, og hun døde i Ørritslev og efterlod ham en Søn. I den Tanke, at han vilde tage Præsteexamen, havde han ved egen Flid arbejdet sig saaledes ind i Latinen, at han læste alle de gamle Romere med Smag og skrev endogsaa en Gang en Ansøgning paa Latin til Biskoppen i Aarhus, hvilken vakte Vedkommendes særdeles Beundring. Jeg vil ikke udtale nogen Roes om ham; thi hvad jeg i saa Henseende sagde, vilde jeg dog synes var for ringe«. — I Skindbogen har Weiersøe indført et Minde digt over Peder Jakobsen, skrevet af Skole lærer Ottosen i Hylke; han bemærker til dette Digt, at det »er langt fra at indeholde nogen Overdrivelse«. — Om Knud Ottosen i Hylke, se Østjydske Hjemstavn, IV, 1939, S. 40. — 147) Niels Sidenius (1795—1859) havde i nogle Aar været Vicepræst for Biskop Boisen i Vesterborg og Birket Menigheder og tillige virket som Anden lærer ved Vesterborg Seminariet; 1843 forlod han Lyngby og blev Sognepræst i Hesselager paa Fyn. — 148) Med denne mærkelige Benævnelse menes Slesvig, altsaa Sønderjylland. I Weiersøes Klasse var der 4 Sønderjyder. Seminariet havde i al sin Tid kun 2 Elever fra Holsten, nemlig paa Dimittendholdene 1841 og 1842. —

149) Johan Frederik Schriver. Han findes ikke hos Bering og maa altsaa være død forinden. Lærer Schriver i Sjelle havde Fornavnet Rasmus. I Skindbogen omtaler Weiersøe sin Ven Rasmus Schriver, der da var Lærer i Vrold. —

150) Sognepræst Johan Christian Teilmann til Tostrup-Ugerløse i Merløse Herred var gift med sin Kusine, Mette Margrethe Teilmann. Sønnen Frands Jørgen Harald Teilmann dimitteredes 1834, og vendte derpaa tilbage til Sjælland, hvor han blev Lærer i Frydendal, Tudse Herred. — Mynster skriver ved en Visitats i Frydendal Skole 1840, at Teilmann var »temmelig sagtfærdig«, og 10 Aar efter hedder det, at han vel har udviklet sig til »en ret duelig Lærer«; men Mynster fandt stadig, at »Skolens hele Tone er vel sagtfærdig«. J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Ved Bjørn Kornerup. II, S. 160. — Formodentlig er det denne »Sagtfærdighed«, der fik hans Moder til at gribe ind for at beskytte ham mod Fnatfaren. Han vovede heller aldrig at forlade Frydendal; iflg. H. H. Mangor og A. Petersen: Skolestatistik, 2. Afd. S. 9 var han her endnu i 1877; han døde 1882. Jens Bering, anf. Skr. I, S. 57 med Tilføjelse paa indskudt hvidt Blad. Statens pæd. Studiesamlings Eksp. —

151) Andreas Severin Wellerop (1782—1859) praktiserede som Læge først i Vejle og Lemvig, derpaa i Grenaa fra 1817 til 1836 og til sidst i Randers. Kristian Carø: Den danske Lægestand 1786—1838, S. 221. —

152) Christian Fohlmann, dim. 1834. —

153) Peter Christian Nissen Lycke (1810—1886) var Sønderjyde, dimitteredes 1834 og blev Lærer i Sønderjylland; hans Søn er den nordslesvigske Frimenighedspræst Nis Petersen Lycke. —

154) Søren Hansen var som Lycke Sønderjyde. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 228 angiver S. Hansen, Lærer i Døstrup, Løve Herred, Ribe Amt, som dimitteret fra Lyngby 1833; da der ingen er af dette Navn blandt Dimittenderne 1833, skal det sikkert være 1834. —

155) Der er to Seminarister af dette Navn; Niels Christensen Kondrup, dim. 1832, og Chr. Andersen Kondrup, dim. 1833. De fik begge Hovedkarakteren »bekvem«, saa hvis Kærligheden skulde have spillet med her, kan det ikke af det slette Eksamenresultat ses, hvem af

dem der har været forlovet med den farlige Marie Kirstine. Chr. A. Kondrup blev Lærer i Skødstrup. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 187 og Mangor og Petersen: Skolestatistik, 1877, 2. Afd. S. 59. — ¹⁵⁶) Niels C. Arctanders Oversættelse af Johann Heermanns »Jesu, deine tiefen Wunden« kom først frem i Kingos Udkast til Kirkesalmebogen 1689, Vinterparten. De her citerede Linier findes ikke i den Redaktion, hvorunder Salmen nu er kendt, og som den har baade i Kingos, Pontoppidans og Guldbergs Salmebøger og i Evangelisk-kristelig Salmebog. Den anden Tekst, der kun er paa 5 Vers, findes sidst trykt i Roskilde-Konvents Salmebog som Nr. 213, hvis 3. Vers lyder:

Tit mig Verdens Lyst vil lede
 hen paa Lasters brede Vej.
 Tit mig lokker syndig Glæde,
 dog den mig besværer ej;
 thi for Verdens falske Lyst
 ængstedes min Jesu Bryst.
 Bort da Vellyst af mit Hjerte,
 du har voldt min Frelser Smerte.

Det er jo ganske ejendommeligt, at Weiersøe ikke sang Salmen med den Tekst, de officielle Salmebøger stedse havde benyttet. — ¹⁵⁷) L. C. Sander: Odeum eller, Declamationskunstens Theorie. 1808. Jvfr. Note 145. — ¹⁵⁸) Oberstløjtnant Johannes Emil Adeler (1777—1842) havde i 1822 købt Høgholm i Tirstrup Sogn, Nabosogn til Lyngby; han ophøjedes 1826 i friherreelig Stand og blev Baron. Høgholm solgte han igen i 1836. Danmarks Adels Aarbog, 1906, S. 9 f. — ¹⁵⁹) Om Gretttrup se Note 109. Weiersøes gamle Lærer, Holger Schou i Borbjerg, fortæller i Brev af 20. Januar 1850 til Weiersøe, at han har haft Besøg af Gretttrup. — »Een Ting skal jeg dog have Dig spurgt om, er der en Skolelærer i Nørre Snede, i Nørhoved, som hedder P. Grættstrup og har været paa Seminariet med Dig? Tre Dage før Juleaften kom han her og sagde at have været her nede i Vesteregnet og i Holdtebroe (sic!) hos Provst Gad; han beklagede sig, at han i Sommer blev berøvet af Fjenden, den

Dag Maleuren skeede i Snede, og var gaaet ud for at faae lidt samlet dertil, da han var fattig og trængende. Munden lød ham godt, og han var godt klædt; men jeg troede ham ikke ret og spurgte, om han havde noget Beviis for Sagen, hvorpaa han viste mig et Slag Beviis derfor, som var underskrevet af Provst Wolf, dateret N: Snede den 3de December 1849; men jeg kjendte ikke Provstens Haand og var derfor lige uvis om Sagens Sandhed. Imidlertid gav jeg ham et Par Mark, og han vilde herfra gaa samme Eftermiddag til Hosager til Frølund, som han saa godt kjendte; kort sagt, han kjendte Alle, hvem jeg nævnede. Jeg troede ham i Grunden ikke; thi jeg mærkede godt, han var svirende, og tvivlede, om hans reise til Frølund ei ville blive den Aften, der var Løverdagen før Juul. Det gik, som jeg tænkte; han gik til Skave Kroe, hvor han forblev og drak hele Aftenen, og næste Morgen reiste Sønderpaa derfra; kun dette fortrød mig, at jeg gav ham Penge til at drikke fore. Ligesom jeg nu og betvivler hans Recumdations (sic!) Ægthed af Provsten; thi hans anbefaling var for God, naar han, som Skolelærer, var en forfalden Person. Jeg ønsker derfor at erfare noget, om Fyren er, som han foregav, naar Du engang skriver mig til«. — ¹⁶⁰) I Albøge Sogn. — ¹⁶¹) Jens Jensen, Peder Jakobsen, Johan Frederik Schriver og Weiersø fik alle Hovedkarakteren »meget duelig«. Jens Jensen døde allerede 1837. E. Tang Kristensen: Minder og Oplevelser, I, S. 37. — ¹⁶²) Hans Christian Pedersen dimitteredes Aaret efter Weiersø med Hovedkarakteren »meget duelig«; han blev Lærer i Velle, Hovlbjerg Herred. Jens Bering, anf. Skr. III, S. 168 og Mangor og Pedersen: Skolestatistik, 2. Afd. S. 54. — H. C. Pedersen var Onkel til Forfatteren Knud Skytte (Lærer Jacob Nielsen i Sjelle), og det var i Velle, Weiersø og Jacob Nielsen, de senere saa gode Venner og Nabolærere, traf hinanden. Østjydske Hjemstavn, I, 1936, S. 165. August F. Schmidt: Pseudonymet Knud Skytte. Ibid. II, 1937, S. 124 f. — ¹⁶³) L. C. Sander: Odeum, S. 103—68. C. F. Jacobi (1739—1810) vandt med Lovtalen over Absalon (1770) Prisen, der var udsat af Selskabet for de skønne Videnskaber. Denne Lovtale var og blev det

Skrift, »hvorpaa hans Forfatter-Navn støttede sig«. C. Molbech: Det kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Historie 1742—1842, S. 273, Anm. 263. — Vilh. Andersen kalder Lovtalen »et Pragtstykke i fransk klassisk Stil«. Den danske Litteratur i det attende Aarhundrede, S. 499. — ¹⁶⁴) Odeum, S. 446—54. C. A. Lund (1763—1833), der i over 40 Aar var Præst i Keldby paa Møen, var Ven med Ægteparret paa Bakkehuset. Fru Rahbek kaldte ham »Møens Horats«. (P. H. Boye): Om Karen Margrethe Rahbeks Brevvexling og hendes Correspondenter. 1881, S. 29 f. — Lunds Heroide, »Eleonore Christine Ulfeld til sin Mand«, offentliggjordes først i Rahbeks »Minerva« for Januar 1786. En tysk Oversættelse kom 1833 i »Valkyrien«, I. — ¹⁶⁵) Frands Preis og Anders Kjær Gregersen; førstnævnte var den eneste paa Weiersøes Hold, der talte 22, som bestod med Udmærkelse. — ¹⁶⁶) Løjtnant Th. C. Møller, Ejer af Vejbjerggaard i Humlum Sogn. — ¹⁶⁷) Opkaldt efter Baches Lærer, Jens Stougaard, der 1791 blev Konrektor og 1805 Rektor ved Aarhus Katedralskole. H. H. Blache: Jens Stougaard. En Nekrolog. Aarhus Katedralskoles Indbydelsesskrift 1838. Jens Clausen: Jens Stougaard. Østjydsk Hjemstavn, II, 1937, S. 94 ff. — ¹⁶⁸) Præsten hed Ib Christian Valeur; han var født 1777 og havde siden 1818 været Sognepræst i Ørum-Ginnerup. — ¹⁶⁹) Den unge Pige hed Grethe Smidt. En Gennemgang af Daabs- og Konfirmationslisterne for Ginnerup Sogn har ikke bragt nogen Oplysning om en Grethe eller Margrethe Smidt. Degnen Smidt i Ginnerup er det heller ikke lykkedes at finde noget om. Fra Lyngby dimitteredes 1820 en Sønderjyde, Jesper Christensen Smidt, f. 1797 i Arrild, og som Jens Bering, anf. Skr. III, S. 124 nævner som Lærer i Vitten, Sabro Herred; han døde her den 14. 8. 1858. Det kan imidlertid ikke være ham, Weiersø traf; Datteren vilde i saa Fald ogsaa kun have været en stor Skolepige; men Kirkebogen for Vitten udviser, at Smidt faar en Datter i Vitten saa tidligt som i 1826. Han er altsaa allerede i en ung Alder kommet til Vitten. — ¹⁷⁰) Købmand i Aarhus; han skabte en stor Virksomhed med Indsamling af Klude til Kradsuld. Aarhus gennem Tiderne,

II, S. 58 f. og 73 (her Bill. af Markus Bech) og I, S. 199 (her Bill. af Markus Bechs Gaard). — ¹⁷¹⁾ I »Den gamle Skindbog« har Weiersøe indført 2 Mindedigte i Anledning af Bojes Død i 1838:

Tanker
ved vor uforglemmelige Lærer
Morten Boies
Gravhøi.

Hvorfor lyde Bedeklokkens Slag
Over Byen høitidsfuld og stille?
Ak! en Ædling fra en møisom Dag
Just har lagt sin trætte Krop til Hvile.

Boie, ædle Boie! er ei mer!!
Løst Du er fra Støvets tunge Smerte.
Dog i Aanden vi Dit Aasyn seer,
Mindes end Dit ædle, varme Hjerte.

Mindes end, hvordan Din stærke Aand
Kæmpede udi sin svage Hytte
For at lede os, der Haand i Haand
Iilte til din gjæve Røst at lytte.

Du, som vogtede Dit Kald saa troe,
var for god for Støvets Børn hernelen;
Derfor kaldes Du til Himmelboe
For at røgte Kald i Evigheden.

Elskte Lærer! o saa slumre nu!
Lykkelige de, som, naar de segne,
Elsket, savnet og begrædt som Du
vandre bort til Evighedens Egne.

Den Hedengangnes
taknemmelige Elever.

I sine »Anmærkninger« hertil skriver Weiersøe, at Boje »var en særdeles elskværdig, flittig, samvittighedsfuld Mand i sin Gjerning. Han udmærkede sig ikke ved mange Kund-

skaber; men han havde fortrinlige Gaver til at katekisere. Dette Mindedigt er skrevet af den foran omtalte H. N. Bache, der, dengang Boie døde, havde en Søn paa Seminariet (Nik. Abraham Grann Bache, dim. 1838). Denne Søn er altsaa en af de »taknemlige Elever«, og han havde formaet sin Fader til at skrive Digtet.

Det andet Mindedigt er skrevet af Weiersøes gode Ven, Peder Jakobsen:

Ved Efterretningen om
Boies Død.

Ædle Mand! saa tidligt gik Du bort,
Bort fra dem, der elskte Dig saa saare!
Daadfuldt var Dit Liv — men ak saa kort;
Derfor rinder Savnets bittre Taare!
Ærlig, ligefrem var al Din Færd;
Fromt at virke, stille, ufortrøden
For de Mange, som Du var saa kjer,
Blev Din Lyst, Din Glæde indtil Døden.
Den din skjønne Gjerning standsede
Midt i Livets, Kraftens bedste Dage;
Men det Gode, troe Du virkede,
Stedse blier velsignende tilbage.
Og i det Dit Minde længe skal
I taknemmelige Hjerter leve
Kjerligt op fra Jordens Taagedal
Aanden did mod Lysets Himmel hæve.
Gode Lærer! tungt lød Dødens Bud,
Dog i Sorgen trøster det vort Hjerte:
Du gik hjem til vor og Jesu Gud,
Hjem til Himlens Fred fra Støvets Smerte.
Vel med Veemod staa vi ved Din Grav,
Men i Troe og Haab vi Savnet bære;
Herren tog jo dog kun, hvad han gav.
Evgit Herrens Navn hællovet være.

172) »Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog«. — Cor-selidse, den 1ste Mai 1744. Blichers Saml. Skrifter, 7. Bd. S. 36.

